

Tartalom

IV Tájékoztatások

AZ EURÓPAI UNIÓ INTÉZMÉNYEITŐL, SZERVEITŐL, HIVATALAITÓL ÉS ÜGYNÖKSÉGEITŐL
SZÁRMAZÓ TÁJÉKOZTATÁSOK

Európai Bizottság

2016/C 262/01

Bizottsági közlemény az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. cikkének (1) bekezdésében
említett állami támogatás fogalmáról 1

IV

(Tájékoztatások)

AZ EURÓPAI UNIÓ INTÉZMÉNYEITŐL, SZERVEITŐL, HIVATALAITÓL ÉS
ÜGYNÖKSÉGEITŐL SZÁRMAZÓ TÁJÉKOZTATÁSOK

EURÓPAI BIZOTTSÁG

**Bizottsági közlemény az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. cikkének
(1) bekezdésében említett állami támogatás fogalmáról**

(2016/C 262/01)

TARTALOMJEGYZÉK

	<i>Oldal</i>
1. BEVEZETÉS	3
2. A VÁLLALKOZÁS ÉS A GAZDASÁGI TEVÉKENYSÉG FOGALMA	3
2.1. Általános elvek	3
2.2. Közhatalom gyakorlása	5
2.3. Szociális biztonság	6
2.4. Egészségügyi ellátás	7
2.5. Oktatás és kutatási tevékenységek	7
2.6. A kultúra és a kulturális örökség megőrzése, a természetvédelmet is beleértve	8
3. ÁLLAMI EREDET	9
3.1. Államnak való betudhatóság	9
3.1.1. Az államnak való betudhatóság jelei	10
3.1.2. Az államnak való betudhatóság és az uniós jog szerinti kötelezettségek	11
3.2. Állami források	11
3.2.1. Általános elvek	11
3.2.2. A források feletti ellenőrző befolyás	13
3.2.3. Az állam részvétele a magánjogi jogalanyok közötti újraelosztásban	14
4. ELŐNY	15
4.1. Az előny általános fogalma	15
4.2. A piacgazdasági szereplő teszt	17
4.2.1. Bevezetés	17

4.2.2. Általános elvek	18
4.2.3. A piaci feltételeknek való megfelelés megállapítása	19
4.3. Közvetett előny	26
5. SZELEKTIVITÁS	27
5.1. Általános elvek	27
5.2. Tárgyi szelektivitás	27
5.2.1. De jure és de facto szelektivitás	27
5.2.2. Diszkrecionális közigazgatási gyakorlatból eredő szelektivitás	28
5.2.3. A vállalkozások szokásos terheit enyhítő intézkedések tárgyi szelektivitásának értékelése	29
5.3. Regionális szelektivitás	32
5.3.1. Intézményi autonómia	32
5.3.2. Eljárási autonómia	33
5.3.3. Gazdasági és pénzügyi autonómia	33
5.4. Adóintézkedésekre vonatkozó specifikus kérdések	34
5.4.1. Szövetkezetek	34
5.4.2. Kollektív befektetési vállalkozások	35
5.4.3. Adóamnesztia	36
5.4.4. Feltételes adómegállapítás és adóügyi egyezség	36
5.4.5. Értékcsökkenési szabályok	39
5.4.6. Meghatározott tevékenységekre vonatkozó átalányadó-rendszer	39
5.4.7. Visszaélés elleni szabályok	40
5.4.8. Jövedéki adók	40
6. A KERESKEDELEMRE ÉS A VERSENYRE GYAKOROLT HATÁS	40
6.1. Általános elvek	40
6.2. A verseny torzulása	41
6.3. A kereskedelemre gyakorolt hatás	41
7. INFRASTRUKTÚRA: NÉHÁNY SPECIFIKUS PONTOSÍTÁS	44
7.1. Bevezetés	44
7.2. Támogatás a fejlesztő/tulajdonos részére	44
7.2.1. Gazdasági tevékenység kontra nem gazdasági tevékenység	44
7.2.2. A verseny torzítása és a kereskedelemre gyakorolt hatás	46
7.2.3. Az infrastruktúra fejlesztője/tulajdonosa részére nyújtott támogatás – ágazatok szerinti áttekintés	47
7.3. Támogatás az üzemeltetők részére	49
7.4. Támogatás a végfelhasználók részére	49
8. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK	50

1. BEVEZETÉS

1. Az állami támogatási szabályozás korszerűsítésével összefüggésben a Bizottság tovább kívánja pontosítani az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. cikkének (1) bekezdésében említett állami támogatáshoz kapcsolódó főbb fogalmakat, hogy ezáltal Uniószerzte elősegítse e fogalom egyszerűbb, átláthatóbb és következetesebb alkalmazását.
2. Ez a közlemény csak a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdésében említett állami támogatás fogalmára vonatkozik, amelyet a Bizottságnak és a nemzeti hatóságoknak (köztük a nemzeti bíróságoknak) egyaránt alkalmazniuk kell a Szerződés 108. cikkének (3) bekezdésében előírt tájékoztatási és felfüggesztési kötelezettséggel összefüggésben. A közlemény nem érinti az állami támogatások belső piaccal való összeegyeztethetőségét, amelyet a Szerződés 107. cikkének (2) és (3) bekezdése, valamint 106. cikkének (2) bekezdése határoz meg, és amelynek értékelése a Bizottság feladata.
3. Tekintettel arra, hogy az állami támogatás fogalma a Szerződés által közvetlenül meghatározott objektív és jogi fogalom ⁽¹⁾, ez a közlemény egyértelműsíti a Szerződés 107. cikke (1) bekezdésének Bizottság általi értelmezését a Bíróság és a Törvényszék (a továbbiakban: az uniós bíróságok) értelmezése szerint. Azon kérdésekre vonatkozóan, amelyekkel az uniós bíróságok még nem foglalkoztak, a Bizottság meghatározza, hogy véleménye szerint hogyan kell értelmezni az állami támogatás fogalmát. Az e közleményben foglalt álláspontok nem érintik az állami támogatás fogalmának az uniós bíróságok általi értelmezését ⁽²⁾; a Szerződés értelmezése elsősorban minden esetben az uniós bíróságok ítélezési gyakorlatán alapul.
4. Hangsúlyozni kell, hogy a Bizottságot köti ez az objektív fogalom, és az alkalmazására vonatkozó mérlegelési jogköre azokra az esetekre korlátozódik, amikor a Bizottság értékelései szakmai vagy összetett jellegűek, különösen az összetett gazdasági értékeléseket felölelő, konkrét helyzetekben ⁽³⁾.
5. A Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése szerint állami támogatás „a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet” ⁽⁴⁾. Ez a közlemény pontosan meghatározza az állami támogatás fogalmának különböző alkotóelemeit, amelyek a következők: a vállalkozás megléte, az intézkedés államnak való betudhatósága, állami forrásból való finanszírozás, előny biztosítása, az intézkedés szelektív jellege, valamint a versenyre és a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatása. Ezenfelül – tekintettel arra, hogy a tagállamok külön iránymutatásra vonatkozó igényt fejeztek ki – ez a közlemény specifikus pontosítással szolgál az infrastruktúra állami finanszírozása tekintetében.

2. A VÁLLALKOZÁS ÉS A GAZDASÁGI TEVÉKENYSÉG FOGALMA

6. Az állami támogatási szabályokat csak akkor kell alkalmazni, ha egy intézkedés kedvezményezettje „vállalkozás”.

2.1. Általános elvek

7. A Bíróság több ízben is következetesen olyan jogalanyokként határozta meg a vállalkozásokat, amelyek – jogállástól és finanszírozásuk módjától függetlenül – gazdasági tevékenységet folytatnak ⁽⁵⁾. Egy adott jogalany vállalkozásként történő besorolása ennél fogva kizárólag a tevékenységének jellege alapján történik. Ennek az általános elvnek három fontos következménye van.

⁽¹⁾ Lásd a Bíróság C-487/06. P. sz., British Aggregates kontra Bizottság ügyben 2008. december 22-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2008:757) 111. pontját.

⁽²⁾ Lásd a Bíróság C-194/09. P. sz., Alcoa Trasformazioni kontra Bizottság ügyben 2011. július 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2011:497) 125. pontját.

⁽³⁾ Lásd a Bíróság C-487/06. P. sz., British Aggregates kontra Bizottság ügyben 2008. december 22-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2008:757) 114. pontját, valamint a Bíróság C-290/07. P. sz., Bizottság kontra Scott ügyben 2010. szeptember 2-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2010:480) 66. pontját.

⁽⁴⁾ Az állami támogatási szabályok a mezőgazdasági termékek – köztük a Szerződés 38. cikkének (1) bekezdése értelmében a halászati termékek – termelésére és kereskedelmére csak olyan mértékben vonatkoznak, ahogyan azt az Európai Parlament és a Tanács meghatározza (a Szerződés 42. cikke).

⁽⁵⁾ A Bíróság C-180/98–C-184/98. sz., Pavlov és társai egyesített ügyekben 2000. szeptember 12-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2000:428) 74. pontja; a Bíróság C-222/04. sz., Cassa di Risparmio di Firenze SpA és társai ügyben 2006. január 10-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2006:8) 107. pontja.

8. Először is, a jogalany nemzeti jog szerinti jogállása nem meghatározó. Ha például egy jogalany a nemzeti jog értelmében egyesület vagy sportklub, a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése értelmében mindazonáltal vállalkozásnak minősülhet. Ugyanez vonatkozik a hivatalosan a közigazgatás részét képező jogalanyokra. Az egyetlen figyelembe veendő szempont az, hogy végez-e gazdasági tevékenységet.
9. Másodsor, az állami támogatási szabályok alkalmazása nem függ attól, hogy egy adott jogalany nyereségszerzés céljával jött-e létre. A nonprofit jogalanyok is kínálhatnak a piacon árukat és szolgáltatásokat ⁽⁶⁾. Az a nonprofit jogalany, amelynél nem ez a helyzet, továbbra sem tartozik az állami támogatások ellenőrzésének hatálya alá.
10. Harmadsor, valamely jogalany vállalkozásnak minősítése minden esetben az adott tevékenység függvénye. Az a jogalany, amely egyszerre végez gazdasági és nem gazdasági tevékenységet, csak az előbbi tevékenység tekintetében minősül vállalkozásnak ⁽⁷⁾.
11. Több önálló jogalany az állami támogatási szabályok alkalmazásában egyetlen gazdasági egységnek minősülhet. Ezt követően ez a gazdasági egység tekinthető az érintett vállalkozásnak. E tekintetben a Bíróság azt vizsgálja, hogy fennáll-e az irányítási jogokat biztosító részesedés, valamint léteznek-e egyéb működési, gazdasági és szervezeti kapcsolatok ⁽⁸⁾.
12. A gazdasági és a nem gazdasági tevékenységek közötti különbségtételt pontosítandó a Bíróság következetes ítélkezési gyakorlata szerint bármely tevékenység, amelynek keretében valamely piacon árukat és szolgáltatásokat kínálnak, gazdasági tevékenységnek minősül ⁽⁹⁾.
13. Az, hogy bizonyos szolgáltatásoknak létezik-e piaca, attól függ, hogy az érintett tagállamban hogyan szervezik meg ezeket a szolgáltatásokat ⁽¹⁰⁾, ezért a helyzet tagállamonként eltérő lehet. Továbbá, egy adott tevékenység besorolása politikai döntések vagy gazdasági fejlemények miatt idővel változhat. Ami ma nem gazdasági tevékenység, az a jövőben azzá válhat, és fordítva.
14. Egy közigazgatási szerv azon döntése, hogy harmadik személyek számára nem engedélyezi egy bizonyos szolgáltatás nyújtását (például azért, mert a szolgáltatást saját maga kívánja nyújtani), nem zárja ki gazdasági tevékenység meglétét. A piac ilyen lezárása ellenére gazdasági tevékenységről lehet szó abban az esetben, amikor a szolgáltatást más szereplők is nyújtani szeretnék az érintett piacon, és erre képesek is lennének. Általában véve nem releváns a tevékenység gazdasági jellegére nézve az a tény, hogy az adott szolgáltatást házon belül nyújtják ⁽¹¹⁾.
15. Mivel a gazdasági és a nem gazdasági tevékenységek megkülönböztetése bizonyos mértékig az adott tagállam politikai döntéseitől és az ott zajló gazdasági eseményektől függ, nem lehet kimerítő listát összeállítani olyan tevékenységekről, amelyek eleve sohasem gazdasági jellegűek. Egy ilyen lista nem nyújtana valódi jogbiztonságot és így kevésbé lenne hasznos. Ehelyett a 17–37. pont célja, hogy számos fontos terület tekintetében egyértelművé tegye a megkülönböztetést.
16. Önmagában azon tény alapján, hogy egy jogalany részesedéssel – akár többségi részesedéssel – rendelkezik a piacon árukat vagy szolgáltatásokat kínáló valamely vállalkozásban, e jogalany nem minősülhet automatikusan a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése szerinti vállalkozásnak. Amennyiben a részesedés alapján csak

⁽⁶⁾ A Bíróság 209/78–215/78. és 218/78. sz., Van Landewyck egyesített ügyekben 1980. október 29-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1980:248) 88. pontja; a Bíróság C-244/94. sz., FFSA és társai ügyben 1995. november 16-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1995:392) 21. pontja; a Bíróság C-49/07. sz. MOTOE-ügyben 2008. július 1-jén hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2008:376) 27. és 28. pontja.

⁽⁷⁾ A Törvényszék T-128/98. sz., Aéroports de Paris kontra Bizottság ügyben 2000. december 12-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2000:290) 108. pontja.

⁽⁸⁾ A Bíróság C-480/09. P. sz., AceaElectrabel Produzione SpA kontra Bizottság ügyben 2010. december 16-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2010:787) 47–55. pontja; a Bíróság C-222/04. sz., Cassa di Risparmio di Firenze SpA és társai ügyben 2006. január 10-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2006:8) 112. pontja.

⁽⁹⁾ Lásd a Bíróság 118/85. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 1987. június 16-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1987:283) 7. pontját; a Bíróság C-35/96. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 1998. június 18-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1998:303) 36. pontját; a Bíróság C-180/98–C-184/98. sz., Pavlov és társai egyesített ügyekben 2000. szeptember 12-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2000:428) 75. pontját.

⁽¹⁰⁾ A Bíróság C-159/91. és C-160/91. sz., Poucet és Pistre egyesített ügyekben 1993. február 17-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1993:63) 16–20. pontja.

⁽¹¹⁾ Lásd Geelhoed főtanácsnok C-295/05. sz. Asociación Nacional de Empresas Forestales (Asemfo) ügyre vonatkozó 2006. szeptember 28-i indítványának (ECLI:EU:C:2006:619) 110–116. pontját; lásd még a vasúti és közúti személyszállítási közszolgáltatásról, valamint az 1191/69/EGK és az 1107/70/EGK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2007. október 23-i 1370/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 315., 2007.12.3., 1. o.) 5. cikkének (2) bekezdését és 6. cikkének (1) bekezdését; valamint a Németország által a Verkehrsverbund Rhein Ruhrhoz tartozó Bahnen der Stadt Monheim (BSM) és Rheinische Bahngesellschaft (RBM) számára nyújtott C-58/06 (korábbi NN 98/05) sz. állami támogatásról szóló, 2011. február 23-i 2011/501/EU bizottsági határozat (HL L 210., 2011.8.17., 1. o.) (208) és (209) preambulumbekkezdését.

a részvényesi jogálláshoz kapcsolódó jogok gyakorolhatók, és az osztalékban részesülés adott esetben csupán a vagydon tulajdonjogának egyszerű haszna, az adott jogalany nem minősül vállalkozásnak, feltéve, hogy ő maga nem kínál árukat vagy szolgáltatásokat a piacon ⁽¹²⁾.

2.2. Közhatalom gyakorlása

17. A Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése nem alkalmazandó azokban az esetekben, amikor az állam „közhatalmat gyakorol” ⁽¹³⁾, vagy amikor közjogi jogalanyok „hatósági jogkörükben járnak el” ⁽¹⁴⁾. Egy jogalany akkor tekinthető közhatalmat gyakorlóknak, ha a szóban forgó tevékenység az állam alapvető funkcióinak részét képezi, vagy ezekhez a funkciókhoz jellegénél, céljánál és a rá vonatkozó szabályoknál fogva kapcsolódik ⁽¹⁵⁾. Általában – kivéve, ha az érintett tagállam piaci mechanizmusok alkalmazása mellett dönt – azok a tevékenységek, amelyek elválaszthatatlanul kapcsolódnak egy hatóság előjogaihoz és amelyeket az állam gyakorol, nem minősülnek gazdasági tevékenységeknek. Ilyen tevékenységekre példák az alábbiak:

- a) a hadsereg vagy a rendőrség ⁽¹⁶⁾;
 - b) a repülésbiztonság és -ellenőrzés ⁽¹⁷⁾;
 - c) a tengeri közlekedés ellenőrzése és biztonsága ⁽¹⁸⁾;
 - d) szennyezésfelügyelet ⁽¹⁹⁾;
 - e) börtönbüntetések szervezése, finanszírozása és végrehajtása ⁽²⁰⁾;
 - f) az állami tulajdonú földterületek közigazgatási szervek általi fejlesztése és revitalizációja ⁽²¹⁾; valamint
 - g) állami felhasználásra szánt adatok gyűjtése a vállalkozásoknak az ilyen adatok közlése tekintetében előírt jogszabályi kötelezettsége alapján ⁽²²⁾.
18. Amennyiben egy közjogi jogalany olyan gazdasági tevékenységet folytat, amelyet el lehet választani a közhatalmi jogosítványainak gyakorlásától, e jogalany az említett tevékenységgel kapcsolatban vállalkozásként jár el. Ezzel szemben, ha az említett gazdasági tevékenység nem választható el a közhatalmi jogosítványok gyakorlásától, az adott jogalany által végzett valamennyi tevékenység a közhatalmi jogosítványaihoz kapcsolódó tevékenységek tekintendő, és ezért az nem tartozik a vállalkozás fogalmának körébe ⁽²³⁾.

⁽¹²⁾ A Bíróság C-222/04. sz., Cassa di Risparmio di Firenze SpA és társai ügyben 2006. január 10-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2006:8) 107–118. és 125. pontja.

⁽¹³⁾ A Bíróság 118/85. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 1987. június 16-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1987:283) 7. és 8. pontja.

⁽¹⁴⁾ A Bíróság 30/87. sz. Bodson-ügyben 1988. május 4-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1988:225) 18. pontja.

⁽¹⁵⁾ Lásd különösen a Bíróság C-364/92. sz., SAT/Eurocontrol ügyben 1994. január 19-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1994:7) 30. pontját, valamint a Bíróság C-343/95 sz. Calì & Figli ügyben 1997. március 18-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1997:160) 22. és 23. pontját.

⁽¹⁶⁾ Az Egyesült Királyság által a Forensic Science Services részére nyújtott SA.32820 (2011/NN) állami támogatásról szóló, 2011. december 7-i bizottsági határozat (HL C 29., 2012.2.2., 4. o.) 8. pontja.

⁽¹⁷⁾ A Bíróság C-364/92. sz., SAT/Eurocontrol ügyben 1994. január 19-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1994:7) 27. pontja; a Bíróság C-113/07. P. sz., Selex Sistemi Integrati kontra Bizottság ügyben 2009. március 26-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2009:191) 71. pontja.

⁽¹⁸⁾ A Bizottság 2002. október 16-i határozata a Belgium által a kikötői hatóságok részére nyújtott N 438/02 állami támogatásról (HL C 284., 2002.11.21., 2. o.).

⁽¹⁹⁾ A Bíróság C-343/95. sz. Calì & Figli ügyben 1997. március 18-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1997:160) 22. pontja.

⁽²⁰⁾ A Bizottság 2006. július 19-i határozata a Litvánia által a javítóintézeteket vezető állami vállalkozások részére nyújtott N 140/06 állami támogatásról (HL C 244., 2006.10.11., 12. o.).

⁽²¹⁾ A Bizottság 2014. március 27-i határozata a Németország által a GRW ipari, kereskedelmi és lakossági használatra való területfejlesztési programhoz nyújtott SA.36346 állami támogatásról (HL C 141., 2014.5.9., 1. o.). Az állami tulajdonú földterület helyi hatóságok általi revitalizációját (beleértve a mentesítést is) támogató intézkedéssel összefüggésben a Bizottság azt állapította meg, hogy az állami tulajdonú földterület beépítésre való előkészítése és a közművekre (víz, gáz, szennyvíz és villamos energia), valamint a közlekedési hálózatokra (vasút és közút) való rákötésének biztosítása nem gazdasági tevékenység, hanem az állam közfeladatainak részét képezi, mégpedig a földterület nyújtását és felügyeletét a helyi város- és területfejlesztési terveknek megfelelően.

⁽²²⁾ A Bíróság C-138/11. sz. Compass-Datenbank GmbH ügyben 2012. július 12-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2012:449) 40. pontja.

⁽²³⁾ A Bíróság C-138/11. sz. Compass-Datenbank GmbH ügyben 2012. július 12-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2012:449) 38. pontja, valamint a Bíróság C-113/07. P. sz., Selex Sistemi Integrati kontra Bizottság ügyben 2009. március 26-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2009:191) 72. és azt követő pontjai.

2.3. Szociális biztonság

19. Annak megállapítása, hogy a szociális biztonság területén működő rendszerek gazdasági tevékenységet magukban foglalónak minősülnek-e, azok felépítésétől és struktúrájától függ. Az ítélkezési gyakorlat lényegében a szolidaritás elvére épülő rendszereket és piaci elveken működő rendszereket különböztet meg.
20. A szolidaritás elvére épülő, gazdasági tevékenységet magukban nem foglaló szociális biztonsági rendszerek jellemzően az alábbi jellemzőkkel rendelkeznek:
- a rendszerben kötelező a tagság ⁽²⁴⁾;
 - a rendszer kizárólag szociális célokat követ ⁽²⁵⁾;
 - a rendszer nonprofit alapon működik ⁽²⁶⁾;
 - az ellátások függetlenek a befizetett járulékoktól ⁽²⁷⁾;
 - az ellátások nem szükségszerűen arányosak a biztosított személy bevételeivel ⁽²⁸⁾; valamint
 - a rendszert az állam felügyeli ⁽²⁹⁾.
21. A szolidaritás elvére épülő ilyen rendszereket meg kell különböztetni a gazdasági tevékenységet magukban foglaló rendszerektől ⁽³⁰⁾. Ez utóbbiakat rendszerint a következők jellemzik:
- választható tagság ⁽³¹⁾;
 - a tőkefedezeti elv (a jogosultságok a befizetett hozzájárulásoktól és a rendszer pénzügyi eredményétől függenek) ⁽³²⁾;
 - nyereségszerzésre törekvés ⁽³³⁾; valamint
 - az alaprendszert kiegészítő jogosultságok nyújtása. ⁽³⁴⁾

⁽²⁴⁾ A Bíróság C-159/91. és C-160/91. sz., Poucet és Pistre egyesített ügyekben 1993. február 17-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1993:63) 13. pontja.

⁽²⁵⁾ A Bíróság C-218/00. sz., Cisal és INAIL ügyben 2002. január 22-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2002:36) 45. pontja.

⁽²⁶⁾ A Bíróság C-264/01., C-306/01., C-354/01. és C-355/01. sz., AOK Bundesverband egyesített ügyekben 2004. március 16-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2004:150) 47–55. pontja.

⁽²⁷⁾ A Bíróság C-159/91. és C-160/91. sz., Poucet és Pistre egyesített ügyekben 1993. február 17-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1993:63) 15–18. pontja.

⁽²⁸⁾ A Bíróság C-218/00. sz., Cisal és INAIL ügyben 2002. január 22-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2002:36) 40. pontja.

⁽²⁹⁾ A Bíróság C-159/91. és C-160/91. sz., Poucet és Pistre egyesített ügyekben 1993. február 17-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1993:63) 14. pontja; a Bíróság C-218/00. sz., Cisal és INAIL ügyben 2002. január 22-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2002:36) 43–48. pontja; a Bíróság C-264/01., C-306/01., C-354/01. és C-355/01. sz., AOK Bundesverband egyesített ügyekben 2004. március 16-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2004:150) 51–55. pontja.

⁽³⁰⁾ Lásd különösen a Bíróság C-244/94. sz., FFSA és társai ügyben 1995. november 16-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1995:392) 19. pontját.

⁽³¹⁾ A Bíróság C-67/96. sz. Albany-ügyben 1999. szeptember 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1999:430) 80–87. pontja.

⁽³²⁾ A Bíróság C-244/94. sz., FFSA és társai ügyben 1995. november 16-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1995:392) 9. és 17–20. pontja; a Bíróság C-67/96. sz. Albany-ügyben 1999. szeptember 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1999:430) 81–85. pontja; lásd még a Bíróság C-115/97–C-117/97. sz., Brentjens egyesített ügyekben 1999. szeptember 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1999:434) 81–85. pontját; a Bíróság C-219/97. sz. Drijvende Bokken-ügyben 1999. szeptember 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1999:437) 71–75. pontját, valamint a Bíróság C-180/98–C-184/98. sz., Pavlov és társai egyesített ügyekben 2000. szeptember 12-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2000:428) 114. és 115. pontját.

⁽³³⁾ A Bíróság C-115/97–C-117/97. sz., Brentjens egyesített ügyekben 1999. szeptember 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1999:434) 74–85. pontja.

⁽³⁴⁾ A Bíróság C-180/98–C-184/98. sz., Pavlov és társai egyesített ügyekben 2000. szeptember 12-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2000:428) 67–70. pontja.

22. Néhány rendszer mindkét kategória egyes jellemzőit magában foglalja. Ilyen esetekben a rendszerek osztályozása a különböző elemek és azok jelentőségének elemzésétől függ ⁽³⁵⁾.

2.4. Egészségügyi ellátás

23. Az Unióban az egyes tagállamok egészségügyi ellátórendszerei jelentősen eltérnek. Az egészségügyi szolgáltatók közötti verseny fennállása, valamint a verseny mértéke nagyrészt ezektől a nemzeti jellegzetességektől függ.
24. Egyes tagállami rendszerekben a kórházak a nemzeti egészségügyi szolgálat szerves részét képezik, és majdnem teljes mértékben a szolidaritás elvére épülnek ⁽³⁶⁾. Az ilyen kórházakat közvetlenül társadalombiztosítási járulékokból és más állami forrásokból finanszírozzák, szolgáltatásaikat pedig a rendszer minden tagja számára térítésmentesen nyújtják ⁽³⁷⁾. Az uniós bíróságok megerősítették, hogy amennyiben ilyen struktúra áll fenn, az érintett szervezetek nem vállalkozásként működnek ⁽³⁸⁾.
25. Amennyiben létezik az említett struktúra, még az olyan tevékenységek is, amelyek önmagukban gazdasági jellegűek lehetnek, azonban azokat kizárólag egy másik, nem gazdasági szolgáltatás nyújtása céljából végzik, nem gazdasági jellegűek. Egy szervezet, amely egy nem gazdasági szolgáltatás nyújtása céljából – még ha nagy mennyiségben is – árukat vásárol, nem vállalkozásként tevékenykedik csupán azért, mert egy adott piacon vásárló ⁽³⁹⁾.
26. Sok más tagállamban a kórházak és más egészségügyi szolgáltatók szolgáltatásait díjazás ellenében nyújtják, amelyet vagy közvetlenül a beteg, vagy annak biztosítója fizet ⁽⁴⁰⁾. Az ilyen rendszerekben bizonyos fokú verseny zajlik a kórházak között az egészségügyi szolgáltatások nyújtása terén. Ahol ez az eset áll fenn, annak ténye, hogy az egészségügyi szolgáltatást kórház nyújtja, nem elégséges a tevékenység nem gazdasági jellegűnek minősítéséhez.
27. Az uniós bíróságok azt is tisztázták, hogy a független orvosok vagy egyéb magánpraxist folytató orvosok által díjazás ellenében saját felelősségre nyújtott egészségügyi szolgáltatások gazdasági tevékenységnek tekintendők ⁽⁴¹⁾. Ugyanezek az elvek vonatkoznak a gyógyszertárakra is.

2.5. Oktatás és kutatási tevékenységek

28. Az állam által finanszírozott és felügyelt nemzeti oktatási rendszer keretében megszervezett közoktatás nem gazdasági tevékenységnek tekinthető. A Bíróság megállapította, hogy az állam: „az általában közpénzből, és nem a tanulók vagy a szülők hozzájárulásából finanszírozott ilyen közoktatási rendszert kialakítva és fenntartva nem díjazás ellenében végzett tevékenységet kívánt folytatni, hanem a lakossággal szemben, a szociális, kulturális és oktatási területen fennálló feladatait teljesítette” ⁽⁴²⁾.

⁽³⁵⁾ A Bíróság C-350/07. sz. Kattner Stahlbau-ügyben 2009. március 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2009:127) 33. és azt követő pontjai.

⁽³⁶⁾ Példaként kiemelhető a spanyol nemzeti egészségügyi rendszer (lásd a Törvényszék T-319/99. sz. FENIN-ügyben 2003. március 4-én hozott ítéletét [ECLI:EU:T:2003:50] és a Bíróság C-205/03. P. sz. FENIN-ügyben 2006. július 11-én hozott ítéletének [ECLI:EU:C:2006:453] 25–28. pontját).

⁽³⁷⁾ A rendszer jellemzőitől függően azok a díjak, amelyek a szolgáltatások tényleges költségeinek csupán a töredékét fedezik, nem feltétlenül befolyásolják annak nem gazdaságának való minősítését.

⁽³⁸⁾ A Törvényszék T-319/99. sz. FENIN-ügyben 2003. március 4-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2003:50) 39. pontja; valamint a Bíróság C-205/03. P. sz. FENIN-ügyben 2006. július 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2006:453) 25–28. pontja.

⁽³⁹⁾ A Törvényszék T-319/99. sz. FENIN-ügyben 2003. március 4-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2003:50) 40. pontja.

⁽⁴⁰⁾ Lásd például a Bíróság C-157/99. sz., Geraets-Smits és társai ügyben 2001. július 12-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2001:404) 53–58. pontját.

⁽⁴¹⁾ Lásd a Bíróság C-180/98–C-184/98. sz., Pavlov és társai egyesített ügyekben 2000. szeptember 12-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2000:428) 75–77. pontját.

⁽⁴²⁾ A Bíróság C-318/05. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2007. szeptember 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2007:495) 68. pontja. Lásd még a „Subvention publiques aux clubs sportifs professionnels” elnevezésű N 118/00 állami támogatásról szóló, 2001. április 25-i bizottsági határozatot (HL C 333., 2001.11.28., 6. o.).

29. A közoktatás nem gazdasági jellegét elvben nem érinti az a tény, hogy a tanulóknak vagy a szüleinek néha tandíjat vagy beiratkozási díjat kell fizetniük, amelyek hozzájárulnak a rendszer működési költségeihez. Az ilyen pénzügyi hozzájárulások gyakran a szolgáltatás valódi költségeinek csupán töredékét fedezik és ezért nem tekinthetők a nyújtott szolgáltatás díjazásának. E hozzájárulások ezért nem változtatják meg az elsősorban állami forrásokból finanszírozott általános oktatási szolgáltatás nem gazdasági jellegét⁽⁴³⁾. Ezek az elvek kiterjedhetnek az olyan közoktatási szolgáltatásokra, mint a szakképzés⁽⁴⁴⁾, a magán és állami általános iskolák⁽⁴⁵⁾ és óvodák⁽⁴⁶⁾, a mellékfoglalkozásként végzett egyetemi oktatói tevékenység⁽⁴⁷⁾, valamint az egyetemi oktatás⁽⁴⁸⁾.
30. Az ilyen oktatási közszolgáltatásokat meg kell különböztetni azoktól a szolgáltatásoktól, amelyeket elsősorban a szülők vagy a tanulók befizetéseiből vagy üzleti bevételekből finanszíroznak. Például a teljes egészében a hallgatók által finanszírozott felsőoktatás egyértelműen ebbe az utóbbi kategóriába tartozik. Egyes tagállamokban a közjogi jogalanyok is kínálhatnak oktatási szolgáltatásokat, amelyek jellegük, finanszírozási struktúrájuk és az egymással versenyben álló magánszervezetek jelenléte miatt gazdasági tevékenységnek tekintendők.
31. A 28–30. pontban foglalt elvek fényében a Bizottság úgy véli, hogy az egyetemek és a kutatóhelyek bizonyos tevékenységei kívül esnek az állami támogatási szabályok hatályán. Ez az említett intézmények elsődleges tevékenységeit jelenti, úgymint:
- a) a humán erőforrás mennyiségének és képzettségi szintjének növelését célzó oktatás;
 - b) a független kutatás-fejlesztés a tudás és a megértés előmozdítása érdekében, ideértve az együttműködésen alapuló kutatást-fejlesztést;
 - c) a kutatási eredmények terjesztése.
32. A Bizottság úgy véli, hogy a tudástranszferrel kapcsolatos tevékenységek (licenciák, „spin-off” vállalkozások alapítása vagy a kutatóhely vagy infrastruktúra által létrehozott tudás hasznosításának más formái) nem gazdasági tevékenységek, amennyiben e tevékenységeket a kutatóhely vagy kutatási infrastruktúra (beleértve azok részlegeit vagy leányvállalatait) végzi, illetve erre egymással együttműködésben, vagy más hasonló szervezetek nevében kerül sor, és az ilyen tevékenységekből származó összes bevételt az érintett kutatóhelyek vagy infrastruktúrák elsődleges tevékenységeibe forgatják vissza⁽⁴⁹⁾.

2.6. A kultúra és a kulturális örökség megőrzése, a természetvédelmet is beleértve

33. A kultúra az Unió társadalmait tükröző és alakító azonosságtudatok, értékek és jelentések hordozója. A kultúra és a kulturális örökség megőrzésének területe különböző célok és tevékenységek széles körét fedi le, így többek között a következőket: múzeumok, levéltárak, könyvtárak, művészeti és kulturális központok vagy terek, színházak, operaházak, koncerttermek, régészeti lelőhelyek, műemlékek, történelmi helyszínek és épületek, hagyományok és mesterségek, fesztiválok és kiállítások, valamint kulturális és művészeti oktatási tevékenységek. Európa gazdag természeti öröksége – többek között a biológiai sokféleség, a természetes élőhelyek és a fajok megőrzése – további értékes előnyöket biztosít az uniós társadalmak számára.
34. Figyelembe véve a kultúrához, a kulturális örökség megőrzéséhez és a természetvédelemhez kapcsolódó bizonyos tevékenységek sajátos jellegét, e tevékenységek megszervezhetőek nem kereskedelmi módon, így nem gazdasági jellegűek. E tevékenységek állami finanszírozása ezért nem szükségszerűen minősül állami

⁽⁴³⁾ Az EFTA Bíróság E-5/07. sz., Private Barnehagers Landsforbund kontra EFTA Felügyeleti Hatóság ügyben 2008. február 21-én hozott ítéletének (EFTA bírósági jelentés 2008., 62. o.) 83. pontja.

⁽⁴⁴⁾ A Bíróság 263/86. sz. Humbel-ügyben 1988. szeptember 27-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1988:451) 18. pontja.

⁽⁴⁵⁾ A Bíróság C-318/05. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2007. szeptember 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2007:495) 65–71. pontja; a Bíróság C-76/05. sz. Schwarz-ügyben 2007. szeptember 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2007:492) 37–47. pontja.

⁽⁴⁶⁾ Az EFTA Bíróság E-5/07. sz., Private Barnehagers Landsforbund kontra EFTA Felügyeleti Hatóság ügyben 2008. február 21-én hozott ítélete (EFTA bírósági jelentés 2008., 62. o.).

⁽⁴⁷⁾ A Bíróság C-281/06. sz. Jundt-ügyben 2007. december 18-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2007:816) 28–39. pontja.

⁽⁴⁸⁾ A Bíróság C-109/92. sz. Wirth-ügyben 1993. december 7-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1993:916) 14–22. pontja.

⁽⁴⁹⁾ Lásd a kutatáshoz, fejlesztéshez és innovációhoz nyújtott állami támogatások keretrendszerének (HL C 198., 2014.6.27., 1. o.) 19. pontját.

támogatásnak. A Bizottság úgy véli, hogy a nagyközönség számára térítésmentesen hozzáférhető kulturális tevékenység vagy a kulturális örökség megőrzéséhez kapcsolódó tevékenység állami finanszírozása tisztán társadalmi és kulturális célt szolgál, ami nem gazdasági jellegű. Hasonlóképpen az, hogy egy kulturális intézmény látogatóinak vagy a nagyközönség számára nyitott kulturális tevékenység vagy a kulturális örökség megőrzéséhez – többek között a természetvédelemhez – kapcsolódó tevékenység résztvevőinek pénzügyi hozzájárulást kellene fizetniük, amely a valódi költségeknek csupán egy töredékét fedezi, nem változtat az említett tevékenység nem gazdasági jellegén, mivel nem tekinthető a nyújtott szolgáltatás valódi díjazásának.

35. Ezzel ellentétben az elsősorban látogatók által vagy belépődíjából vagy más kereskedelmi eszközökkel finanszírozott kulturális vagy a kulturális örökség megőrzéséhez (többek között a természetvédelemhez) kapcsolódó tevékenységeket (például kereskedelmi kiállítások, mozik, kereskedelmi zenei előadások és fesztiválok, valamint elsősorban tandíjából finanszírozott művészeti iskolák) gazdasági jellegűnek kell minősíteni. Ehhez hasonlóan az olyan, kulturális örökség megőrzéséhez kapcsolódó vagy kulturális tevékenységeket, amelyek a nagyközönséggel szemben kizárólag bizonyos vállalkozásokat juttatnak előnyhöz (például egy magánvállalkozás által használt történelmi épület felújítása), rendszerint gazdasági jellegűnek kell minősíteni.
36. Továbbá sok kulturális vagy a kulturális örökség megőrzéséhez kapcsolódó tevékenység objektíven mással nem helyettesíthető (például egyedi dokumentumokat őrző állami levéltárak fenntartása) és így kizárják a valódi piac meglétét. A Bizottság véleménye szerint az ilyen tevékenységek is nem gazdasági jellegűnek minősülnek.
37. Olyan esetekben, amelyekben egy jogalany kulturális vagy a kulturális örökség megőrzéséhez kapcsolódó olyan tevékenységeket végez, amelyek némelyike a 34. és 36. pontban meghatározottak szerint nem gazdasági tevékenység, némelyike pedig gazdasági tevékenység, a jogalany által kapott állami finanszírozás csak annyiban tartozik az állami támogatási szabályok hatálya alá, amennyiben az a gazdasági tevékenységekhez kapcsolódó költségeket fedezi ⁽⁵⁰⁾.

3. ÁLLAMI EREDET

38. A közvetlenül az állam által vagy közvetve állami forrás útján biztosított előny, valamint az ilyen intézkedés államnak való betudhatósága az állami támogatás meglétének két különálló, együttesen teljesítendő (kumulatív) feltétele ⁽⁵¹⁾. Az intézkedéseknek a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése szerinti értékelésekor azonban ezeket gyakran együttesen vizsgálják, mivel mindkettő a szóban forgó intézkedés állami eredetéhez kapcsolódik.

3.1. Államnak való betudhatóság

39. Azokban az esetekben, amikor egy közigazgatási szerv előnyt nyújt egy kedvezményezettnek, az intézkedés a meghatározásból adódóan az államnak tudható be, még akkor is, ha a szóban forgó szerv más közigazgatási szervektől jogi függetlenséget élvez. Ugyanez vonatkozik arra az esetre, ha egy közigazgatási szerv valamely magánjogi szervezetet vagy közjogi szervet jelöli ki egy előnyt biztosító intézkedés igazgatására. Valóban, az uniós jog nem engedheti meg az állami támogatási szabályok általi megkerülését, hogy a támogatás elosztása céljából autonóm intézményeket hoznak létre ⁽⁵²⁾.
40. Az államnak való betudhatóság ugyanakkor kevésbé nyilvánvaló, ha az előnyt közvállalkozásokon keresztül nyújtják ⁽⁵³⁾. Ilyen esetekben meg kell vizsgálni, hogy úgy tekinthető-e, hogy a közigazgatási szervek bármilyen módon érintettek voltak az intézkedések meghozatalában ⁽⁵⁴⁾.

⁽⁵⁰⁾ A 207. pontban kifejtettek szerint a Bizottság úgy véli, hogy a szinte kizárólag nem gazdasági tevékenységre használt infrastruktúrák szokásos létesítményeire (például éttermek, üzletek vagy fizetőparkoló) nyújtott állami finanszírozás rendszerint nem gyakorol hatást a tagállamok közötti kereskedelemre. Ehhez hasonlóan a Bizottság úgy véli, hogy az olyan szokásos létesítményekre nyújtott állami finanszírozás, amelyeket a nem gazdasági jellegű kulturális és a kulturális örökség megőrzéséhez kapcsolódó tevékenységekkel (például üzlet, bár, vagy egy múzeumi fizető ruhatár) összefüggésben nyújtanak, rendszerint nem gyakorol hatást a tagállamok közötti kereskedelemre.

⁽⁵¹⁾ Lásd például a Bíróság C-482/99. sz., Franciaország kontra Bizottság (Stardust) ügyben 2002. május 16-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2002:294) 24. pontját; a Törvényszék T-351/02. sz., Deutsche Bahn AG kontra Bizottság ügyben 2006. április 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2006:104) 103. pontját.

⁽⁵²⁾ A Törvényszék T-358/94. sz., Air France kontra Bizottság ügyben 1996. december 12-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:1996:194) 62. pontja.

⁽⁵³⁾ A közvállalkozások fogalma a tagállamok és a közvállalkozások közötti pénzügyi kapcsolatok átláthatóságáról, illetve egyes vállalkozások pénzügyi átláthatóságáról szóló, 2006. november 16-i 2006/111/EK bizottsági irányelv (HL L 318., 2006.11.17., 17. o.) alapján határozható meg. Ezen irányelv 2. cikkének b) pontja értelmében a „közvállalkozás»: minden olyan vállalkozás, amelyre a hatóságok közvetlen vagy közvetett módon meghatározó befolyást gyakorolhatnak annak tulajdonosaként, a vállalkozásban fennálló pénzügyi részesedésükön keresztül vagy a vállalkozásra vonatkozó szabályok által”.

⁽⁵⁴⁾ A Bíróság C-482/99. sz., Franciaország kontra Bizottság (Stardust) ügyben 2002. május 16-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2002:294) 52. pontja.

41. Pusztán az a tény, hogy egy intézkedést közvállalkozás hoz meg, önmagában nem elegendő annak megállapításához, hogy az az államnak tudható be ⁽⁵⁵⁾. Ugyanakkor nem kell bizonyítani, hogy a közigazgatási szervek adott esetben kifejezetten ösztönözték a közvállalkozást a szóban forgó intézkedés meghozatalára ⁽⁵⁶⁾. Valójában, mivel az állam és a közvállalkozások között szükségképpen szoros a kapcsolat, ténylegesen felmerül annak a veszélye, hogy az említett vállalkozások közvetítésével nem átlátható módon és a Szerződésben foglalt állami támogatási szabályokat megsértve ítélnék oda állami támogatást ⁽⁵⁷⁾. Mindemellett éppen az állam és a közvállalkozások közötti privilegizált kapcsolatok miatt főszabályként meglehetősen nehéz egy harmadik félnek egy konkrét esetben bizonyítani, hogy az ilyen vállalkozás által hozott intézkedéseket ténylegesen a közigazgatási szervek utasításai alapján fogadták el ⁽⁵⁸⁾.
42. Ezért egy közvállalkozás által hozott intézkedés államnak való betudhatóságára az adott ügy körülményeiből származó jelek összességéből és abból az összefüggésből lehet következtetni, amelyben erre az intézkedésre sor került ⁽⁵⁹⁾.

3.1.1. Az államnak való betudhatóság jelei

43. Az államnak való betudhatóság megállapítására szolgáló lehetséges jelek a következőket foglalják magukban ⁽⁶⁰⁾:
- a) az a tény, hogy az adott szerv nem hozhatta meg a vitatott határozatot a közigazgatási szerv követelményeinek figyelembevétele nélkül;
 - b) a közvállalkozást az állammal összekapcsoló szervezeti jellegű tényezők megléte;
 - c) az a tény, hogy a támogatás nyújtásában közreműködő vállalkozásnak figyelembe kellett vennie a kormányzati szervek által közzétett iránymutatásokat ⁽⁶¹⁾;
 - d) a közvállalkozás a közigazgatási struktúrák szerves részét képezi;
 - e) a közvállalkozás tevékenységeinek jellege ⁽⁶²⁾, valamint az, hogy azokat rendes piaci körülmények között, magánszereplőkkel versenyezve végzik;
 - f) a vállalkozás jogállása (azaz hogy a közjog vagy az általános társasági jog hatálya alá tartozik-e), jóllehet az a tény, hogy egy közvállalkozást az általános jog szerinti tőkeegyesítő társaságként hoztak létre, önmagában nem lehet elegendő ok az államnak való betudhatóság kizárásához ⁽⁶³⁾ annak alapján, hogy az említett jogi forma autonómiát biztosít a társaság számára;
 - g) a közigazgatási szervek által a vállalkozás irányítása felett gyakorolt ellenőrzés mértéke;
 - h) minden olyan további mutató, amely a közigazgatási szerveknek a szóban forgó intézkedés elfogadásában való közreműködését vagy e közreműködés hiányának valószínűtlenségét jelzi, az intézkedés alkalmazási körére, tartalmára vagy a benne foglalt feltételekre is figyelemmel.

⁽⁵⁵⁾ A Bíróság C-482/99. sz., Franciaország kontra Bizottság (Stardust) ügyben 2002. május 16-án hozott ítélete (ECLI:EU:C:2002:294). Lásd még a Törvényszék T-442/03. sz., SIC kontra Bizottság ügyben 2008. június 26-án hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2008:228) 93–100. pontját.

⁽⁵⁶⁾ Továbbá nem követelhető meg annak bizonyítása, hogy a közvállalkozás magatartása eltérő lett volna, ha önállóan járt volna el, lásd a Törvényszék T-305/13. sz., SACE és Sace BT kontra Bizottság ügyben 2015. június 25-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2015:435) 48. pontját.

⁽⁵⁷⁾ A Bíróság C-482/99. sz., Franciaország kontra Bizottság (Stardust) ügyben 2002. május 16-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2002:294) 53. pontja.

⁽⁵⁸⁾ A Bíróság C-482/99. sz., Franciaország kontra Bizottság (Stardust) ügyben 2002. május 16-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2002:294) 54. pontja.

⁽⁵⁹⁾ A Bíróság C-482/99. sz., Franciaország kontra Bizottság (Stardust) ügyben 2002. május 16-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2002:294) 55. pontja.

⁽⁶⁰⁾ A Bíróság C-482/99. sz., Franciaország kontra Bizottság (Stardust) ügyben 2002. május 16-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2002:294) 55. és 56. pontja. Lásd még Jacobs íttanácsnok C-482/99. sz., Franciaország kontra Bizottság (Stardust) ügyre vonatkozó 2001. december 13-i indítványának (ECLI:EU:C:2001:685) 65–68. pontját.

⁽⁶¹⁾ A Bíróság C-242/13. sz. Commerz Nederland-ügyben 2014. október 23-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2014:2224) 35. pontja.

⁽⁶²⁾ Például állami fejlesztési bankok által közpolitikai célok megvalósítására hozott intézkedések esetében (a Törvényszék T-387/11. sz., Nitrogénművek Vegyipari Zrt. kontra Bizottság ügyben 2013. február 27-én hozott ítéletének [ECLI:EU:T:2013:98] 63. pontja), vagy ha az intézkedéseket privatizációs ügynökségek vagy állami nyugdíjalapok hozták meg (a Törvényszék T-507/12. sz., Szlovénia kontra Bizottság (ELAN) ügyben 2016. január 28-án hozott ítéletének [ECLI:EU:T:2016:35] 86. pontja).

⁽⁶³⁾ A Bíróság C-482/99. sz., Franciaország kontra Bizottság (Stardust) ügyben 2002. május 16-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2002:294) 57. pontja.

3.1.2. Az államnak való betudhatóság és az uniós jog szerinti kötelezettségek

44. Az intézkedés nem tudható be egy tagállamnak, ha a tagállam az uniós jog értelmében mérlegelés nélkül köteles azt végrehajtani. Ebben az esetben az intézkedés uniós jogalkotási aktszból ered, és nem az államnak tudható be ⁽⁶⁴⁾.
45. Nem ez a helyzet ugyanakkor azokban az esetekben, amelyekben az uniós jog mindössze lehetővé tesz bizonyos nemzeti intézkedéseket, de a tagállam mérlegelési jogkörrel rendelkezik a tekintetben, i. hogy bevezeti-e a szóban forgó intézkedést, illetve ii. hogy a konkrét intézkedés állami támogatási szempontból releváns jellemzőit meghatározza ⁽⁶⁵⁾.
46. A több tagállam által közösen elfogadott intézkedéseket a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése értelmében valamennyi tagállamnak be kell tudni ⁽⁶⁶⁾.

3.2. Állami források

3.2.1. Általános elvek

47. Csak az állami forrásból közvetlenül vagy közvetve nyújtott előny minősülhet a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése szerinti állami támogatásnak ⁽⁶⁷⁾.
48. Állami forrás a közsféra minden erőforrása ⁽⁶⁸⁾, ideértve az állami szint alatti (decentralizált, szövetségi, regionális vagy más) jogalanyok erőforrásait ⁽⁶⁹⁾ és bizonyos körülmények között a magánjogi szervezetek erőforrásait is (lásd az 57. és 58. pontot). Az, hogy egy közszférabeli intézmény autonóm-e vagy sem, nem bír jelentőséggel ⁽⁷⁰⁾. A tagállamok központi bankjai által, meghatározott hitelintézetek részére nyújtott források általában állami források átruházásával járnak ⁽⁷¹⁾.
49. A közvállalkozások erőforrásai szintén a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése szerinti állami forrásnak minősülnek, mivel az állam meghatározhatja e források felhasználásának irányát ⁽⁷²⁾. Az állami támogatásokkal kapcsolatos jog alkalmazásában az állami vállalatcsoporton belüli átruházás szintén állami támogatásnak minősülhet, ha például a forrásokat az anyavállalatról a leányvállalatra ruházzák át (még akkor is, ha gazdasági

⁽⁶⁴⁾ Lásd a Bíróság C-460/07. sz. Puffer-ügyben 2009. április 23-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2009:254) 70. pontját az uniós héarendszer alapján történő adólevonás jogával összefüggésben, valamint a Törvényszék T-351/02. sz., Deutsche Bahn AG kontra Bizottság ügyben 2006. április 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2006:104) 102. pontját az uniós jogban előírt adómentességekkel összefüggésben.

⁽⁶⁵⁾ Lásd a C-272/12. P. sz., Bizottság kontra Írország és társai ügyben 2013. december 10-én hozott ítélet (ECLI:EU:C:2013:812) 45–53. pontját az egy tagállamnak bizonyos adómentességek bevezetésére tanácsi határozat alapján adott engedélyre vonatkozóan. Az ítélet azt is tisztázza, hogy nem bír jelentőséggel az a tény, hogy a Tanács jogszabály-harmonizálás terén hozott határozatát a Bizottság javaslata alapján fogadták el, mivel az állami támogatás fogalma objektív fogalom.

⁽⁶⁶⁾ A Bizottság 2010. február 26-i 2010/606/EU határozata a Belga Királyság, a Francia Köztársaság és a Luxemburgi Nagyhercegség által a Dexia SA javára végrehajtott C-9/09 (korábbi NN 45/08, NN 49/08 és NN 50/08) számú állami támogatásról (HL L 274., 2010.10.19., 54. o.).

⁽⁶⁷⁾ A Bíróság 82/77. sz. Van Tiggele-ügyben 1978. január 24-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1978:10) 25. és 26. pontja; a Törvényszék T-358/94. sz., Air France kontra Bizottság ügyben 1996. december 12-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:1996:194) 63. pontja.

⁽⁶⁸⁾ A Törvényszék T-358/94. sz., Air France kontra Bizottság ügyben 1996. december 12-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:1996:194) 56. pontja.

⁽⁶⁹⁾ A Bíróság 248/84. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 1987. október 14-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1987:437) 17. pontja; a Törvényszék T-92/00. és T-103/00. sz., Territorio Histórico de Álava és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2002. március 6-án hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2002:61) 57. pontja.

⁽⁷⁰⁾ A Törvényszék T-358/94. sz., Air France kontra Bizottság ügyben 1996. december 12-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:1996:194) 58–62. pontja.

⁽⁷¹⁾ Lásd az állami támogatási szabályoknak a pénzügyi válsággal összefüggésben hozott bankmentő intézkedésekre való, 2013. augusztus 1. utáni alkalmazásáról szóló bizottsági közleményt („A Bankokról szóló közlemény”) (HL C 216., 2013.7.30., 1. o.), különösen a 62. pontot. A Bizottság ugyanakkor egyértelművé tette, hogy amennyiben egy központi bank a bankválság leküzdése érdekében a piac valamennyi szereplője által igénybe vehető általános intézkedésekkel (például a piac egészének egyenlő feltételekkel nyújtott hitel) és nem egyes bankokat előnyben részesítő szelektív intézkedésekkel lép fel, az ilyen általános intézkedések gyakran nem tartoznak az állami támogatások ellenőrzésének hatálya alá.

⁽⁷²⁾ A Bíróság C-482/99. sz., Franciaország kontra Bizottság (Stardust) ügyben 2002. május 16-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2002:294) 38. pontja. Lásd még a Bíróság C-278/00. sz., Görögország kontra Bizottság ügyben 2004. április 29-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2004:239) 53. és 54. pontját, valamint a Bíróság C-328/99. és C-399/00. sz., Olaszország és SIM 2 Multimedia SpA kontra Bizottság egyesített ügyekben 2003. május 8-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2003:252) 33. és 34. pontját.

szempontból ezek egyetlen vállalkozásnak minősülnek⁽⁷³⁾. Azzal a kérdéssel, hogy az ilyen források átruházása az államnak tudható-e be, a 3.1. szakasz foglalkozik. Az, hogy egy közvállalkozás támogatási intézkedés kedvezményezettje, nem jelenti azt, hogy másik támogatási intézkedés útján ne nyújthatna maga is támogatást egy másik kedvezményezettnek⁽⁷⁴⁾.

50. Az a tény, hogy egy előnyt biztosító intézkedést nem közvetlenül az állam, hanem az állam által a támogatás kezelése céljából létrehozott vagy kijelölt közjogi szerv vagy magánjogi szervezet finanszíroz, nem jelenti szükségszerűen azt, hogy az intézkedést nem állami forrásokból finanszírozzák⁽⁷⁵⁾. Egy közigazgatási szerv által elfogadott és bizonyos vállalkozásokat vagy bizonyos termékeket előnyben részesítő intézkedés nem vesztíti el indokolatlan előnyt biztosító jellegét abból a tényből kifolyólag, hogy azt részben vagy egészben a közigazgatási szerv által az érintett vállalkozások számára előírt és tőlük beszedett hozzájárulások összegéből finanszírozzák⁽⁷⁶⁾.
51. Az állami források átruházása számos formát ölthet, így lehet közvetlen támogatás, kölcsön, kezességvállalás, a vállalkozások tőkéjébe való közvetlen beruházás és természetbeni juttatás is. Az állami források későbbi rendelkezésre bocsátására irányuló határozott és konkrét kötelezettségvállalás szintén állami források átruházásának minősül. A forrásokat nem szükséges ténylegesen átutalni; elegendő az állami bevételek elengedése is. Az egyébként az államnak befizetendő bevételekről való lemondás állami források átruházásának minősül⁽⁷⁷⁾. Például a tagállam által biztosított, az adó vagy a társadalombiztosítási járulékok befizetése alóli mentesség vagy ezekkel kapcsolatos kedvezmény, illetve az adókból és társadalombiztosítási járulékokból származó bevételeknek a bírságok vagy más pénzbüntetések megfizetésével kapcsolatos kötelezettség alóli mentesítés miatti elmaradása esetén teljesül a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdésében foglalt, állami forrásokkal kapcsolatos követelmény⁽⁷⁸⁾. Amennyiben kezességvállalás vagy szerződéses vállalás nyomán konkrét kockázata merül fel annak, hogy az államot a jövőben pótülólagos terhek sújthatják, e kockázat létrejötté a 107. cikk (1) bekezdésének alkalmazásában elegendő⁽⁷⁹⁾.
52. Amennyiben a közigazgatási szervek vagy közvállalkozások a piacon alacsonyabb áron kínálnak árukat vagy szolgáltatásokat, vagy a piacgazdasági szereplő tesztnek nem megfelelő módon fektetnek be egy vállalkozásba (ennek leírását lásd a 73. ponttól), ez állami bevételekről való lemondásnak (egyúttal pedig előny biztosításának) minősül.
53. A szabad hozzáférési vagy a természeti erőforrásokhoz való hozzáférés, illetve különleges vagy kizárólagos jogok biztosítása⁽⁸⁰⁾ a piaci díjaknak megfelelő ellentételezés nélkül az állami bevételek elengedésének (és előny biztosításának is) minősülhet⁽⁸¹⁾.
54. Ezekben az esetekben meg kell állapítani, hogy az állam a szóban forgó állami vagyon kezelőjeként betöltött szerepén túl politikai célkitűzéseket megvalósító szabályozóként is eljár-e azáltal, hogy az érintett vállalkozások kiválasztásának folyamatát (átlátható és megkülönböztetésmentes módon, előre meghatározott) minőségi kritériumokhoz köti⁽⁸²⁾. Amennyiben az állam szabályozóként jár el, joga van úgy dönteni, hogy nem szedi be

⁽⁷³⁾ A Bíróság C-39/94. sz., SFEI és társai ügyben 1996. július 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1996:285) 62. pontja.

⁽⁷⁴⁾ A Törvényszék T-443/08. és T-455/08. sz., Freistaat Sachsen és Land Sachsen-Anhalt és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2011. március 24-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2011:117) 143. pontja.

⁽⁷⁵⁾ A Bíróság 78/76. sz. Steinike & Weinlig ügyben 1977. március 22-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1977:52) 21. pontja.

⁽⁷⁶⁾ A Bíróság 78/76. sz. Steinike & Weinlig ügyben 1977. március 22-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1977:52) 22. pontja.

⁽⁷⁷⁾ A Bíróság C-83/98. P. sz., Franciaország kontra Ladbroke Racing Ltd és Bizottság ügyben 2000. május 16-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2000:248) 48–51. pontja.

⁽⁷⁸⁾ A Bíróság C-387/92. sz. Banco Exterior de España ügyben 1994. március 15-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1994:100) 14. pontja az adómentességről. Ezenfelül a fizetésképtelenségre vonatkozó rendes szabályoktól való eltérések – amelyek olyan körülmények között is lehetővé teszik a vállalkozások számára tevékenységük folytatását, amikor a rendes fizetésképtelenségi szabályok alkalmazása esetén ezt nem tehetnék meg – további terhet jelenthetnek az állam számára, ha az érintett vállalkozások fő hitelezői között közjogi szervek is találhatók, vagy ha az ilyen intézkedés a gyakorlatban az állammal szembeni tartozás elengedését jelenti. Lásd a Bíróság C-295/97. sz. Piaggio-ügyben 1999. június 17-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1999:313) 40–43. pontját, valamint a Bíróság C-200/97. sz. Ecotrade-ügyben 1998. december 1-jén hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1998:579) 45. pontját.

⁽⁷⁹⁾ A Bíróság C-200/97. sz. Ecotrade-ügyben 1998. december 1-jén hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1998:579) 41. pontja, valamint a Bíróság C-399/10 P. és C-401/10. P. sz., Bouygues és Bouygues Télécom kontra Bizottság és társai egyesített ügyekben 2013. március 19-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2013:175) 137–139. pontja.

⁽⁸⁰⁾ A tagállamok és a közvállalkozások közötti pénzügyi kapcsolatok átláthatóságáról, illetve egyes vállalkozások pénzügyi átláthatóságáról szóló, 2006. november 16-i 2006/111/EK bizottsági irányelv (HL L 318., 2006.11.17., 17. o.) 2. cikkének f) és g) pontjában szereplő meghatározás szerint.

⁽⁸¹⁾ Lásd még az európai uniós állami támogatási szabályoknak az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásának ellentételezésére való alkalmazásáról szóló bizottsági közlemény (HL C 8., 2012.1.11., 4. o.) 33. pontját.

⁽⁸²⁾ Lásd a Törvényszék T-475/04. sz., Bouygues SA kontra Bizottság ügyben 2007. július 4-én hozott ítéletet (ECLI:EU:T:2007:196), amelyben a Törvényszék kimondta, hogy egy olyan ritka forráshoz való hozzáférés biztosításával, mint a rádióspektrum, a nemzeti hatóságokra egyszerre jut a távközlés szabályozójának szerepe, és az ilyen közforrásokat kezelő szerepe (104. pont).

az ellenkező esetben neki járó bevételek maximális összegét anélkül, hogy emiatt az állami támogatási szabályok hatálya alá kerülne, feltéve, hogy az érintett gazdasági szereplőket a megkülönböztetésmentesség elvének megfelelően kezelik, valamint hogy a szabályozási cél és a bevételről való lemondás között elválaszthatatlan kapcsolat van ⁽⁸³⁾.

55. Mindenesetre állami források átruházása áll fenn, ha egy adott esetben a közigazgatási szervek nem az általános rendszer szerinti rendes összeget számítják fel a szabad hozzáférésű vagy természeti erőforrásokhoz való hozzáférésért vagy bizonyos különleges vagy kizárólagos jogok biztosításáért.
56. A szabályozási intézkedésekből eredő, az állami bevételekre gyakorolt közvetett kedvezőtlen hatás nem minősül állami források átruházásának, amennyiben az az intézkedés szükségszerű velejárója ⁽⁸⁴⁾. Például a munkajogi rendelkezésektől való olyan eltérés, amely megváltoztatja a vállalkozások és a munkavállalók közötti szerződéses jogviszonyok keretét, annak ellenére sem minősül állami források átruházásának, hogy csökkentheti az államnak fizetendő társadalombiztosítási járulékok vagy adók összegét ⁽⁸⁵⁾. Hasonlóképpen, az olyan nemzeti szabályozás, amely bizonyos termékekre minimumárat állapít meg, nem jelenti állami források átruházását ⁽⁸⁶⁾.

3.2.2. A források feletti ellenőrző befolyás

57. A források eredete nem lényeges, feltéve, hogy a kedvezményezettnek történő közvetlen vagy közvetett átruházásukat megelőzően állami ellenőrzés alá kerülnek és ezért a nemzeti hatóságok rendelkezésére állnak ⁽⁸⁷⁾, még akkor is, ha ennek során nem válnak a közigazgatási szerv tulajdonává ⁽⁸⁸⁾.
58. Az állam által előírt adójellegű díjakból vagy kötelező járulékokból finanszírozott, valamint az állami szabályoknak megfelelően kezelt és szétosztott szubvenciók tehát még akkor is állami források átruházását jelentik, ha azok kezelését nem a közigazgatási szervek végzik ⁽⁸⁹⁾. Továbbá, önmagában az a körülmény, hogy

⁽⁸³⁾ E tekintetben lásd a Franciaország által az Orange és az SFR az UMTS-engedélyekkel kapcsolatos tartozásainak visszamenőleges módosítása révén nyújtott NN 42/2004 állami támogatásról szóló, 2004. július 20-i bizottsági határozat (HL C 275., 2005.11.8., 3. o.) (28)–(30) preambulumbekendését, amely határozatot az uniós bíróságok is helybenhagyták (a Törvényszék T-475/04. sz., Bouygues SA kontra Bizottság ügyben 2007. július 4-én hozott ítéletének [ECLI:EU:T:2007:196] 108–111. és 123. pontja, valamint a Bíróság C-431/07. P. sz., Bouygues és Bouygues Télécom kontra Bizottság ügyben 2009. április 2-án hozott ítéletének [ECLI:EU:C:2009:223] 94–98. és 125. pontja). Ebben az UTMS rádióspektrum-engedélyek odaítélésével kapcsolatos ügyben az állam egyszerre töltötte be a távközlés szabályozójának szerepét és az e közforrásokat kezelő szerepét, miközben a távközlési szolgáltatások terén az általános felhatalmazásokra és egyedi engedélyekre vonatkozó közös szabályozási keretről szóló, 1997. április 10-i 97/13/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvben (HL L 117., 1997.5.7., 15. o.) meghatározott szabályozási célok megvalósítására törekedett. Az uniós bíróságok megerősítették, hogy ilyen helyzetben az engedélyeknek a tervezett bevételek maximális összegének beszedése nélküli odaítélése nem foglalt magában állami támogatást, tekintettel arra, hogy az érintett intézkedéseket a 97/13/EK irányelvben előírt szabályozási célkitűzések indokolták, és tiszteletben tartották a megkülönböztetésmentesség elvét. Ezzel szemben a Bíróság C-279/08. P. sz., Bizottság kontra Hollandia ügyben 2011. szeptember 8-án hozott ítéletében (ECLI:EU:C:2011:551, 88. és azt követő pontok) a Bíróság nem állapított meg olyan szabályozási okokat, amelyek indokolták volna a szabadon átruházható kibocsátási jogok nem ellenérték fejében történő odaítélését. Lásd még a Bíróság C-518/13. sz., Eventech kontra The Parking Adjudicator ügyben 2015. január 14-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2015:9) 46. és azt követő pontjait.

⁽⁸⁴⁾ A Bíróság C-379/98. sz. PreussenElektra-ügyben 2001. március 13-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2001:160) 62. pontja.

⁽⁸⁵⁾ A Bíróság C-72/91. és C-73/91. sz., Sloman Neptun Schifffahrts egyesített ügyekben 1993. március 17-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1993:97) 20 és 21. pontja. Lásd még a Bíróság C-52/97., C-53/97. és C-54/97. sz., Viscido és társai egyesített ügyekben 1998. május 7-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1998:209) 13. és 14. pontját, valamint a Bíróság C-189/91. sz. Kirsammer–Hack-ügyben 1993. november 30-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1993:907) 17. és 18. pontját azt illetően, hogy a munkajog egyes rendelkezései alkalmazásának mellőzése nem minősül állami források átruházásának.

⁽⁸⁶⁾ A Bíróság 82/77. sz. Van Tiggele-ügyben 1978. január 24-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1978:10) 25. és 26. pontja.

⁽⁸⁷⁾ Lásd például a Bíróság C-206/06. sz. Essent Netwerk Noord ügyben 2008. július 17-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2008:413) 70. pontját; a Bíróság C-83/98. P. sz., Franciaország kontra Ladbroke Racing Ltd és Bizottság ügyben 2000. május 16-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2000:248) 50. pontját.

⁽⁸⁸⁾ Lásd a Törvényszék T-358/94. sz., Air France kontra Bizottság ügyben 1996. december 12-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:1996:194) 65–67. pontját a Caisse des Dépôts et Consignations által nyújtott támogatásról, amelyet magánszemélyek bármikor kivehető önkéntes betéteiből finanszíroztak. Ez nem érintette azt a megállapítást, amely szerint ezek az összegek állami források voltak, mivel a Caisse a betétek és kivétek fennmaradó egyenlegét úgy tudta felhasználni, mintha azok folyamatosan a rendelkezésére álltak volna. Lásd még a Bíróság C-83/98. P. sz., Franciaország kontra Ladbroke Racing Ltd és Bizottság ügyben 2000. május 16-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2000:248) 50. pontját.

⁽⁸⁹⁾ A Bíróság 173/73. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 1974. július 2-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1974:71) 16. pontja; a Bíróság C-78/90–C-83/90. sz., Compagnie Commerciale de l'Ouest egyesített ügyekben 1992. március 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1992:118) 35. pontja; a Bíróság C-206/06. sz. Essent Netwerk Noord ügyben 2008. július 17-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2008:413) 58–74. pontja.

a szubvenciókat részben önkéntes magán-hozzájárulásokból finanszírozzák, nem elegendő az állami források meglétének kizárásához, mivel a lényeges tényező nem a források eredete, hanem a közigazgatási szerv beavatkozásának mértéke az intézkedésnek és az intézkedés finanszírozási módjának meghatározásába ⁽⁹⁰⁾. Az állami források átruházása csak nagyon különleges körülmények esetén, különösen akkor zárható ki, ha egy szakmai szervezet tagjaitól származó forrásokat a tagok javát szolgáló – egy magánszervezet által meghatározott, kizárólag kereskedelmi – cél finanszírozására különítik el, feltéve, hogy a tagállam szerepe a szakmai szervezet által bevezetett hozzájárulás kötelezővé tételére korlátozódik ⁽⁹¹⁾.

59. Állami források átruházása történik akkor is, ha a források egyszerre több tagállam számára is rendelkezésre állnak, és azok felhasználásáról e tagállamok közösen döntenek ⁽⁹²⁾. Ez lenne a helyzet például az Európai Stabilitási Mechanizmusból (ESM) származó források esetében.
60. Az Uniótól (például a strukturális alapokból), az Európai Beruházási Banktól vagy az Európai Beruházási Alapból, vagy nemzetközi pénzügyintézetektől, például a Nemzetközi Valutaalaptól (IMF) vagy az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Banktól (EBRD) származó forrásokat szintén állami forrásnak kell tekinteni, ha a nemzeti hatóságok szabadon dönthetnek e források felhasználásáról (különös tekintettel a kedvezményezettek kiválasztására) ⁽⁹³⁾. Ezzel szemben, ha az ilyen forrásokat közvetlenül az Unió, az Európai Beruházási Bank vagy az Európai Beruházási Alap ítéli oda, a nemzeti hatóságoknak pedig nincs mérlegelési jogkörük, azok nem minősülnek állami forrásnak (például a „Horizont 2020” keretprogramból, a vállalkozások versenyképességét és a kis- és középvállalkozásokat segítő uniós programból [COSME] vagy a transzeurópai közlekedési hálózat [TEN-T] alapjaiból közvetlen irányítás keretében odaítélt finanszírozás).

3.2.3. Az állam részvétele a magánjogi jogalanyok közötti újraelosztásban

61. A két magánjogi jogalany között – további állami részvétel nélkül – megvalósuló pénzügyi újraelosztást eredményező szabályozás elvben nem foglalja magában állami források átruházását, ha egy magánjogi jogalany közvetlenül juttatja el az adott összeget egy másik ilyen jogalanyra, anélkül, hogy abban az állam által az átruházás lebonyolítására kijelölt közjogi szerv vagy magánjogi szervezet közreműködne ⁽⁹⁴⁾.
62. Például a tagállamok által a magántulajdonú villamosenergia-szolgáltatókra vonatkozóan előírt azon kötelezettség, amely szerint megszabott minimáláron kell megújuló energiaforrásból előállított villamos energiát vásárolniuk, nem jelenti állami források közvetlen vagy közvetett átruházását az ilyen típusú villamos energiát termelő vállalkozásokra ⁽⁹⁵⁾. Ebben az esetben az érintett vállalkozásokat (azaz a magántulajdonú villamosenergia-szolgáltatókat) az állam nem jelöli ki támogatási program kezelésére, mindössze kötelesek saját pénzügyi forrásaikból egy bizonyos típusú villamos energiát vásárolni.
63. Állami források átruházásáról van azonban szó akkor, ha a magánszemélyek által befizetett díjak a kedvezményezettekhez történő eljuttatásuk céljából kijelölt közjogi vagy magánjogi jogalanyon haladnak át.

⁽⁹⁰⁾ A Törvényszék T-139/09., T-243/09. és T-328/09. sz., Franciaország és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2012. szeptember 27-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2012:496) 63. és 64. pontja.

⁽⁹¹⁾ Lásd a Bíróság C-345/02. sz. Pearle-ügyben 2004. július 15-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2004:448) 41. pontját, valamint a Bíróság C-677/11. sz., Doux élevages SNC és társai ügyben 2013. május 30-án hozott ítéletét (ECLI:EU:C:2013:348).

⁽⁹²⁾ A Bizottság 2010/606/EU határozata (2010. február 26.) a Belga Királyság, a Francia Köztársaság és a Luxemburgi Nagyhercegség által a Dexia SA javára végrehajtott C-9/09 (korábbi NN 45/08, NN 49/08 és NN 50/08) számú állami támogatásról (HL L 274., 2010.10.19., 54. o.).

⁽⁹³⁾ A strukturális alapok tekintetében lásd például az Egyesült Királyság által a South Yorkshire Digital Region Broadband Project részére nyújtott N 157/06 állami támogatásról szóló, 2006. november 22-i bizottsági határozat (HL C 80., 2007.4.13., 2. o.) (21) és (29) preambulumbekzdését egy részben az Európai Regionális Fejlesztési Alapból (ERFA) finanszírozott intézkedésről. A mezőgazdasági termékek termelésének és kereskedelmének finanszírozása tekintetében az állami támogatási szabályok hatályát a Szerződés 42. cikke korlátozza.

⁽⁹⁴⁾ A Bíróság 82/77. sz. Van Tiggele-ügyben 1978. január 24-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1978:10) 25. és 26. pontja.

⁽⁹⁵⁾ A Bíróság C-379/98. sz. PreussenElektra-ügyben 2001. március 13-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2001:160) 59–62. pontja. A Bíróság kimondta, hogy a magánvállalkozásokra vonatkozó megvásárlási kötelezettség előírása nem minősül állami források közvetlen vagy közvetett átruházásának, és hogy ez a minősítés nem változik amiatt, hogy a kötelezettség hatálya alá tartozó vállalkozások alacsonyabb bevételei várhatóan adóbevétel-csökkenést eredményeznek, mivel ez az intézkedés velejárója. Lásd még a Bíróság C-222/07. sz. UTECA-ügyben 2009. március 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2009:124) 43–47. pontját azt illetően, hogy a műsorszolgáltatók számára előírt, a filmgyártás támogatására fordított kötelező hozzájárulások nem foglalják magukban állami források átruházását.

64. Például ez az eset áll fenn, ha jogszabályban magánjogi jogalanyt jelölnek ki arra, hogy ezeket a díjakat az állam nevében beszedje, majd eljuttassa azokat a kedvezményezettekhez, de a díjbeszedést végző társaság a díjbevételeket nem fordíthatja a jogszabályban előírtól eltérő célokra. Ebben az esetben az érintett összegek továbbra is állami ellenőrzés alatt vannak, ennél fogva a nemzeti hatóságok rendelkezésére állnak, ami elegendő azok állami forrásként való minősítéséhez⁽⁹⁶⁾. Mivel ez az elv a díjak beszedésére és a befizetések feldolgozására kijelölt közjogi szervekre és magánjogi jogalanyokra egyaránt vonatkozik, a közvetítő szervezet jogállásának közjogiról magánjogira történő változtatása az állami forrásokra vonatkozó feltétel szempontjából nem releváns, ha az adott szervezet továbbra is szigorú állami ellenőrzés alatt áll⁽⁹⁷⁾.
65. Továbbá, állami forrásokkal megvalósuló beavatkozást képez egy olyan mechanizmus is, amely teljes mértékben kiegyenlíti a vállalkozások azon többletköltségeit, amelyek abból a kötelezettségből származtak, hogy a vállalkozásoknak valamely terméket bizonyos szolgáltatóktól a szóban forgó termék összes végső fogyasztója által finanszírozott, piaci ár feletti áron kellett megvásárolniuk. Ez akkor is igaz, ha ez a mechanizmus részben a magánjogi jogalanyok közötti közvetlen erőforrás-átruházásra épül⁽⁹⁸⁾.

4. ELŐNY

4.1. Az előny általános fogalma

66. A Szerződés 107. cikke (1) bekezdésének alkalmazásában az előny olyan gazdasági előny, amelyet egy adott vállalkozás rendes piaci körülmények között – azaz állami beavatkozás nélkül – nem tudott volna megszerezni⁽⁹⁹⁾. E közlemény 4.2. szakasza részletes iránymutatással szolgál azt illetően, hogy valamely előny rendes piaci körülmények között szerzettnek tekinthető-e.
67. Csak az intézkedésnek az adott vállalkozásra gyakorolt hatása releváns, az állami beavatkozás oka és célja azonban nem⁽¹⁰⁰⁾. Ha egy vállalkozás pénzügyi helyzete a rendes piaci feltételektől eltérő feltételek mellett nyújtott állami beavatkozás eredményeképpen javul⁽¹⁰¹⁾, minden esetben megállapítható az előny megléte. Ennek felmérése érdekében a vállalkozásnak az intézkedést követő pénzügyi helyzetét össze kell vetni azzal, hogy az intézkedés elmaradása esetén milyen pénzügyi helyzetben lett volna⁽¹⁰²⁾. Mivel csak az intézkedésnek a vállalkozásra gyakorolt hatása számít, lényegtelen, hogy az előny a vállalkozásra nézve kötelező, azaz azt nem kerülhette el, illetve nem tudta visszautasítani⁽¹⁰³⁾.
68. Nem játszik továbbá szerepet az intézkedés pontos formája sem annak megállapításakor, hogy az gazdasági előnyhöz juttatja-e a vállalkozást⁽¹⁰⁴⁾. Az állami támogatás fogalmát illetően nem csak a pozitív gazdasági előny biztosítása bír jelentőséggel: a gazdasági terhek alóli mentesítés⁽¹⁰⁵⁾ szintén előnynek minősülhet. Ez utóbbi

⁽⁹⁶⁾ A Bíróság C-206/06. sz. Essent Network Noord ügyben 2008. július 17-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2008:413) 69–75. pontja.

⁽⁹⁷⁾ Az Ausztria által nyújtott C-24/09 (korábbi N 446/08) számú állami támogatásról – A zöld energiáról szóló osztrák törvényről szóló 2011/528/EU bizottsági határozat (HL L 235., 2011.9.10., 42. o.) (76) preambulumbekkezdése.

⁽⁹⁸⁾ A Bíróság C-262/12. sz., Vent de Colère és társai ügyben 2013. december 19-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2013:85) 25–26. pontja.

⁽⁹⁹⁾ A Bíróság C-39/94. sz., SFEI és társai ügyben 1996. július 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1996:285) 60. pontja; a Bíróság C-342/96. sz., Spanyolország kontra Bizottság ügyben 1999. április 29-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1999:210) 41. pontja.

⁽¹⁰⁰⁾ A Bíróság 173/73. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 1974. július 2-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1974:71) 13. pontja.

⁽¹⁰¹⁾ Az „állami beavatkozások” fogalma nemcsak az állam által hozott pozitív intézkedésekre vonatkozik, hanem arra is, hogy a hatóságok bizonyos körülmények között nem hoznak intézkedéseket például adósságok behajtására. Lásd például a Bíróság C-480/98. sz. Magefesa-ügyben 2000. október 12-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2000:559) 19. és 20. pontját.

⁽¹⁰²⁾ A Bíróság 173/73. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 1974. július 2-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1974:71) 13. pontja.

⁽¹⁰³⁾ Az Olaszország által a RAI SpA javára végrehajtott intézkedésekről szóló, 2003. október 15-i 2004/339/EK bizottsági határozat (HL L 119., 2004.4.23., 1. o.) (69) preambulumbekkezdése; Fennely főtanácsnok C-251/97. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyre vonatkozó 1998. november 26-i indítványának (ECLI:EU:C:1998:572) 26. pontja.

⁽¹⁰⁴⁾ A Bíróság C-280/00. sz. Altmark Trans-ügyben 2003. július 24-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2003:415) 84. pontja.

⁽¹⁰⁵⁾ Mint például adókedvezmények vagy a társadalombiztosítási járulékok csökkentése.

olyan átfogó kategória, amelybe a vállalkozás költségvetését rendszerint érintő valamennyi teher csökkentése beletartozik ⁽¹⁰⁶⁾. Ideértendő minden olyan helyzet, amelyben a gazdasági szereplők mentesülnek a gazdasági tevékenységükkel járó bizonyos költségek alól ⁽¹⁰⁷⁾. Ha például egy tagállam részben fizeti egy adott vállalkozás munkavállalóinak költségeit, akkor mentesíti az említett vállalkozást a gazdasági tevékenységeivel járó költségek alól. Előny áll fenn akkor is, ha a közigazgatási szervek bérkiegészítést fizetnek egy adott vállalkozás munkavállalói részére, még ha a vállalkozás jogilag nem is volt köteles ilyen kiegészítést fizetni ⁽¹⁰⁸⁾. Idetartozik továbbá az a helyzet, amikor egy jogrendben általános, hogy néhány gazdasági szereplőnek nem kell viselnie olyan költségeket, amelyeket más összehasonlítható gazdasági szereplőknek viselniük kell, függetlenül azon tevékenységek nem gazdasági jellegétől, amelyekhez a költségek kapcsolódnak ⁽¹⁰⁹⁾.

69. Az állam által előírt szabályozási kötelezettségekből fakadó költségek ⁽¹¹⁰⁾ elvben tekinthetők a gazdasági tevékenységgel járó költségekhez kapcsolódónak, aminek alapján az ilyen költségek kompenzációja előnyt biztosít a vállalkozás számára ⁽¹¹¹⁾. Ez azt jelenti, hogy az előny meglétét elvben nem zárja ki az a tény, hogy az előny nem haladja meg a szabályozási kötelezettség előírásából fakadó költségek kompenzációjához szükséges összeget. Ugyanez vonatkozik azon költségek enyhítésére is, amelyek az állami intézkedésből fakadó ösztönző hiányában nem merültek volna fel a vállalkozásnál, mivel ezen ösztönző hiányában a vállalkozás másképp szervezte volna tevékenységeit ⁽¹¹²⁾. Nem zárható ki továbbá az előny megléte akkor sem, ha egy intézkedés tőle független, más jellegű terheket kompenzál ⁽¹¹³⁾.
70. Ami az általános gazdasági érdekű szolgáltatás nyújtása során felmerült költségek kompenzációját illeti, a Bíróság az *Altmark*-ügyben hozott ítéletében egyértelműen kimondta, hogy az előny biztosítása négy feltétel együttes teljesülése esetén zárható ki ⁽¹¹⁴⁾. Először is, a kedvezményezett vállalkozást ténylegesen közszolgáltatási kötelezettségnek kell terhelnie, és e kötelezettségnek egyértelműen meghatározottnak kell lennie. Másodsor, az ellentételezés kiszámításának alapjául szolgáló feltételeket tárgyilagos és átlátható módon előzetesen kell megállapítani. Harmadsor, az ellentételezés nem haladhatja meg a közszolgáltatási kötelezettségek végrehajtása során felmerülő költségek egészben vagy részben való fedezéséhez szükséges mértéket, figyelemmel az érintett bevételekre és a méltányos nyereségre. Negyedsor, ha a közszolgáltatási kötelezettség végrehajtásával megbízott vállalkozás kiválasztása nem közbeszerzési eljárás keretében történik, amely lehetővé tenné, hogy azt az ajánlattevőt válasszák, aki a közösségnek legkevesebb költséggel járó szolgáltatást tudja nyújtani, a szükséges ellentételezés mértékét azon költségek elemzése alapján kell megállapítani, amelyet egy átlagos, jól vezetett és a közszolgáltatási követelmények kielégítéséhez szükséges eszközökkel megfelelően felszerelt vállalkozásnál e kötelezettségek teljesítésekor felmerülnének, figyelemmel az érintett bevételekre és a kötelezettségek teljesítéséből származó méltányos nyereségre. A Bizottság az európai uniós állami támogatási szabályoknak az

⁽¹⁰⁶⁾ A Bíróság C-387/92. sz. *Banco Exterior de España*-ügyben 1994. március 15-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1994:100) 13. pontja; a Bíróság C-156/98. sz., *Németország kontra Bizottság* ügyben 2000. szeptember 19-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2000:467) 25. pontja; a Bíróság C-6/97. sz., *Olaszország kontra Bizottság* ügyben 1999. május 19-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1999:251) 15. pontja; a Bíróság C-172/03. sz. *Heiser*-ügyben 2005. március 3-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2005:130) 36. pontja.

⁽¹⁰⁷⁾ A Bíróság C-126/01. sz. *GEMO SA*-ügyben 2003. november 20-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2003:622) 28–31. pontja a díjmentes hulladékgyűjtésről és -ártalmatlanításról.

⁽¹⁰⁸⁾ A Bíróság C-241/94. sz., *Franciaország kontra Bizottság* ügyben 1996. szeptember 26-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1996:353) 40. pontja; a Bíróság C-5/01. sz., *Belgium kontra Bizottság* ügyben 2002. december 12-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2002:754) 38. és 39. pontja; a *Törvényszék T-565/08. sz., Corsica Ferries France SAS kontra Bizottság* ügyben 2012. szeptember 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2012:415) 137. és 138. pontja, amely ítéletet fellebbezést követően helybenhagytak, lásd a Bíróság C-533/12. P. és C-536/12. P. sz., *SNCM és Franciaország kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2014. szeptember 4-én hozott ítéletét (ECLI:EU:C:2014:2142).

⁽¹⁰⁹⁾ Lásd a repülőtereknek és a légitársaságoknak nyújtott állami támogatásról szóló iránymutatás (HL C 99., 2014.4.4., 3. o.) 37. pontját.

⁽¹¹⁰⁾ A mezőgazdasági ágazat vonatkozásában szabályozási kötelezettség előírása lenne például a mezőgazdasági termelőkre nézve előírt állat-egészségügyi vagy élelmiszer-biztonsági ellenőrzések és tesztek. Ezzel ellentétben nem minősülnek a vállalkozásokra nézve előírt szabályozási kötelezettségeknek a közjogi szervek által végzett és finanszírozott olyan ellenőrzések és tesztek, amelyeket a mezőgazdasági termelőknek jogilag nem kötelező elvégezniük vagy finanszírozniuk. Lásd a tejről és zsírról szóló törvény keretében a tej minőségének ellenőrzésére irányuló vizsgálatokhoz Németország által nyújtott SA.35484 állami támogatásról szóló, 2015. szeptember 18-i bizottsági határozatot, valamint a tejről és zsírról szóló törvény szerinti általános egészségügyi kontrolltevékenységekre vonatkozó SA.35484 állami támogatásról szóló, 2016. április 4-i bizottsági határozatot.

⁽¹¹¹⁾ A *Törvényszék T-538/11. sz., Belgium kontra Bizottság* ügyben 2015. március 25-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2015:188) 74–78. pontja.

⁽¹¹²⁾ Ha például egy vállalkozás támogatásban részesül azzal a céllal, hogy valamely támogatott régióban beruházást végezzen, nem érvelhet azzal, hogy ez nem csökkenti a vállalkozás rendszeres költségvetésében foglalt költségeket, tekintettel arra, hogy támogatás hiányában a vállalkozás nem végezte volna el a beruházást.

⁽¹¹³⁾ A Bíróság C-81/10. P. sz., *France Télécom SA kontra Bizottság* ügyben 2011. december 8-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2011:811) 43–50. pontja. Ez értelemszerűen a vállalkozás abból fakadó költségeinek csökkentésére vonatkozik, hogy a tisztviselők jogállását a versenytársaihoz hasonlóan munkavállalói jogállással váltotta fel, ami az érintett vállalkozás számára előnyt biztosít (ezt a megállapítást korábban, a *Törvényszék T-157/01. sz., Danske Busvognmænd kontra Bizottság* ügyben 2004. március 16-án hozott ítéletét [ECLI:EU:T:2004:76, 57. pont] követően némi bizonytalanság övezte). A meg nem térülő költségekért nyújtott kártalanításról lásd még a *Törvényszék T-25/07. sz., Iride SpA és Iride Energia SpA kontra Bizottság* ügyben 2009. február 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2009:33) 46–56. pontját.

⁽¹¹⁴⁾ A Bíróság C-280/00. sz. *Altmark Trans*-ügyben 2003. július 24-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2003:415) 87–95. pontja.

általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásának ellentételezésére való alkalmazásáról szóló közleményében ⁽¹¹⁵⁾ tovább pontosította az e feltételekre vonatkozó értelmezését.

71. Kizárt az előny megléte a jogellenesen beszedett adók visszatérítése esetén ⁽¹¹⁶⁾, továbbá akkor, ha a nemzeti hatóságok kötelesek az általuk bizonyos vállalkozásoknak okozott károkért járó kártérítésre ⁽¹¹⁷⁾, illetve kisajátításért adott kártalanítás megfizetése esetén ⁽¹¹⁸⁾.
72. Az előny meglétét nem zárja ki önmagában az a körülmény, hogy a más tagállamokban működő versenytárs vállalkozások kedvezőbb helyzetben vannak ⁽¹¹⁹⁾, mivel az előny fogalma egy vállalkozás pénzügyi helyzetének a vállalkozás azon saját jogi és ténybeli körülményeit figyelembe vevő elemzésén alapul, amelyek az adott intézkedés mellett, illetve az intézkedés hiányában érvényesülnek.

4.2. A piacgazdasági szereplő teszt

4.2.1. Bevezetés

73. Az uniós jogrend tulajdoni formák szempontjából semleges ⁽¹²⁰⁾, és semmilyen módon nem érinti a tagállamok azon jogát, hogy gazdasági szereplőként járjanak el. Amikor azonban a közigazgatási szervek közvetlenül vagy közvetve valamilyen formában gazdasági ügyleteket bonyolítanak ⁽¹²¹⁾, azok az uniós állami támogatási szabályok hatálya alá tartoznak.
74. A közjogi szervek (a közzállalkozásokat is beleértve) által végrehajtott gazdasági ügyletek nem biztosítanak előnyt a másik fél számára, és ezért nem minősülnek támogatásnak, amennyiben azokra rendes piaci körülmények között kerül sor ⁽¹²²⁾. Ezt az elvet különböző gazdasági ügyletek vonatkozásában dolgozták ki. Az uniós bíróságok kialakították a „piacgazdasági befektető elvét”, amelynek alapján állami befektetések (különösen tőkeinjekció) esetén megállapítható az állami támogatás megléte: annak meghatározásához, hogy valamely közjogi szerv általi befektetés állami támogatásnak minősül-e, meg kell vizsgálni, hogy hasonló körülmények között egy rendes piacgazdasági feltételek mellett tevékenykedő, hasonló méretű magánbefektető végrehajtott volna-e a szóban forgó befektetést ⁽¹²³⁾. Hasonlóképpen az uniós bíróságok kidolgozták a „magánhitelezői tesztet”, amelynek alapján megvizsgálható, hogy a tartozások állami hitelezők általi újratárgyalása magában foglal-e állami támogatást; ehhez az állami hitelező magatartását összevetik a hasonló helyzetben lévő, feltételezett magánhitelezők magatartásával ⁽¹²⁴⁾. Végül az uniós bíróságok kialakították a „magáneladó kritériumát”, amelynek alapján megvizsgálható, hogy egy közjogi szerv általi értékesítés magában foglal-e állami támogatást; ehhez azt kell mérlegelni, hogy egy magáneladó rendes piaci körülmények között azonos vagy jobb árat kapott volna-e ⁽¹²⁵⁾.

⁽¹¹⁵⁾ HL C 8., 2012.1.11., 4. o.

⁽¹¹⁶⁾ A Bíróság 61/79. sz. Amministrazione delle finanze dello Stato ügyben 1980. március 27-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1980:100) 29–32. pontja.

⁽¹¹⁷⁾ A Bíróság 106–120/87. sz., Asteris AE és társai kontra Görögország egyesített ügyekben 1988. szeptember 27-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1988:457) 23. és 24. pontja.

⁽¹¹⁸⁾ A Törvényszék T-64/08. sz., Nuova Terni Industrie Chimiche SpA kontra Bizottság ügyben 2010. július 1-jén hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2010:270) 59–63. és 140–141. pontja, amely tisztázza, hogy noha egy kisajátításért járó kártalanítás kifizetése nem biztosít előnyt, az ilyen kártalanítás utólagos kiterjesztése állami támogatásnak minősülhet.

⁽¹¹⁹⁾ A Bíróság 173/73. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 1974. július 2-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1974:71) 17. pontja. Lásd még a Törvényszék T-55/99. sz., Confederación Española de Transporte de Mercancías kontra Bizottság ügyben 2000. szeptember 29-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2000:223) 85. pontját.

⁽¹²⁰⁾ A Szerződés 345. cikke úgy rendelkezik, hogy „[a] Szerződések nem sérthetik a tagállamokban fennálló tulajdoni rendet”.

⁽¹²¹⁾ Lásd például a Bíróság 40/85. sz., Belgium kontra Bizottság ügyben 1986. július 10-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1986:305) 12. pontját.

⁽¹²²⁾ A Bíróság C-39/94. sz., SFEI és társai ügyben 1996. július 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1996:285) 60. és 61. pontja.

⁽¹²³⁾ Lásd például a Bíróság C-142/87. sz., Belgium kontra Bizottság („Tubemeuse”) ügyben 1990. március 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1990:125) 29. pontját; a Bíróság C-305/89. sz., Olaszország kontra Bizottság („Alfa Romeo”) ügyben 1991. március 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1991:142) 18. és 19. pontját; a Törvényszék T-16/96. sz., Cityflyer Express kontra Bizottság ügyben 1998. április 30-án hozott ítéletének (ECLI:EU:T:1998:78) 51. pontját; a Törvényszék T-129/95., T-2/96. és T-97/96. sz., Neue Maxhütte Stahlwerke és Lech-Stahlwerke kontra Bizottság egyesített ügyekben 1999. január 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:1999:7) 104. pontját; a Törvényszék T-228/99. és T-233/99. sz., Westdeutsche Landesbank Girozentrale és Land Nordrhein-Westfalen kontra Bizottság egyesített ügyekben 2003. március 6-án hozott ítéletét (ECLI:EU:T:2003:57).

⁽¹²⁴⁾ A Bíróság C-525/04. P. sz., Spanyolország kontra Bizottság ügyben 2007. november 22-én hozott ítélete (ECLI:EU:C:2007:698); a Bíróság C-73/11. P. sz., Frucona kontra Bizottság ügyben 2013. január 24-én hozott ítélete (ECLI:EU:C:2013:32); a Bíróság C-256/97. sz. DMTransport-ügyben 1999. június 29-én hozott ítélete (ECLI:EU:C:1999:332).

⁽¹²⁵⁾ A Törvényszék T-268/08. és T-281/08. sz., Land Burgenland és Ausztria kontra Bizottság egyesített ügyekben 2012. február 28-án hozott ítélete (ECLI:EU:T:2012:90).

75. Az említett tesztek egyazon alapvető elképzelés változatai, amelynek értelmében a közjogi szervek magatartását rendes piaci körülmények között eljáró, hasonló gazdasági magánszereplők magatartásával kell összevetni annak meghatározásakor, hogy az ilyen szervek által végrehajtott gazdasági ügyletek előnyt biztosítanak-e az ügyletben érintett másik felek számára. Ebben a közleményben a Bizottság ezért általánosságban a „piacgazdasági szereplő” tesztet említi az annak értékelésére szolgáló megfelelő módszerként, hogy a közjogi szervek által végrehajtott különféle gazdasági ügyletekre rendes piaci körülmények között kerül-e sor, és hogy azok (rendes piaci körülmények között nem biztosított) előnyt nyújtanak-e az érintett másik felek számára. A piacgazdasági szereplő teszt alkalmazásának általános elveit és vonatkozó feltételeit a 4.2.2. és 4.2.3. szakasz tartalmazza.

4.2.2. Általános elvek

76. A piacgazdasági szereplő teszt célja annak felmérése, hogy az állam előnyt biztosított-e egy vállalkozás számára azáltal, hogy egy adott ügylet tekintetében nem egy piacgazdasági szereplőhöz hasonlóan járt el. E tekintetben nem lényeges, hogy az intézkedés bizonyos közpolitikai (például foglalkoztatási) szempontok megvalósítása céljából ésszerű eszköznek minősül-e a közjogi szervek számára. Hasonlóképpen a kedvezményezett nyereséges vagy veszteséges volta önmagában nem döntő tényező annak meghatározásában, hogy a szóban forgó gazdasági ügylet megfelel-e a piaci feltételeknek. A meghatározó szempont az, hogy a közjogi szervek úgy jártak-e el, ahogyan hasonló helyzetben egy piacgazdasági szereplő is tette volna. Ha ez nem így történt, a kedvezményezett vállalkozás olyan gazdasági előnyhöz jutott, amelyet rendes piaci körülmények között nem tudott volna elérni ⁽¹²⁶⁾, és így a versenytársaihoz viszonyítva kedvezőbb helyzetbe került ⁽¹²⁷⁾.
77. A piacgazdasági szereplő teszt alkalmazásában csak az állam mint gazdasági szereplő helyzetéhez kapcsolódó előnyöket és kötelezettségeket kell figyelembe venni, tekintet nélkül azokra, amelyek közhatalmi minőségéhez kapcsolódnak ⁽¹²⁸⁾. A piacgazdasági szereplő teszt tehát általában nem alkalmazható, ha az állam közigazgatási szervként és nem gazdasági szereplőként jár el. Például amennyiben egy állami beavatkozást közpolitikai okok vezérlik (például a társadalmi fejlődés vagy a regionális fejlesztés érdekében), az állam magatartása ugyanakkor – noha közpolitikai szempontból ésszerű lehet – esetleg olyan megfontolásokat foglal magában, amelyeket rendes körülmények között egy piacgazdasági szereplő nem mérlegelne. Hasonlóképpen, a piacgazdasági szereplő teszt alkalmazásakor figyelmen kívül kell hagyni minden olyan megfontolást, amelyek kizárólag a tagállam közhatalmi szerepéhez kapcsolódnak (például társadalmi, regionális politikai vagy ágazati politikai megfontolások) ⁽¹²⁹⁾.
78. Azt, hogy az állami beavatkozás összhangban áll-e a piaci feltételekkel, előzetesen, a beavatkozásra vonatkozó döntés időpontjában rendelkezésre álló információkat figyelembe véve kell megvizsgálni ⁽¹³⁰⁾. Rendes esetben minden körülménytől függetlenül a piacgazdasági szereplő előzetes értékelést készítene – például üzleti terv formájában – egy projekt stratégiai és pénzügyi kilátásairól ⁽¹³¹⁾. Nem elegendő utólagos gazdasági értékelésekre támaszkodni,

⁽¹²⁶⁾ A Törvényszék T-228/99. és T-233/99. sz., Westdeutsche Landesbank Girozentrale és Land Nordrhein-Westfalen kontra Bizottság egyesített ügyekben 2003. március 6-án hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2003:57) 208. pontja.

⁽¹²⁷⁾ Lásd e tekintetben a Bíróság C-124/10. P. sz., Bizottság kontra EDF ügyben 2012. június 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2012:318) 90. pontját; a Bíróság C-387/92. sz. Banco Exterior de España ügyben 1994. március 15-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1994:100) 14. pontját; a Bíróság C-6/97. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 1999. május 19-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1999:251) 16. pontját.

⁽¹²⁸⁾ A Bíróság C-124/10. P. sz., Bizottság kontra EDF ügyben 2012. június 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2012:318) 79–81. pontja; a Bíróság 234/84. sz., Belgium kontra Bizottság ügyben 1986. július 10-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1986:302) 14. pontja; a Bíróság 40/85. sz., Belgium kontra Bizottság ügyben 1986. július 10-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1986:305) 13. pontja; a Bíróság C-278/92–C-280/92. sz., Spanyolország kontra Bizottság egyesített ügyekben 1994. szeptember 14-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1994:325) 22. pontja; a Bíróság C-334/99. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 2003. január 28-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2003:55) 134. pontja.

⁽¹²⁹⁾ A Bíróság C-124/10. P. sz., Bizottság kontra EDF ügyben 2012. június 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2012:318) 79–81. pontja; a Bíróság 234/84. sz., Belgium kontra Bizottság ügyben 1986. július 10-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1986:302) 14. pontja; a Bíróság 40/85. sz., Belgium kontra Bizottság ügyben 1986. július 10-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1986:305) 13. pontja; a Bíróság C-278/92–C-280/92. sz., Spanyolország kontra Bizottság egyesített ügyekben 1994. szeptember 14-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1994:325) 22. pontja; a Bíróság C-334/99. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 2003. január 28-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2003:55) 134. pontja; a Törvényszék T-228/99. és T-233/99. sz., Westdeutsche Landesbank Girozentrale és Land Nordrhein-Westfalen kontra Bizottság egyesített ügyekben 2003. március 6-án hozott ítélete (ECLI:EU:T:2003:57); a Törvényszék T-20/03. sz., Kahla Thüringen Porzellan kontra Bizottság ügyben 2008. szeptember 24-én hozott ítélete (ECLI:EU:T:2008:395); a Törvényszék T-98/00. sz., Linde kontra Bizottság ügyben 2002. október 17-én hozott ítélete (ECLI:EU:T:2002:248).

⁽¹³⁰⁾ A Bíróság C-124/10. P. sz., Bizottság kontra EDF ügyben 2012. június 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2012:318) 83–85. és 105. pontja; a Bíróság C-482/99. sz., Franciaország kontra Bizottság (Stardust) ügyben 2002. május 16-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2002:294) 71. és 72. pontja; a Törvényszék T-16/96. sz., Cityflyer Express kontra Bizottság ügyben 1998. április 30-án hozott ítéletének (ECLI:EU:T:1998:78) 76. pontja.

⁽¹³¹⁾ A Bíróság C-124/10. P. sz., Bizottság kontra EDF ügyben 2012. június 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2012:318) 82–85. és 105. pontja.

melyekben visszamenőlegesen megállapítják, hogy az érintett tagállam által tett beruházás valóban nyereséges volt ⁽¹³²⁾.

79. Ha egy tagállam úgy érvel, hogy piacgazdasági szereplőként lépett fel, kétség esetén olyan bizonyítékokkal kell szolgálnia, amelyek igazolják, hogy az ügylet lebonyolítására vonatkozó döntést olyan gazdasági értékelések alapján hozta meg, amilyeneket hasonló körülmények között egy ésszerűen eljáró (az érintett közjogi szervhez hasonló jellemzőkkel bíró) piacgazdasági szereplő is készített volna az ügylet jövedelmezőségének vagy gazdasági előnyeinek meghatározása céljából ⁽¹³³⁾.
80. Az ügylet érintett vállalkozásra gyakorolt hatásainak átfogó értékelésével kell megállapítani, hogy az ügylet összhangban áll-e a piaci feltételekkel, tekintet nélkül arra, hogy a piacgazdasági szereplők hozzáférnének-e az ügylet végrehajtásához igénybe vett konkrét eszközökhöz. A piacgazdasági szereplő teszt alkalmazhatósága például nem zárható ki önmagában azon az alapon, hogy az állam által alkalmazott eszközök adójogi jellegűek voltak ⁽¹³⁴⁾.
81. Bizonyos esetekben több egymást követő állami beavatkozási intézkedés a Szerződés 107. cikke (1) bekezdésének alkalmazásában egyetlen beavatkozásnak tekinthető. Ez lehet a helyzet többek között akkor, ha az egymást követő beavatkozások – többek között az időbeli sorrendjükre, a céljukra és a vállalkozás ezen beavatkozások időpontjában fennálló helyzetére tekintettel – olyan szorosan kapcsolódnak egymáshoz, hogy nem lehet azokat elválasztani ⁽¹³⁵⁾. Például az ugyanazon vállalkozást érintő, meglehetősen rövid időn belül végzett állami beavatkozások sorozata, illetve azon beavatkozások, amelyek összefüggnek egymással, vagy amelyeket az első beavatkozás időpontjában már terveztek, illetve amelyek ekkor már előreláthatóak voltak, egyetlen beavatkozásként értékelhetők. Másrészt, amennyiben a későbbi beavatkozás a korábbi beavatkozás időpontjában előre nem látható események nyomán vált szükségessé ⁽¹³⁶⁾, a két intézkedést alapvetően külön kell értékelni.
82. Annak értékelésekor, hogy egyes ügyletek összhangban állnak-e a piaci feltételekkel, az adott eset valamennyi releváns körülményét meg kell vizsgálni. Fennállhatnak például olyan rendkívüli körülmények, amelyek esetén egyes áruk vagy szolgáltatások közigazgatási szerv általi – akár piaci áron történő – megvásárlása nem tekinthető a piaci feltételekkel összhangban állónak ⁽¹³⁷⁾.

4.2.3. A piaci feltételeknek való megfelelés megállapítása

83. A piacgazdasági szereplő teszt alkalmazásakor célszerű megkülönböztetni azokat a helyzeteket, amelyekben az ügylet piaci feltételeknek való megfelelése az ügyletre vonatkozó konkrét piaci adatok alapján közvetlenül megállapítható, illetve azokat a helyzeteket, amelyekben az ilyen adatok hiánya miatt az ügylet piaci feltételeknek való megfelelését más rendelkezésre álló módszerek alapján kell értékelni.

⁽¹³²⁾ A Bíróság C-124/10. P. sz., Bizottság kontra EDF ügyben 2012. június 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2012:318) 85. pontja.

⁽¹³³⁾ A Bíróság C-124/10. P. sz., Bizottság kontra EDF ügyben 2012. június 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2012:318) 82–85. pontja. Lásd még a Bíróság C-214/12. P., C-215/12. P. és C-223/12. P. sz., Land Burgenland kontra Bizottság egyesített ügyekben 2013. október 24-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2013:682) 61. pontját. Az ilyen előzetes értékelés részletessége az érintett ügylet összetettségétől, valamint az érintett eszközök, áruk vagy szolgáltatások értékétől függően eltérhet. Rendes körülmények között ezeket az előzetes értékeléseket megfelelő ismeretekkel és tapasztalattal rendelkező szakértők segítségével kell elkészíteni. Az értékeléseknek minden esetben objektív kritériumokon kell alapulniuk, és azokat nem befolyásolhatják politikai megfontolások. A független szakértők által végzett értékelések további megerősítésként szolgálhatnak az értékelés hitelességére vonatkozóan.

⁽¹³⁴⁾ A Bíróság C-124/10. P. sz., Bizottság kontra EDF ügyben 2012. június 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2012:318) 88. pontja.

⁽¹³⁵⁾ A Bíróság C-399/10. P. és C-401/10. P. sz., Bouygues és Bouygues Télécom kontra Bizottság és társai egyesített ügyekben 2013. március 19-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2013:175) 104. pontja; a Törvényszék T-415/05., T-416/05. és T-423/05. sz., Görögország és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2010. szeptember 13-án hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2010:386) 177. pontja; a Törvényszék T-11/95. sz., BP Chemicals kontra Bizottság ügyben 1998. szeptember 15-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:1998:199) 170. és 171. pontja.

⁽¹³⁶⁾ A Németország által a Berlin Brandenburg repülőtér finanszírozására nyújtott SA.35378 állami támogatásról szóló, 2012. december 19-i bizottsági határozat (HL C 36., 2013.2.8., 10. o.) (14)–(33) preambulumbekzdése.

⁽¹³⁷⁾ A Törvényszék T-14/96. sz., BAI kontra Bizottság ügyben 1999. január 28-án hozott ítéletében (ECLI:EU:T:1999:12, 74–79. pont) a Törvényszék kimondta, hogy az ügy sajátos körülményeinek fényében megállapítható, hogy az a tény, hogy a nemzeti hatóságok utazási utalványokat vásároltak a P&O Ferries vállalatától, nem valós igényt elégített ki, ezért a nemzeti hatóságok nem a rendes piacgazdasági feltételek mellett eljáró magánszereplőhöz hasonló módon jártak el. Ennek megfelelően a vásárlás olyan előnyt biztosított a P&O Ferries számára, amelyhez rendes piaci körülmények között nem jutott volna hozzá, és az adásvételi megállapodás teljesítésével összefüggésben kifizetett összegek állami támogatásnak minősültek.

4.2.3.1. Azok az esetek, amikor közvetlenül megállapítható a piaci feltételeknek való megfelelés

84. Valamely ügylet piaci feltételeknek való megfelelése az ügyletre vonatkozó konkrét piaci információk alapján közvetlenül megállapítható az alábbi helyzetekben:
- i. amikor az ügyletet közjogi jogalanyok és magánszereplők azonos feltételek mellett (*pari passu*) hajtják végre; vagy
 - ii. amikor az ügylet eszközök, áruk és szolgáltatások versenyen alapuló, átlátható, megkülönböztetéstől mentes és feltételekhez nem kötött közbeszerzési eljárás keretében történő adásvételét (vagy más hasonló ügyleteket) foglalja magában.
85. Ilyen esetben, amennyiben az ügyletre vonatkozó konkrét piaci információkból az derül ki, hogy az nem áll összhangban a piaci feltételekkel, alapesetben nem indokolt, hogy eltérő megállapítás elérése céljából másfajta értékelési módszereket alkalmazzanak ⁽¹³⁸⁾.

i. Pari passu ügyletek

86. Amikor egy ügyletet hasonló helyzetű közjogi szervek és magánszereplők azonos feltételek (és ezért azonos kockázati és megtérülési szint) mellett hajtják végre (*pari passu* ügylet) ⁽¹³⁹⁾ – ahogyan az köz- és magánszféra közötti partnerségeknél előfordulhat –, általában megállapítható, hogy az ilyen ügylet összhangban áll a piaci feltételekkel ⁽¹⁴⁰⁾. Ezzel szemben, ha hasonló helyzetben lévő közjogi szerv és magánszereplők egy időben, de eltérő feltételekkel vesznek részt ugyanabban az ügyletben, ez általában azt jelzi, hogy a közjogi szerv beavatkozása nem áll összhangban a piaci feltételekkel ⁽¹⁴¹⁾.
87. Ahhoz, hogy egy ügylet *pari passu* ügyletnek minősüljön, különösen az alábbi szempontokat kell értékelni:
- a) a közjogi szervek és a magánszereplők beavatkozásáról egy időben döntenek-e, és azokra egyidejűleg kerül-e sor, illetve van-e a beavatkozások között időbeli eltolódás, és ennek során megváltoztak-e a gazdasági körülmények;
 - b) az ügylet feltételei azonosak-e az érintett közjogi szervek és valamennyi magánszereplő számára, az idővel történő kockázatonövekedés vagy -csökkenés lehetőségét is figyelembe véve;
 - c) a magánszereplők beavatkozása tényleges gazdasági jelentőséggel bír-e, és nem csupán jelképes vagy elhanyagolható mértékű ⁽¹⁴²⁾; valamint

⁽¹³⁸⁾ Lásd e tekintetben a Bíróság C-214/12. P., C-215/12. P. és C-223/12. P. sz., Land Burgenland kontra Bizottság egyesített ügyekben 2013. október 24-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2013:682) 94–95. pontját. Ítéletében a Törvényszék megállapította, hogy ha valamely állami hatóság megfelelő közbeszerzési eljárás útján értékesít egy vállalkozást, vélelmezhető, hogy a piaci ár megfelel a legmagasabb (kötöttséget eredményező és hihető) árajánlatnak, anélkül, hogy más értékelési módszereket, például független szakértői véleményeket kellene igénybe venni.

⁽¹³⁹⁾ A feltételek nem tekinthetők azonosnak akkor, ha a közjogi szervek és a magánszereplők azonos feltételek szerint, de különböző időpontban avatkoznak be, a gazdasági helyzetnek ügylet szempontjából releváns megváltozását követően.

⁽¹⁴⁰⁾ Lásd a tekintetben a Törvényszék T-296/97. sz., Alitalia kontra Bizottság ügyben 2000. december 12-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2000:289) 81. pontját.

⁽¹⁴¹⁾ Ha azonban az ügyletek eltérőek, és azokat nem egyidejűleg hajtják végre, önmagában az a tény, hogy a feltételek különböznek, nem bizonyítja meggyőzően (azaz nem erősíti meg, és nem is cáfolja) azt, hogy a közjogi szerv által lebonyolított ügylet összhangban áll-e a piaci feltételekkel.

⁽¹⁴²⁾ A Citynet Amsterdam ügyben például a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a vállalkozáson belüli összes tőkerészesedés egyharmadát átvevő két magánszereplő (a részvényesi struktúra egészét és azt is figyelembe véve, hogy részesedésük elegendő ahhoz, hogy akadályozó kisebbséget jelentsen a vállalkozás stratégiai döntéseinek meghozatalánál) gazdasági szempontból jelentősnek tekinthetők (lásd: a Hollandia által a Citynet Amsterdam számára nyújtott C53/2006 sz. állami támogatásról szóló, 2007. december 11-i 2008/729/EK bizottsági határozat [HL L 247., 2008.9.16., 27. o.] (96)–(100) preambulumbekzdését). Ezzel szemben az N429/2010 Görög Mezőgazdasági Bank (ATE) ügyben (HL C 317., 2011.10.29., 5. o.) a magánrészesedések a 90 %-os állami részesedéssel szemben mindössze a befektetés 10 %-át tették ki, így a Bizottság megállapította, hogy a *pari passu* feltételek nem teljesültek, mivel az állam által végrehajtott tőkeinjekciót a magánrészvényes nem egészítette ki hasonló mértékű hozzájárulással, valamint e tőke összege az állami részvények számával sem volt arányos. Lásd még a Törvényszék T-296/97. sz., Alitalia kontra Bizottság ügyben 2000. december 12-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2000:289) 81. pontját.

- d) az érintett közjogi szervek és magánszereplők az ügylet tekintetében azonos kiindulási helyzetben vannak-e, figyelembe véve például az érintett vállalkozásokkal szembeni korábbi gazdasági kitétségsüket (lásd a 4.2.3.3. szakaszt), a lehetséges kialakítható szinergiákat⁽¹⁴³⁾, azt, hogy az egyes befektetők által viselt tranzakciós költségek mennyire hasonlóak⁽¹⁴⁴⁾, illetve a közjogi szervekre vagy magánszereplőre jellemző minden olyan egyéb körülményt, amely torzíthatja az összehasonlítást.
88. A *pari passu* feltétel nem alkalmazható néhány olyan esetben, amikor az állami szerepvállalás (egyedi jellegét vagy léptékét tekintve) olyan, hogy azt piaci szereplő gyakorlatilag nem tudja megvalósítani.
- ii. Az eszközök, áruk és szolgáltatások versenyen alapuló, átlátható, megkülönböztetéstől mentes és feltételekhez nem kötött közbeszerzési eljárás útján történő adásvétele (vagy más hasonló ügyletek)
89. Amennyiben az eszközök, áruk és szolgáltatások adásvételére (vagy más hasonló ügyletekre⁽¹⁴⁵⁾) versenyen alapuló⁽¹⁴⁶⁾, átlátható, megkülönböztetéstől mentes és feltételekhez nem kötött közbeszerzési eljárást követően kerül sor a közbeszerzésekre vonatkozóan az EUMSZ-ben foglalt elveknek megfelelően⁽¹⁴⁷⁾ (lásd a 90–94. pontot), feltételezhető, hogy azok az ügyletek megfelelnek a piaci feltételeknek, feltéve, hogy a vevő vagy az eladó kiválasztására vonatkozóan a 95. és 96. pontban foglalt megfelelő kritériumokat alkalmazták. Ezzel szemben ha egy tagállam úgy dönt, hogy közpolitikai okokból támogatást nyújt egy bizonyos tevékenységre és – például – a nyújtott finanszírozás összegére közbeszerzési eljárást ír ki – mint a megújulóenergia-termelésre vagy a villamosenergia-termelési kapacitás puszta rendelkezésre állásáért nyújtott támogatás esetében –, az nem tartozna ezen ii. alszakasz hatálya alá. Ilyen helyzetben az ajánlat csupán a nyújtott összeget tudja minimálisra csökkenteni, de nem tudja kizárni az előnyt.
90. A közbeszerzési eljárásnak versenyen alapulónak kell lennie, hogy valamennyi érdeklődő és alkalmas ajánlattevő részt vehessen az eljárásban.
91. Az eljárásnak átláthatónak kell lennie, hogy az érdeklődő ajánlattevők a közbeszerzési eljárás valamennyi szakaszában egyenlő és érdemi tájékoztatást kaphassanak. Az információk hozzáférhetősége, az érdeklődő ajánlattevők számára biztosított elegendő idő, valamint az egyértelmű kiválasztási és odaítélési feltételek mind nélkülözhetetlen elemei az átlátható kiválasztási eljárásnak. A közbeszerzési eljárást megfelelően közzé kell tenni, hogy az egyetlen potenciális ajánlattevő figyelmét se kerülje el. Az adott ügyben a megfelelő közzétételt biztosító nyilvánosság szükséges mértéke az eszközök, áruk és szolgáltatások jellemzőitől függ. Azokat az eszközöket, árukat és szolgáltatásokat, amelyek nagy értékűek és más tulajdonságaik miatt európai vagy nemzetközi szinten tevékenykedő ajánlattevőket vonhatnak, olyan módon kell közzétenni, hogy az az európai vagy nemzetközi szintű tevékenységet folytató potenciális ajánlattevők figyelmét is felkeltse.
92. Az eljárás valamennyi szakaszában az ajánlattevőkkel szembeni megkülönböztetésmentes bánásmód, valamint az eljárást megelőzően meghatározott objektív kiválasztási és odaítélési feltételek elengedhetetlen feltételek annak biztosításához, hogy a létrejövő ügylet összhangban álljon a piaci feltételekkel. Az egyenlő bánásmód biztosítása érdekében a szerződés-odaítélési szempontoknak lehetővé kell tenniük az ajánlatok objektív összehasonlítását és elbírálását.

⁽¹⁴³⁾ Egyúttal azonos üzleti megfontolásokon kell alapulniuk; lásd a Vallon régió Carsid SA vállalatban való pénzügyi részesedéséről [C25/2002 állami támogatás] szülő, 2003. október 15-i 2005/137/EK bizottsági határozat (HL L 47., 2005.2.18., 28. o.) (67)–(70) preambulumbekendését.

⁽¹⁴⁴⁾ A tranzakciós költségek az egyes befektetőknél a befektetési projekt vizsgálata és kiválasztása, a szerződéses feltételek kidolgozása vagy a teljesítésnek a szerződés érvényességi ideje alatt történő ellenőrzése során felmerült költségekhez kapcsolódhatnak. Ahol például a befektetési projektek hitelfinanszírozási célú vizsgálatának költségeit rendszerint az állami tulajdonú bankok viselik, önmagában az a tény, hogy magánbefektetők társbefektetőként azonos kamattal hajtanak végre befektetést, nem elegendő a támogatás meglétének kizárásához.

⁽¹⁴⁵⁾ Például bizonyos áruk bérbeadása vagy természeti erőforrások kereskedelmi célú hasznosítására szóló engedélyek kiadása.

⁽¹⁴⁶⁾ Az uniós bíróságok az állami támogatással összefüggésben gyakran „nyílt” közbeszerzési eljárásra utalnak (lásd például a Törvényszék T-116/01. és T-118/01. sz., P & O European Ferries (Vizcaya) kontra Bizottság egyesített ügyekben 2003. augusztus 5-én hozott ítéletének [ECLI:EU:T:2003:217] 117–118. pontját; a Bíróság C-214/12. P., C-215/12. P. és C-223/12. P. sz., Land Burgenland kontra Bizottság egyesített ügyekben 2013. október 24-én hozott ítéletének [ECLI:EU:C:2013:682] 94. pontját). A „nyílt” szó azonban nem utal a közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatálya kívül helyezésétől szülő, 2014. február 26-i 2014/24/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv és a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai szolgáltatási ágazatban működő ajánlatkérők beszerzéseiről és a 2004/17/EK irányelv hatálya kívül helyezésétől szülő, 2014. február 26-i 2014/25/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv szerinti meghatározott eljárásra. Ezért a „versenyen alapuló” kifejezés megfelelőbbnek tűnik. A kifejezés nem szándékozik eltérni az ítélezési gyakorlatban kimunkált anyagi feltételektől.

⁽¹⁴⁷⁾ A Bíróság C-324/98. sz. Telaustria-ügyben 2000. december 7-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2000:669) 62. pontja; a Bíróság C-59/00. sz. Bent Mousten Vestergaard ügyben 2001. december 3-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2001:654) 20. pontja. Lásd még a közbeszerzési szerződésekről szóló irányelvek által nem vagy csak részben szabályozott közbeszerzési eljárásokra alkalmazandó közösségi jogról szóló bizottsági értelmező közleményt (HL C 179., 2006.8.1., 2. o.).

93. A közbeszerzési irányelvekben ⁽¹⁴⁸⁾ előírt eljárások alkalmazása és az azoknak való megfelelés elegendőnek minősülhet a fenti követelmények teljesítéséhez, feltéve, hogy az említett eljárások alkalmazására vonatkozó valamennyi feltétel teljesült. Ez nem vonatkozik a piaci ár meghatározását lehetetlenné tevő meghatározott körülményekre, mint például a hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárás. Amennyiben csak egy ajánlatot nyújtottak be, úgy az eljárás rendszerint nem lenne elegendő piaci ár biztosításához, kivéve, ha vagy i. különösen erős biztosítékokat építettek be az eljárásba, amelyek valódi és tényleges versenyt biztosítanak és nem nyilvánvaló, hogy reálisan mindössze egy piaci szereplő képes hihető ajánlatot tenni, vagy ii. a közigazgatási szervek kiegészítő eszközökkel ellenőrzik, hogy az eredmény megfelel a piaci árnak.
94. Az eszközök, áruk vagy szolgáltatások értékesítésére vonatkozó közbeszerzési eljárás feltételekhez nem kötött, ha az értékesítésre kínált eszközöket, árukat és szolgáltatásokat általában valamennyi potenciális vevő szabadon megvásárolhatja és saját céljaira felhasználhatja, függetlenül attól, hogy működtet-e bizonyos vállalkozásokat. Amennyiben feltételként írják elő, hogy a vevőnek az általános nemzeti jogból vagy a tervező hatóságok határozatából eredőktől eltérő olyan különleges kötelezettségeket kell vállalnia a közigazgatási szervek javára vagy közérdekből, amelyeket egy magáneladó nem követelne meg, a közbeszerzési eljárás nem tekinthető feltételekhez nem kötöttnek.
95. Amikor közjogi szervek értékesítenek eszközöket, árukat és szolgáltatásokat, a vevő kiválasztásakor az egyetlen releváns feltétel a legmagasabb ár kell hogy legyen ⁽¹⁴⁹⁾, a kért szerződéses kikötésekre is figyelemmel (például az eladó vásárlási garanciája vagy más, az értékesítést követő kötelezettségvállalások). Csak hihető ⁽¹⁵⁰⁾ és kötöttséget eredményező ajánlatok vehetők figyelembe ⁽¹⁵¹⁾.
96. Amikor közjogi szervek vásárolnak eszközöket, árukat és szolgáltatásokat, az ajánlathoz kapcsolódó egyedi feltételeknek megkülönböztetésmentesnek kell lenniük, valamint szorosan és objektív jelleggel kapcsolódnuk kell a szerződés tárgyához és a szerződés egyedi gazdasági célkitűzéséhez. Lehetővé kell tenniük, hogy a gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat megfeleljen a piaci értéknek. A kritériumokat ezért úgy kell meghatározni, hogy tényleges versenyen alapuló közbeszerzési eljárást tegyenek lehetővé, amely szokásos – de annál nem nagyobb – megtérülést biztosít a sikeres ajánlattevőnek. A gyakorlatban ez olyan közbeszerzési eljárások alkalmazását jelenti, amelyek nagy hangsúlyt helyeznek az ajánlat „ár” összetevőjére, vagy amelyek más módon várhatóan versenyt eredményeznek (például bizonyos, kellően egyértelmű odaítélési szempontokat tartalmazó árlejtéses pályázatok).

4.2.3.2. Egy ügylet piaci feltételekkel való összhangjának meghatározása összehasonlító teljesítményértékelés vagy más értékelési módszerek alapján

97. Amennyiben egy ügyletet közbeszerzés keretében vagy *pari passu* feltételek mellett valósítanak meg, ez közvetlen és konkrét bizonyítékot nyújt arra vonatkozóan, hogy az ügylet megfelel a piaci feltételeknek. Ha azonban az ügyletet nem közbeszerzés keretében valósítják meg, vagy a közjogi szervek a magánszereplőkével nem azonos feltételek mellett (*pari passu*) avatkoznak be, az nem jelenti automatikusan azt, hogy az ügylet nem felel meg a piaci feltételeknek ⁽¹⁵²⁾. Az ilyen esetekben a piaci feltételeknek való megfelelés vizsgálata még mindig elvégezhető i. összehasonlító teljesítményértékeléssel vagy ii. más értékelési módszerekkel ⁽¹⁵³⁾.

⁽¹⁴⁸⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2014/24/EU irányelve (2014. február 26.) a közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről; az Európai Parlament és a Tanács 2014/25/EU irányelve (2014. február 26.) a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai szolgáltatási ágazatban működő ajánlatkérők beszerzéseiről és a 2004/17/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről.

⁽¹⁴⁹⁾ A Törvényszék T-268/08. és T-281/08 sz., Land Burgenland és Ausztria kontra Bizottság egyesített ügyekben 2012. február 28-án hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2012:90) 87. pontja.

⁽¹⁵⁰⁾ Az ügy körülményeitől függően kéretlen ajánlat is lehet hihető, különösen, ha kötelező érvényű (lásd a Törvényszék T-244/08. sz., Konsum Nord kontra Bizottság ügyben 2011. december 13-án hozott ítéletének [EU:T:2011:732] 73–75. pontját).

⁽¹⁵¹⁾ Például a jogilag kötelező követelményeket nem tartalmazó egyszerű felhívásokat nem mérlegelik a közbeszerzési eljárás során: lásd a Törvényszék T-268/08. és T-281/08 sz., Land Burgenland és Ausztria kontra Bizottság egyesített ügyekben 2012. február 28-án hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2012:90) 87. pontját, valamint a Törvényszék T-244/08. sz., Konsum Nord kontra Bizottság ügyben 2011. december 13-án hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2011:732) 67. és 75. pontját.

⁽¹⁵²⁾ Lásd a Törvényszék T-488/11. sz., Sarc kontra Bizottság ügyben 2014. június 12-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2014:497) 98. pontját.

⁽¹⁵³⁾ Amennyiben a piaci árat *pari passu* vagy közbeszerzési ügyletek révén határozzák meg, ezek eredménye más értékelési módszerek – például független szakértői vélemények – alapján nem vitatható (lásd a Bíróság C-214/12. P., C-215/12. P. és C-223/12. P. sz., Land Burgenland kontra Bizottság egyesített ügyekben 2013. október 24-én hozott ítéletének [ECLI:EU:C:2013:682] 94–95. pontját).

i. Összehasonlító teljesítményértékelés

98. Annak meghatározásakor, hogy egy ügylet összhangban áll-e a piaci feltételekkel, az említett ügylet azon feltételek mentén is vizsgálható, amelyek mellett hasonló magánszereplők által kötött hasonló ügyletek hasonló helyzetben létrejöttek (összehasonlító teljesítményértékelés).
99. A megfelelő referenciaérték meghatározásához különös figyelmet kell fordítani az érintett piaci szereplő típusára (például holdingcsoport, spekulatív alap vagy hosszú távú nyereségre törekvő, hosszú távra tervező befektető), a szóban forgó ügylet típusára (például tőkerészesedés vagy adósságügylet), valamint az érintett piacra vagy piacokra (például pénzügyi piacok, gyorsan növekvő technológiai piacok, közmű- vagy infrastrukturális piacok). Az ügylet időzítése szintén kiemelt jelentőséggel bír, amennyiben jelentős gazdasági fejlemények történtek. A rendelkezésre álló piaci referenciaértékeket adott esetben az állami ügylet sajátos jellemzőinek megfelelően (például a kedvezményezett vállalkozás és az érintett piac helyzete) ki kell igazítani⁽¹⁵⁴⁾. Az összehasonlító teljesítményértékelés nem feltétlenül megfelelő módszer a piaci ár meghatározására, ha a rendelkezésre álló referenciaértékeket nem a piaci megfontolásokra tekintettel határozták meg, vagy ha a meglévő árakat az állami beavatkozás jelentősen torzítja.
100. Az összehasonlító teljesítményértékelés – több hasonló ügylet értékelése alapján – gyakran nem egy „pontos” referenciaértéket, hanem egy lehetséges értéktartományt határoz meg. Amennyiben az értékelés célja annak vizsgálata, hogy az állami beavatkozás összhangban áll-e a piaci feltételekkel, általában megfelelő központi tendencia értéket, például a hasonló ügyletekre vonatkozó átlag- vagy középértéket figyelembe venni.

ii. Más értékelési módszerek

101. Egy ügylet piaci feltételeknek való megfelelése általánosan elfogadott, szabványos értékelési módszerek alapján is meghatározható⁽¹⁵⁵⁾. Ennek a módszernek rendelkezésre álló objektív, ellenőrizhető és megbízható adatokon kell alapulnia⁽¹⁵⁶⁾, amelyeknek kellően részletesnek kell lenniük és az ügyletre vonatkozó döntés időpontjában fennálló gazdasági helyzetet kell tükrözniük, figyelembe véve a kockázat mértékét és a jövőre vonatkozó elvárásokat⁽¹⁵⁷⁾. Az ügylet értékétől függően az értékelés megalapozottságát általában érzékenységi elemzés, különböző üzleti forgatókönyvek értékelése, vészhelyzeti tervek készítése és az eredmények alternatív értékelési módszerekkel történő összevetése révén kell megerősíteni. Előfordulhat, hogy amennyiben az ügylet késedelmet szenved, új (előzetes) értékelést kell végezni, amelyben figyelembe kell venni a piaci körülmények közelmúltbeli változásait.
102. A befektetések (éves) megtérülésének meghatározására szolgáló, széles körben elfogadott szabványos módszer a belső megtérülési ráta kiszámítása⁽¹⁵⁸⁾. A befektetésre vonatkozó döntés a nettó jelenérték szerint is vizsgálható⁽¹⁵⁹⁾, amely a legtöbb esetben a belső megtérülési rátával egyenértékű eredményt ad⁽¹⁶⁰⁾. Annak

⁽¹⁵⁴⁾ A Törvényszék T-228/99. és T-233/99. sz., Westdeutsche Landesbank Girozentrale és Land Nordrhein-Westfalen kontra Bizottság egyesített ügyekben 2003. március 6-án hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2003:57) 251. pontja.

⁽¹⁵⁵⁾ Lásd a Törvényszék T-366/00. sz., Scott kontra Bizottság ügyben 2007. március 29-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2007:99) 134. pontját, valamint a Bíróság C-239/09. sz. Seydaland Vereinigte Agrarbetriebe ügyben 2010. december 16-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2010:778) 39. pontját.

⁽¹⁵⁶⁾ Lásd a Törvényszék T-274/01. sz., Valmont Nederland BV kontra Bizottság ügyben 2004. szeptember 16-án hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2004:266) 71. pontját.

⁽¹⁵⁷⁾ Lásd a Törvényszék T-366/00. sz., Scott kontra Bizottság ügyben 2007. március 29-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2007:99) 158. pontját.

⁽¹⁵⁸⁾ A belső megtérülési ráta nem az adott év mérleg szerinti eredményén alapul, hanem azt a jövőbeni cash flow-t veszi figyelembe, amelyet a befektető a befektetés teljes élettartama során tervez realizálni. A belső megtérülési ráta az a diszkontrata, amelynek alkalmazásakor a cash flow nettó jelenértéke nulla.

⁽¹⁵⁹⁾ A nettó jelenérték a befektetés élettartama során zajló pozitív és negatív cash flow közötti különbség, a megfelelő megtérülés (tőkeköltség) összegével csökkentve.

⁽¹⁶⁰⁾ A nettó jelenérték és a belső megtérülési ráta között tökéletes korreláció van abban az esetben, ha a belső megtérülési ráta megegyezik a befektető alternatív költségével. Amennyiben a befektetés nettó jelenértéke pozitív, ez arra utal, hogy a projekt belső megtérülési rátája meghaladja az elvárt megtérülési szintjét (a befektető alternatív költségét). Ebben az esetben érdemes végrehajtani a befektetést. Ha a projekt nettó jelenértéke nulla, a belső megtérülési ráta megegyezik az elvárt megtérüléssel. Ebben az esetben mindegy, hogy a befektető végrehajtja-e a befektetést vagy máshol fektet be. Negatív nettó jelenérték esetében a belső megtérülési ráta alacsonyabb a tőkeköltségnél. A befektetés nem kellően jövedelmező, mivel másutt jobb lehetőségek kínálkoznak. Ha a belső megtérülési ráta és a nettó jelenérték alapján eltérő befektetési döntés születne (ilyen különböző eredmény különösen egymást kölcsönösen kizáró projektek esetén lehetséges), a piaci gyakorlatnak megfelelően a nettó jelenértéken alapuló módszert kell előnyben részesíteni, kivéve, ha jelentős bizonytalanság övezi a megfelelő diszkontrátát.

felmérése érdekében, hogy a befektetés piaci feltételekkel történik-e, a befektetés megtérülésének értékét össze kell vetni a szokásosan várható piaci megtérüléssel. A szokásos várható megtérülés (vagy a befektetés tőkekölsége) az az átlagosan várható megtérülés, amelyet a piac általánosan elfogadott kritériumok – különösen a befektetéssel járó kockázat mértéke – alapján a befektetéstől vár, a vállalkozás pénzügyi helyzetét és az ágazat, a régió vagy az ország sajátos jellemzőit is figyelembe véve. Amennyiben ez a szokásos megtérülés ésszerűen nem elvárható, a befektetés nagy valószínűséggel nem piaci feltételek szerint történne. Általánosságban minél kockázatosabb egy projekt, annál nagyobb a finanszírozók által elvárt megtérülés, vagyis annál magasabb a tőkekölség.

103. A megfelelő értékelési módszer függhet a piaci helyzettől ⁽¹⁶¹⁾, az adatok rendelkezésre állásától és az ügylet típusától. Például, míg a befektető nyereségszerzés céljából fektet be egy vállalkozásba (amely esetben feltehetően a belső megtérülési ráta vagy a nettó jelenérték kiszámítása a legmegfelelőbb módszer), a hitelező abban bíz, hogy az adós a szerződésben és a jogszabályban előírt határidőn belül megfizeti részére a vele szemben fennálló tartozását (a tőkét és az esetleges kamatokat) ⁽¹⁶²⁾ (ebben az esetben a biztosíték értékelése, például az eszközérték relevánsabb lehet). Földterület értékesítésekor elvben elegendő az értékesítési tárgyalások megkezdése előtt független szakértői értékelést bekérni, melyben a piaci értéket általánosan elfogadott piaci mutatók és értékelési standardok alapján állapítják meg ⁽¹⁶³⁾.
104. Valamely befektetés belső megtérülési rátájának vagy nettó jelenértékének meghatározásakor az eredmény rendszerint nem egy konkrét elfogadható érték, hanem a lehetséges értékek egy adott tartománya (az értékelési módszerből fakadóan az ügylet gazdasági, jogi és más sajátos körülményeitől függően). Amennyiben az értékelés célja annak vizsgálata, hogy az állami beavatkozás összhangban áll-e a piaci feltételekkel, általában indokolt központi tendencia értéket, például a hasonló ügyletekre vonatkozó átlag- vagy középértéket figyelembe venni.
105. A körültekintő piaczgazdasági szereplő a becslések megerősítése érdekében jellemzően több különböző módszerrel is megvizsgálja saját beavatkozását (például a kiszámított nettó jelenértéket összehasonlító teljesítményértékelési módszerekkel igazolja). Az azonos értéket adó különböző módszerek további jelzőként szolgálnak a tényleges piaci ár meghatározásához. Ennélfogva az egymás eredményeit megerősítő, kölcsönösen kiegészítő jellegű értékelési módszerek alkalmazása kedvezően befolyásolja annak értékelését, hogy az ügylet összhangban áll-e a piaci feltételekkel.

4.2.3.3. Kontrafaktuális elemzés az érintett vállalkozás felé fennálló előzetes gazdasági kitettség esetén

106. Annak vizsgálatakor, hogy az ügylet összhangban áll-e a piaci feltételekkel, figyelembe kell venni az érintett közjogi szerv korábbi, egy adott vállalkozásnak való gazdasági kitettségét, feltéve, hogy egy összehasonlítható magánszereplőnek ilyen korábbi kitettsége lehet (például egy vállalkozás részvényeseként) ⁽¹⁶⁴⁾.
107. A korábbi kitettséget a kontrafaktuális foratókönyvek keretében a piaczgazdasági szereplő teszt alkalmazása céljából figyelembe kell venni. Például egy nehéz helyzetben lévő közzvállalkozáson belüli tőke- vagy adósságin-tervenció esetében az ilyen befektetés várható megtérülésének mértékét össze kell vetni a kontrafaktuális

⁽¹⁶¹⁾ Egy vállalkozás felszámolásakor például a felszámolási értéken vagy az eszközértéken alapuló értékelés lehet a legmegfelelőbb értékelési módszer.

⁽¹⁶²⁾ Lásd például a Bíróság C-342/96. sz., Spanyolország kontra Bizottság ügyben 1999. április 29-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1999:210) 46. pontját, valamint a Bíróság C-256/97. sz. DMTransport-ügyben 1999. június 29-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1999:332) 24. pontját.

⁽¹⁶³⁾ Abban az esetben, amikor az összehasonlító módszer (összehasonlító teljesítményértékelés) nem megfelelő, más általánosan elfogadott módszerekkel pedig a jelek szerint nem határozható meg a földterület pontos értéke, alternatív módszer, például a Németország által javasolt Vergleichspreissystem értékelési módszer is alkalmazható (ezt a hatóságok által értékesített németországi mezőgazdasági és erdészeti földterületek értékelésére javasolt alternatív módszer SA.33167 állami támogatásról szóló bizottsági határozat [HL C 43., 2013.2.15., 7. o.] a mezőgazdasági és erdészeti területek tekintetében jóváhagyta). Az egyéb módszerek korlátairól lásd a Bíróság C-239/09. sz. Seydaland Vereinigte Agrarbetriebe ügyben 2010. december 16-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2010:778) 52. pontját.

⁽¹⁶⁴⁾ Lásd a Bíróság C-224/12. P. sz. ING Groep NV ügyben 2014. április 3-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2014:213) 29–37. pontját. A korábbi kitettséget nem kell figyelembe venni, ha az olyan intézkedés eredménye, amit – az intézkedés valamennyi szempontjának globális értékelése alapján – nyereségszerzésre törekvő magánbefektető nem tudott volna meghozni (a Bíróság C-214/12. P., C-215/12. P. és C-223/12. P. sz., Land Burgenland kontra Bizottság egyesített ügyekben 2013. október 24-én hozott ítéletének [ECLI:EU:C:2013:682] 52–61. pontját).

forgatókönyv, azaz a vállalkozás felszámolása esetén várható megtérüléssel. Amennyiben a felszámolás magasabb nyereséget vagy alacsonyabb veszteséget biztosít, a körültekintő piaccgazdasági szereplő ezt a lehetőséget választaná⁽¹⁶⁵⁾. E célból a figyelembe veendő felszámolási költségek nem foglalhatják magukban a közigazgatási szervek kötelezettségeihez kapcsolódó költségeket, hanem kizárólag egy ésszerűen eljáró piaccgazdasági szereplőnél felmerülő költségekkel kell számolni⁽¹⁶⁶⁾, egyúttal figyelembe véve azon társadalmi, gazdasági és környezeti körülmények változásait, amelyek között ez a gazdasági szereplő a tevékenységét végzi⁽¹⁶⁷⁾.

- 4.2.3.4. Egyedi szempontok annak meghatározásához, hogy a kölcsönök vagy kezességvállalások feltételei összhangban állnak-e a piaci feltételekkel
108. Más ügyletekhez hasonlóan a közjogi szervek (köztük a közzállalkozások) által nyújtott kölcsönök és kezességvállalások is tartalmazhatnak állami támogatást, ha nem állnak összhangban a piaci feltételekkel.
109. A kezességvállalások esetében rendszerint a közjogi jogalanyt mint kezest, a kölcsönvevőt és a kölcsönadót magában foglaló háromszöget kell vizsgálni⁽¹⁶⁸⁾. A legtöbb esetben a támogatás csak a kölcsönvevő szintjén jelentkezhet, mivel az állami kezességvállalás – azáltal, hogy lehetővé teszi a kölcsönvevő számára, hogy olyan kamattal jusson kölcsönhöz, amelyhez a kezességvállalás nélkül a piacon nem juthatott volna hozzá⁽¹⁶⁹⁾ (vagy olyan helyzetben jusson kölcsönhöz, amelyben a piacon kivételesen semmilyen kamattal nem juthatott volna hozzá) – előnyt nyújthat a számára. Bizonyos meghatározott körülmények esetén azonban az állami kezességvállalás egyúttal a kölcsönadónak is nyújthat támogatást, különösen akkor, ha azt a kölcsönadó és a kölcsönvevő közötti meglévő kötelezettség tekintetében utólag biztosítják, ha nem biztosított az előny teljes egészében történő továbbadása a kölcsönvevő számára⁽¹⁷⁰⁾ vagy ha a biztosított kölcsönt egy másik, nem biztosított kölcsön visszafizetésére használják fel⁽¹⁷¹⁾.
110. A piaci feltételeknél kedvezőbb feltételekkel vállalt kezesség – a kölcsönvevő gazdasági helyzetét figyelembe véve – előnyt biztosít ez utóbbi számára (aki olyan díjat fizet, amelynek összege nem tükrözi megfelelően a kezes által vállalt kockázat mértékét)⁽¹⁷²⁾. Általában véve a korlátlan kezességvállalás nincs összhangban a rendes piaci feltételekkel. Ugyanez vonatkozik a hagyományos csődszabályokkal szemben védelmet élvező, fizetéképtelen vállalkozások adósságaiért vállalt állami felelősségből fakadó hallgatólagos kezességvállalásra is⁽¹⁷³⁾.
111. A valamely adott adósságügyletre vonatkozó konkrét piaci adatok hiányában az adósságinstrumentum piaci feltételeknek való megfelelése a hasonló piaci ügyletekkel való összehasonlítás alapján (azaz összehasonlító teljesítményértékeléssel) is meghatározható. A kölcsönök és kezességvállalások esetében a vállalkozás finanszírozási költségeit illetően információval szolgálhatnak például a szóban forgó vállalkozás által (a közelmúltban) felvett más hitelek, a vállalkozás által kibocsátott kötvények hozama vagy a vállalkozásra vonatkozó hitel-nemteljesítési csereügylet felárák. Hasonló piaci ügyletek lehetnek továbbá a hasonló vállalkozások egy mintába felvett csoportja által végrehajtott hitel-/garanciaügyletek, az ilyen mintába tartozó hasonló vállalkozások által kibocsátott kötvények vagy az ilyen mintába tartozó hasonló vállalkozásokra vonatkozó hitel-nemteljesítési csereügylet felárák. Kezességvállalás esetén, amennyiben a pénzügyi piacokon nem található megfelelő

⁽¹⁶⁵⁾ Lásd e tekintetben a Törvényszék T-296/97. sz., Alitalia kontra Bizottság ügyben 2000. december 12-én hozott ítéletét (ECLI:EU:T:2000:289), illetve a Bíróság C-73/11. P. sz., Frucona kontra Bizottság ügyben 2013. január 24-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2013:32) 79. és 80. pontját.

⁽¹⁶⁶⁾ A Bíróság C-334/99. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 2003. január 28-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2003:55) 140. pontja.

⁽¹⁶⁷⁾ A Törvényszék T-565/08. sz., Corsica Ferries France SAS kontra Bizottság ügyben 2012. szeptember 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2012:415) 79–84. pontja, amely ítéletet fellebbezést követően helybenhagytak, lásd a Bíróság C-533/12. P. és C-536/12. P. sz., SNCM és Franciaország kontra Bizottság egyesített ügyekben 2014. szeptember 4-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2014:2142) 40. és 41. pontját. A bíróságok ebben az ügyben megerősítették, hogy hosszú távon – elvben – gazdaságilag ésszerű lehet, ha a magánbefektetők, különösen a nagyobb vállalatcsoportok kiegészítő végkielégítést fizetnek (például a vállalatcsoport arculatának megőrzése érdekében). Ugyanakkor e kiegészítő végkielégítés kifizetésének szükségességét alátámasztandó, a konkrét ügyben körültekintően igazolni kell, hogy szükség van az arculat megőrzésére, valamint azt is bizonyítani kell, hogy az ilyen kifizetések a hasonló helyzetben lévő magánvállalatok körében állandó gyakorlatnak számítanak (a példák önmagukban nem elegendőek).

⁽¹⁶⁸⁾ A kezességvállalás formájában nyújtott lehetséges állami támogatásokra vonatkozó értékelésről lásd még az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének a kezességvállalás formájában nyújtott állami támogatásra való alkalmazásáról szóló bizottsági közleményt (HL C 155., 2008.6.20., 10. o.). E közlemény nem lép az említett közlemény helyébe.

⁽¹⁶⁹⁾ Lásd a Bíróság C-275/10. sz., Residex Capital kontra Gemeente Rotterdam ügyben 2011. december 8-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2011:814) 39. pontját.

⁽¹⁷⁰⁾ Lásd a Bíróság C-672/13. sz., OTP Bank Nyrt. kontra Magyar Állam és társai ügyben 2015. március 19-én hozott ítéletét (ECLI:EU:C:2015:185).

⁽¹⁷¹⁾ Lásd a Bíróság C-275/10. sz., Residex Capital kontra Gemeente Rotterdam ügyben 2011. december 8-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2011:814) 42. pontját.

⁽¹⁷²⁾ Lásd a Bíróság C-559/12. P. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben 2014. április 3-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2014:217) 96. pontját.

⁽¹⁷³⁾ Lásd a Bíróság C-559/12. P. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben 2014. április 3-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2014:217) 98. pontját.

referenciaár, a biztosított kölcsön teljes – a hitelkamatot és a kezességvállalási díjat is tartalmazó – finanszírozási költségét egy hasonló, nem biztosított kölcsön piaci árával kell összevetni. Az összehasonlító teljesítményértékelés kiegészíthető a tőkemegtérülésen alapuló értékelési módszerekkel ⁽¹⁷⁴⁾.

112. A Bizottság, hogy megkönnyítse annak értékelését, hogy az egyes intézkedések megfelelnek-e a piacgazdasági szereplő tesztnek, helyettesítő értékeket dolgozott ki a kölcsönök és kezességvállalások támogatási jellegének meghatározásához.
113. A kölcsönök esetében a referencia-kamatlábról szóló közlemény tartalmazza a referencia-kamatláb kiszámításának módszerét, amely a piaci árat helyettesítheti olyan esetekben, ahol hasonló piaci ügyletek nem határozhatók meg könnyen (ez elsősorban kisebb összegű ügyletek és/vagy kis- és középvállalkozásokat [kkv-k] érintő ügyletek esetében fordulhat elő) ⁽¹⁷⁵⁾. Fel kell hívni a figyelmet arra, hogy a referencia-kamatláb csupán helyettesítő érték ⁽¹⁷⁶⁾. Amennyiben hasonló ügyletekre jellemzően a referencia-kamatláb helyettesítő értékénél alacsonyabb áron került sor, a tagállam ezt az alacsonyabb árat tekintheti a piaci árnak. Ezzel szemben, ha ugyanaz a vállalkozás a közelmúltban hasonló ügyleteket a referencia-kamatlábánál magasabb áron végzett, és pénzügyi helyzete, valamint a piaci környezet nem változott lényegesen, a referencia-kamatláb az adott ügyben nem tekinthető a piaci kamatlábakat helyettesítő érvényes értéknek.
114. A Bizottság a kezességvállalásról szóló közleményében ⁽¹⁷⁷⁾ részletes iránymutatást dolgozott ki a kezességvállalásokhoz kapcsolódó helyettesítő értékekre (és a kkv-kra vonatkozó megdönthetetlen vélelemre [mentesülésre]) vonatkozóan. Az említett közlemény értelmében a támogatás meglétének kizárása érdekében rendszerint elegendő, ha a hitelfelvevő nincs nehéz pénzügyi helyzetben, a kezességvállalás meghatározott ügylethez kapcsolódik, a kockázat egy részét a hitelező viseli, és a hitelfelvevő piaci alapú díjat fizet a kezességvállalásért.

4.3. Közvetett előny

115. Előnybe hozhatók olyan vállalkozások, amelyek nem részesülnek közvetlenül állami forrásokból (közvetett előny) ⁽¹⁷⁸⁾. Egy intézkedés egyszerre gyakorolhat közvetlen előnyt a kedvezményezett vállalkozásra és közvetett előnyt más vállalkozásokra, például egymásra épülő tevékenységi szinteken működő vállalkozásokra ⁽¹⁷⁹⁾. Az előny közvetlen kedvezményezettje lehet vagy vállalkozás, vagy gazdasági tevékenységet nem folytató jogalany (természetes vagy jogi személy) ⁽¹⁸⁰⁾.
116. Az ilyen közvetett előnyöket meg kell különböztetni a pusztán másodlagos gazdasági hatásoktól, amelyek majdnem minden állami támogatási intézkedésben jelen vannak (például a kibocsátás növelésén keresztül). Ebből a célból az intézkedés előrelátható hatásait előzetesen kell megvizsgálni. Közvetett előny akkor áll fenn, ha az intézkedést úgy alakították ki, hogy a másodlagos hatásai azonosítható vállalkozásoknál vagy vállalkozáscsoportoknál jelenjenek meg. Ez az eset áll fenn például akkor, ha a közvetlen támogatás – *de facto* vagy *de jure* – feltétele kizárólag bizonyos vállalkozások által előállított áruk vagy nyújtott szolgáltatások megvásárlása (például bizonyos területeken működő vállalkozásoktól) ⁽¹⁸¹⁾.

⁽¹⁷⁴⁾ Például a kockázattal kiigazított tőkemegtérülés (RAROC) révén; a hitelezők és a befektetők ezt az értéket veszik figyelembe annak érdekében, hogy hasonló benchmark kockázattal jellemzett és hasonló lejáratú finanszírozást nyújtsanak egy azonos ágazatban tevékenykedő vállalkozás számára.

⁽¹⁷⁵⁾ Lásd a referencia-kamatláb és a leszámítolási kamatláb megállapítási módjának módosításáról szóló bizottsági közleményt (HL C 14., 2008.1.19., 6. o.). A referencia-kamatlábról szóló közleményben nem említett alárendelt kölcsönök tekintetében a GA/EFRE Nachrangdarlehen N55/2008 állami támogatásról szóló, 2008. december 11-i bizottsági határozatban (HL C 9., 2009.1.14., 1. o.) ismertetett módszer alkalmazható.

⁽¹⁷⁶⁾ Ha azonban a támogatási programokra vonatkozó bizottsági rendeletek vagy bizottsági határozatok a támogatás összegének meghatározásakor a referencia-kamatlábra hivatkoznak, a Bizottság azt támogatást nem tartalmazó rögzített referenciaértéknek tekinti (mentesülés).

⁽¹⁷⁷⁾ A Bizottság közleménye az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének a kezességvállalás formájában nyújtott állami támogatásra való alkalmazásáról (HL C 155., 2008.6.20., 10. o.).

⁽¹⁷⁸⁾ A Bíróság C-156/98. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 2000. szeptember 19-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2000:467) 26. és 27. pontja; a Bíróság C-403/10. P. sz., Mediaset SpA kontra Bizottság ügyben 2011. július 28-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2011:533) 73–77. pontja; a Bíróság C-382/99. sz., Hollandia kontra Bizottság ügyben 2002. június 13-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2002:363) 60–66. pontja; a Törvényszék T-424/05. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 2009. március 4-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2009:49) 136–147. pontja. Lásd még a Szerződés 107. cikke (2) bekezdésének a) pontját.

⁽¹⁷⁹⁾ Amennyiben a közbeiktatott (közvetítő) vállalkozás pusztán azt a célt szolgálja, hogy az előnyt a kedvezményezettre ruházzák, és nem tart meg magának semmilyen előnyt, az ilyen vállalkozás rendes esetben nem tekintendő állami támogatás kedvezményezettjének.

⁽¹⁸⁰⁾ A Bíróság C-156/98. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 2000. szeptember 19-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2000:467) 26. és 27. pontja; a Bíróság C-403/10. P. sz., Mediaset SpA kontra Bizottság ügyben 2011. július 28-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2011:533) 81. pontja.

⁽¹⁸¹⁾ Ezzel ellentétben megnövelt kibocsátás formájában megvalósuló másodlagos gazdasági hatás (ami nem minősül közvetett támogatásnak) állapítható meg akkor, amikor a támogatás teljes egészében egy vállalkozáson (például pénzügyi közvetítőn) keresztül jut el a támogatás kedvezményezettjéhez.

5. SZELEKTIVITÁS

5.1. Általános elvek

117. Az állami intézkedések akkor tartoznak a Szerződés 107. cikke (1) bekezdésének hatálya alá, ha „bizonyos vállalkozásokat vagy bizonyos áruk termelését” előnyben részesítik. Ennélfogva a gazdasági szereplőket előnyben részesítő intézkedések közül csak azok tekinthetők támogatásnak, amelyek szelektív módon biztosítanak előnyt bizonyos vállalkozások vagy vállalkozások bizonyos csoportjai, illetve bizonyos gazdasági ágazatok számára.
118. A pusztán általánosan alkalmazandó intézkedések, amelyek nem csak bizonyos vállalkozásokat vagy nem csak bizonyos áruk termelését részesítik előnyben, nem tartoznak a Szerződés 107. cikke (1) bekezdésének hatálya alá. Az ítélkezési gyakorlat azonban egyértelművé tette, hogy még azok a beavatkozások, amelyek első látásra általánosan alkalmazandók a vállalkozásokra, bizonyos mértékben szelektívek lehetnek, és ennek megfelelően olyan intézkedéseknek tekinthetők, amelyeket bizonyos vállalkozások vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítésére alakítottak ki⁽¹⁸²⁾. Sem a támogatható vállalkozások nagy száma (amely akár egy adott ágazat valamennyi vállalkozását is jelentheti), sem az érintett ágazatok sokfélesége és mérete nem adhat alapot annak megállapítására, hogy egy állami intézkedés általános gazdaságpolitikai intézkedés, ha annak előnyeiből nem részesülhet minden gazdasági ágazat⁽¹⁸³⁾. Az a tény, hogy a támogatás nem egy vagy több, előre meghatározott kedvezményezettre irányul, hanem a támogatást több objektív feltétel mellett, előre meghatározott költségvetési összeg keretében, határozatlan számú, eredetileg egyenként nem azonosított kedvezményezettnek nyújtják, nem elegendő az intézkedés szelektív jellegének megkérdőjelezéséhez⁽¹⁸⁴⁾.
119. A szelektivitás állami támogatásokkal kapcsolatos jog szerinti fogalmának pontosítása érdekében célszerű különbséget tenni a tárgyi és a regionális szelektivitás között. Ezen kívül hasznos lehet az adójogi (vagy hasonló) intézkedéseket jellemző egyes kérdésekre vonatkozó további iránymutatás.

5.2. Tárgyi szelektivitás

120. Egy intézkedés tárgyi szelektivitása azt jelenti, hogy az intézkedés egy adott tagállamban csak bizonyos vállalkozásokra (vagy azok bizonyos csoportjaira) vagy bizonyos gazdasági ágazatokra vonatkozik. A tárgyi szelektivitás egyaránt megállapítható *de jure* vagy *de facto*.

5.2.1. *De jure* és *de facto* szelektivitás

121. A *de jure* szelektivitás közvetlenül az olyan intézkedések odaítélésére vonatkozó jogi feltételekből fakad, amelyeket hivatalosan csak bizonyos vállalkozások (például bizonyos méretű, bizonyos ágazatokban tevékenykedő vagy meghatározott jogi formával rendelkező vállalkozások⁽¹⁸⁵⁾), egy adott időszakban létrejött vagy a szabályozott piacon újonnan bejegyzett vállalkozások⁽¹⁸⁶⁾, bizonyos jellemzőkkel bíró csoportokhoz

⁽¹⁸²⁾ A Bíróság C-256/97. sz. DMTransport-ügyben 1999. június 29-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1999:332) 27. pontja; a Törvényszék T-127/99., T-129/99. és T-148/99. sz., Territorio Histórico de Álava – Diputación Foral de Álava és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2002. március 6-án hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2002:59) 149. pontja.

⁽¹⁸³⁾ Lásd például a Bíróság C-75/97. sz., Belgium kontra Bizottság ügyben 1999. június 17-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1999:311) 32. pontját; a Bíróság C-143/99. sz. Adria-Wien Pipeline ügyben 2001. november 8-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2001:598) 48. pontját.

⁽¹⁸⁴⁾ A Törvényszék T-55/99. sz., Confederación Española de Transporte de Mercancías kontra Bizottság ügyben 2000. szeptember 29-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2000:223) 40. pontja. Lásd még a Törvényszék T-379/09. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 2012. szeptember 13-án hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2012:422) 47. pontját. Az említett ügyben a szóban forgó intézkedés az üvegházak fűtéséhez használt dízelolajra vonatkozó jövedéki adó alóli részleges mentesség volt. A Törvényszék kimondta, hogy az a tény, hogy az üvegházi termelést választó valamennyi vállalkozás mentességet élvezhet, nem elegendő az intézkedés általános jellegének megállapításához.

⁽¹⁸⁵⁾ A Bíróság C-78/08–C-80/08. sz., Paint Graphos és társai egyesített ügyekben 2011. szeptember 8-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2011:550) 52. pontja.

⁽¹⁸⁶⁾ A Törvényszék T-211/05. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 2009. szeptember 4-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2009:304) 120. pontja, valamint a Bíróság C-458/09. P. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 2011. november 24-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2011:769) 59. és 60. pontja.

tartozó vagy egy csoporton belül bizonyos feladatokkal megbízott vállalkozások⁽¹⁸⁷⁾, nehéz helyzetben lévő vállalkozások⁽¹⁸⁸⁾, vagy exportvállalkozások vagy exporttal kapcsolatos tevékenységeket folytató vállalkozások⁽¹⁸⁹⁾ számára tartanak fenn. *De facto* szelektivitás akkor állapítható meg, ha – noha az intézkedés alkalmazására vonatkozó hivatalos kritériumokat általános és objektív módon határozzák meg – az intézkedés struktúrája miatt annak hatásai vállalkozások egy adott csoportját (lásd az előző mondatban szereplő példákat) jelentős előnyben részesítik⁽¹⁹⁰⁾.

122. *De facto* szelektivitáshoz vezethetnek a tagállam által előírt olyan feltételek vagy korlátok is, amelyek miatt bizonyos vállalkozások nem részesülhetnek az intézkedés előnyeiből. Ha például egy adóintézkedést (például adójóváírást) kizárólag egy bizonyos (az igazgatási célszerűség okán előírt kisebb összeghatártól különböző) összeghatárt meghaladó befektetésekre alkalmaznak, ez azt jelentheti, hogy az intézkedés a gyakorlatban a jelentős pénzügyi forrásokkal rendelkező vállalkozások számára érhető el⁽¹⁹¹⁾. Egy olyan intézkedés, amely csak egy rövid időszakban nyújt bizonyos előnyöket, szintén *de facto* szelektívnek tekinthető⁽¹⁹²⁾.

5.2.2. Diszkrecionális közigazgatási gyakorlatból eredő szelektivitás

123. A *prima facie* valamennyi vállalkozásra vonatkozó, de valójában a közigazgatás mérlegelési jogköre által korlátozott általános intézkedések szelektívek⁽¹⁹³⁾. Ez a helyzet akkor, ha bizonyos feltételek teljesítése nem eredményezi automatikusan az intézkedésre való jogosultságot.
124. A közigazgatások az intézkedés alkalmazása tekintetében mérlegelési jogkörrel rendelkeznek különösen akkor, ha a támogatás odaítélésének feltételeit olyan rendkívül általános vagy megfoghatatlan módon határozzák meg, amely az értékelés során mindenképp bizonyos mérlegelést tesz szükségessé. Erre egy példa, amikor az adóhatóság az elbírálásra hozzá benyújtott beruházási projekt jellemzőitől függően módosíthatja az adókedvezmény megadásának feltételeit. Hasonlóképpen, ha az adóhatóság a nyújtott adókedvezmény kedvezményezettjeinek vagy feltételeinek az adórendszerből idegen kritériumok – mint például a foglalkoztatás fenntartása – alapján való meghatározását illetően széles mérlegelési jogkörrel rendelkezik, akkor úgy kell tekinteni, hogy e jogkör gyakorlása „bizonyos vállalkozásokat vagy bizonyos áruk termelését” előnyben részesít⁽¹⁹⁴⁾.
125. Az a tény, hogy az adókedvezményhez előzetes hatósági engedély kell, nem jelenti azt automatikusan, hogy szelektív intézkedés lenne. Az intézkedés nem szelektív, ha az előzetes hatósági engedélyt előre ismert, objektív, megkülönböztetésmentes feltételekre alapozták, korlátok közé szorítva a közigazgatások mérlegelési jogkörének gyakorlását. Az ilyen előzetes hatósági engedélyezési rendszernek továbbá egy olyan eljárási rendszerre kell épülnie, amely könnyen hozzáférhető és képes biztosítani, hogy az engedély iránti kérelmet objektíven és részrehajlás nélkül, ésszerű határidőn belül kezelik, és az engedély elutasításának megfellebbezhetőnek kell lennie bírósági vagy kvázi bírósági eljárások keretében⁽¹⁹⁵⁾.

⁽¹⁸⁷⁾ A Bíróság C-182/03. és C-217/03. sz., Belgium és Forum 187 Bizottság egyesített ügyekben 2006. június 22-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2006:416) 122. pontja.

⁽¹⁸⁸⁾ A Törvényszék T-287/11. sz., Heitkamp Bauholding kontra Bizottság ügyben 2016. február 4-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2016:60) 129. és azt követő pontjait.

⁽¹⁸⁹⁾ A Bíróság 6. és 11/69. sz., Bizottság kontra Franciaország egyesített ügyekben 1969. december 10-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1969:68) 3. pontja; a Bíróság 57/86. sz., Görögország kontra Bizottság ügyben 1988. június 7-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1988:284) 8. pontja; a Bíróság C-501/00. sz., Spanyolország kontra Bizottság ügyben 2004. július 15-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2004:438) 92. pontja.

⁽¹⁹⁰⁾ Ez volt a helyzet a Bíróság C-106/09. P. és C-107/09. P. sz., Bizottság és Spanyolország kontra Government of Gibraltar és Egyesült Királyság egyesített ügyekben 2011. november 15-én hozott ítéletében (ECLI:EU:C:2011:732), ahol a gibraltári adóreform *de facto* előnyben részesítette az „offshore” társaságokat. Lásd az említett ítélet 101. és azt követő pontjait. A reform három, valamennyi gibraltári vállalatra vonatkozó adónemből – a munkáltatói adóból, a vállalkozási ingatlanhasználati adóból és egy nyilvántartási díjből – álló rendszert vezetett be. A munkáltatói adófizetési kötelezettség és a vállalkozási ingatlanhasználati adófizetési kötelezettség felső korlátját a nyereség 15 %-ában állapították meg. A Bíróság kimondta, hogy az adónemek ilyen társítása eleve kizárja az „offshore” társaságok adóztatását, mivel abból adódóan, hogy ezek nem rendelkeznek munkavállalóval, és Gibraltár területén nem használnak üzleti célú ingatlant, esetükben nem állapítható meg adóalap.

⁽¹⁹¹⁾ Lásd például a Törvényszék T-92/00. és T-103/00. sz., Ramondin SA és Ramondin Cápulas SA kontra Bizottság egyesített ügyekben 2002. március 6-án hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2002:61) 39. pontját.

⁽¹⁹²⁾ A Törvényszék T-239/04. és T-323/04. sz., Olaszország és Brandt Italia kontra Bizottság egyesített ügyekben 2007. szeptember 12-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2007:260) 66. pontja; a Törvényszék T-211/05. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 2009. szeptember 4-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2009:304) 120. pontja; a Bíróság C-458/09. P. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 2011. november 24-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2011:769) 59. és 60. pontja.

⁽¹⁹³⁾ Lásd a Bíróság C-256/97. sz. DMTransport-ügyben 1999. június 29-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1999:332) 27. pontját.

⁽¹⁹⁴⁾ Lásd a Bíróság C-6/12. sz. P Oy-ügyben 2013. július 18-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2013:525) 27. pontját.

⁽¹⁹⁵⁾ Lásd a Bíróság C-157/99. sz., Smits és Peerbooms ügyben 2001. július 12-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2001:404) 90. pontját; a Bíróság C-203/08. sz., Sporting Exchange Ltd, „Betfair” név alatt eljárva kontra Minister van Justitie ügyben 2010. június 3-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2010:307) 50. pontját.

5.2.3. A vállalkozások szokásos terheit enyhítő intézkedések tárgyi szelektivitásának értékelése

126. Amikor egy tagállam egy vagy több meghatározott vállalkozást előnyben részesítő pozitív eseti intézkedést fogad el (például pénzt vagy eszközöket biztosít bizonyos vállalkozások számára), rendszerint könnyen megállapítható, hogy ezek az intézkedések szelektív jellegűek, mivel egy vagy néhány vállalkozást kedvezőbb bánásmódban részesítenek ⁽¹⁹⁶⁾.
127. Általában kevésbé egyértelmű a helyzet akkor, ha a tagállam átfogóbb, a bizonyos feltételeket teljesítő összes vállalkozásra alkalmazandó intézkedéseket fogad el, amelyek csökkentik az e vállalkozások által viselt szokásos terheket (például a bizonyos feltételeket teljesítő vállalkozások számára biztosított mentesség adó vagy társadalombiztosítási járulék megfizetése alól).
128. Ilyen esetben az intézkedés szelektivitását rendszerint egy háromlépcsős elemzési módszerrel kell értékelni. Elsőként meg kell határozni a referenciarendszert. Másodszor, meg kell határozni, hogy egy adott intézkedés az említett rendszertől való eltérésnek minősül-e, amennyiben különbséget tesz a rendszerből fakadó célok tekintetében hasonló ténybeli és jogi helyzetben lévő gazdasági szereplők között. Az eltérés vizsgálata az elemzés e részének központi eleme, mivel ennek alapján megállapítható, hogy az intézkedés *prima facie* szelektív-e. Ha a szóban forgó intézkedés nem jelent eltérést a referenciarendszertől, akkor nem szelektív. Ha azonban mégis eltér attól (és ezért *prima facie* szelektív), az elemzés harmadik lépésében meg kell állapítani, hogy a (referencia-) rendszer jellege és felépítése igazolja-e az eltérést ⁽¹⁹⁷⁾. Amennyiben egy *prima facie* szelektív intézkedést a rendszer jellege és felépítése igazol, az nem minősül szelektívnek, és ezért nem tartozik a Szerződés 107. cikke (1) bekezdésének hatálya alá ⁽¹⁹⁸⁾.
129. A háromlépcsős elemzés ugyanakkor bizonyos esetekben – tekintettel az érintett intézkedések gyakorlati hatására – nem alkalmazható. Hangsúlyozni kell, hogy a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése nem okaik vagy céljaik szerint tesz különbséget az állami beavatkozások között, hanem hatásaik alapján határozza meg azokat, az alkalmazott módszerektől függetlenül ⁽¹⁹⁹⁾. Ez azt jelenti, hogy egyes kivételes esetekben nem elegendő azt megvizsgálni, hogy egy adott intézkedés eltér-e az érintett tagállam által meghatározott referenciarendszer szabályaitól. Azt is értékelni kell, hogy a referenciarendszer határait következetesen vagy épp ellenkezőleg, egyértelműen önkényes vagy elfogult módon alakították ki úgy, hogy az a szóban forgó rendszer alapvető működési elve szempontjából hasonló helyzetben lévő bizonyos vállalkozásokat előnyben részesítsen.
130. Ennélfogva a gibraltári adóreformról szóló, C-106/09. P. és C-107/09. P. sz. egyesített ügyekben hozott ítéletében ⁽²⁰⁰⁾ a Bíróság kimondta, hogy az érintett tagállam által meghatározott referenciarendszer – még ha önmagában általános kritériumokon alapul is – valójában hátrányos megkülönböztetést valósít meg az adóreform által kitűzött cél tekintetében hasonló helyzetben lévő társaságok között, aminek nyomán szelektív előnyt biztosít az „offshore” társaságok részére ⁽²⁰¹⁾. E tekintetben a Bíróság megállapította, hogy az a körülmény, hogy az „offshore” társaságokat nem adóztatják meg, nem a rendszer véletlen következménye, hanem annak az elkerülhetetlen következménye, hogy az adó tárgyát pontosan úgy határozták meg, hogy az „offshore” társaságok ne rendelkezzenek adóalappal ⁽²⁰²⁾.
131. Hasonló ellenőrzésre lehet szükség néhány különleges illetékekkel kapcsolatos esetben, ahol bizonyos tényezők arra utalnak, hogy az illetékrendszer határait egyértelműen önkényes vagy elfogult módon alakították ki úgy,

⁽¹⁹⁶⁾ Lásd a Bíróság C-15/14. P. sz., Bizottság kontra MOL ügyben 2015. június 4-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2015:362) 60. és azt követő pontjait; Mengozzi főtanácsnok C-284/12. sz. Deutsche Lufthansa-ügyre vonatkozó 2013. június 27-i indítványának (EU:C:2013:442) 52. pontját.

⁽¹⁹⁷⁾ Lásd például a Bíróság C-279/08. P. sz., Bizottság kontra Hollandia ügyben 2011. szeptember 8-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2011:551) 62. pontját; a Bíróság C-143/99. sz. Adria-Wien Pipeline ügyben 2001. november 8-án hozott ítéletét (ECLI:EU:C:2001:59).

⁽¹⁹⁸⁾ Lásd például a Bíróság C-78/08–C-80/08. sz., Paint Graphos és társai egyesített ügyekben 2011. szeptember 8-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2011:550) 49. és azt követő pontjait; a Bíróság C-308/01. sz. GIL Insurance-ügyben 2004. április 29-én hozott ítéletét (ECLI:EU:C:2004:252).

⁽¹⁹⁹⁾ Lásd a Bíróság C-487/06. P. sz., British Aggregates kontra Bizottság ügyben 2008. december 22-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2008:757) 85. és 89. pontját, valamint a hivatkozott ítélkezési gyakorlatot; a Bíróság C-279/08. P. sz., Bizottság kontra Hollandia ügyben 2011. szeptember 8-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2011:551) 51. pontját; a Bíróság C-106/09. P. és C-107/09. P. sz., Bizottság és Spanyolország kontra Government of Gibraltar és Egyesült Királyság egyesített ügyekben 2011. november 15-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2011:732) 87. pontját.

⁽²⁰⁰⁾ A Bíróság C-106/09. P. és C-107/09. P. sz., Bizottság és Spanyolország kontra Government of Gibraltar és Egyesült Királyság egyesített ügyekben 2011. november 15-én hozott ítélete (ECLI:EU:C:2011:732).

⁽²⁰¹⁾ A Bíróság C-106/09. P. és C-107/09. P. sz., Bizottság és Spanyolország kontra Government of Gibraltar és Egyesült Királyság egyesített ügyekben 2011. november 15-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2011:732) 101. és azt követő pontjai.

⁽²⁰²⁾ A Bíróság C-106/09. P. és C-107/09. P. sz., Bizottság és Spanyolország kontra Government of Gibraltar és Egyesült Királyság egyesített ügyekben 2011. november 15-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2011:732) 106. pontja.

hogy az a szóban forgó illetékek alapvető működési elve szempontjából hasonló helyzetben lévő bizonyos termékeket vagy bizonyos tevékenységeket előnyben részesítsen. A *Ferring*-ügyben hozott ítéletében ⁽²⁰³⁾ például a Bíróság a gyógyszerek gyógyszerészeti laboratóriumok általi közvetlen értékesítésére kirótt illetéket, amely a nagykereskedelmi értékesítésre nem vonatkozott, szelektívnek minősítette. Tekintettel a különleges ténybeli körülményekre – azaz az intézkedés egyértelmű céljára és annak hatásaira –, a Bíróság nem csupán azt vizsgálta, hogy a szóban forgó intézkedés az illeték alkotta referenciarendszertől való eltérést eredményezne-e. Az (illeték hatálya alá tartozó) gyógyszerészeti laboratóriumok és az (illeték hatálya alól kizárt) nagykereskedők helyzetét is összehasonlította, és megállapította, hogy a közvetlen nagykereskedelmi értékesítés illetékfizetés alóli mentesítése a nagykereskedők részére biztosított *prima facie* szelektív adómentességnek felelt meg ⁽²⁰⁴⁾.

5.2.3.1. A referenciarendszer meghatározása

132. A referenciarendszer az a referenciaérték, amelynek alapján az intézkedés szelektív jellege értékelhető.
133. A referenciarendszer olyan következetes szabályok összessége, amelyeket általában a rendszer célja szerint – objektív kritériumok alapján – annak hatálya alá tartozó valamennyi vállalkozásra alkalmazni kell. Az említett szabályok jellemzően nem csak a rendszer hatályát, hanem egyúttal a rendszer alkalmazásának feltételeit, a hatálya alá tartozó vállalkozások jogait és kötelezettségeit, valamint a rendszer működésének gyakorlati szabályait is meghatározzák.
134. Az adók esetében a referenciarendszer alapját olyan elemek képezik, mint az adóalap, az adóalanyok, az adóköteles esemény és az adókulcsok. A referenciarendszer meghatározható például a társaságiadó-rendszer ⁽²⁰⁵⁾, a héa-rendszer ⁽²⁰⁶⁾ vagy a biztosítási adók általános rendszere tekintetében ⁽²⁰⁷⁾. Ugyanez vonatkozik a különleges (egyedi) illetékekre – például a környezetet vagy az egészséget károsító egyes termékekre vagy tevékenységekre kivetett illetékekre –, amelyek többnyire nem képezik az általános adórendszer részét. Ennélfogva és a fenti 129–131. pontban ismertetett különleges esetekben a referenciarendszer elvben maga az illeték ⁽²⁰⁸⁾.

5.2.3.2. Eltérés a referenciarendszertől

135. A referenciarendszer meghatározását követően az elemzés következő lépése annak vizsgálata, hogy egy adott intézkedés az említett rendszertől eltérve különbséget tesz-e a vállalkozások között. E célból meg kell határozni, hogy az intézkedés előnyben részesíthet-e bizonyos vállalkozásokat vagy bizonyos áruk termelését más olyan vállalkozásokkal szemben, amelyek a referenciarendszerből fakadó cél tekintetében hasonló ténybeli és jogi helyzetben vannak ⁽²⁰⁹⁾. A tagállam nem hivatkozhat külső politikai célokra – például regionális, környezet- vagy iparpolitikai célokra – annak igazolása érdekében, hogy egyes vállalkozásokat megkülönböztetett bánásmódban részesít ⁽²¹⁰⁾.

⁽²⁰³⁾ A Bíróság C-53/00. sz. *Ferring*-ügyben 2001. november 22-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2001:627) 20. pontja.

⁽²⁰⁴⁾ A Bíróság C-53/00. sz. *Ferring*-ügyben 2001. november 22-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2001:627) 19. és 20. pontja.

⁽²⁰⁵⁾ Lásd a Bíróság C-78/08–C-80/08. sz., *Paint Graphos* és társai egyesített ügyekben 2011. szeptember 8-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2011:550) 50. pontját. A Bíróság ebben az összefüggésben esetenként az „általános adózási rendszer” kifejezést (lásd a Bíróság C-182/03. és C-217/03. sz., *Belgium és Forum 187* kontra Bizottság egyesített ügyekben 2006. június 22-én hozott ítéletének [ECLI:EU:C:2006:416] 95. pontját) vagy az „általános adórendszer” kifejezést használja (lásd a Bíróság C-66/02. sz., *Olaszország* kontra Bizottság ügyben 2005. december 15-én hozott ítéletének [ECLI:EU:C:2005:768] 100. pontját).

⁽²⁰⁶⁾ Lásd a Bíróság szelektivitással kapcsolatos érvelését a Bíróság C-172/03. sz. *Heiser*-ügyben 2005. március 3-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2005:130) 40. és azt követő pontjaiban.

⁽²⁰⁷⁾ Lásd a Bíróság C-308/01. sz. *GIL Insurance*-ügyben 2004. április 29-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2004:252) 75. és 78. pontját.

⁽²⁰⁸⁾ Lásd a Törvényszék T-210/02. *RENV.* sz., *British Aggregates Association* kontra Bizottság ügyben 2012. március 7-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2012:110) 49. és 50. pontját. Még ha egy illetéket valamely uniós irányelv átültetése céljából vezetnek is be a nemzeti jogrendszerbe, akkor is ez az illeték marad a referenciarendszer.

⁽²⁰⁹⁾ A *Paint Graphos*-ügyben hozott ítéletében a Bíróság ugyanakkor kimondta, hogy a szervezetek sajátos jellemzőire tekintettel – amelyeknek sajátos működési elveket kell követniük – ezek nem tekinthetők olyannak, mint amelyek a kereskedelmi társaságokkal összehasonlítható ténybeli és jogi helyzetben vannak, feltéve, hogy tagjaik gazdasági érdekében tevékenykednek, és nem tisztán kereskedelmi, hanem sajátosan személyes kapcsolatot is fenntartanak ez utóbbiakkal, amely alapján a tagok aktívan részt vesznek a tevékenységben és a gazdasági eredmények méltányos elosztására jogosultak (lásd a Bíróság C-78/08–C-80/08. sz., *Paint Graphos* és társai egyesített ügyekben 2011. szeptember 8-án hozott ítéletének [ECLI:EU:C:2011:550] 61. pontját).

⁽²¹⁰⁾ A Bíróság C-6/12. sz. *P Oy*-ügyben 2013. július 18-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2013:525) 27. és azt követő pontjai.

136. Egyes különleges illetékek (és különösen azok adóalapja) – például a környezetre vagy az emberi egészségre káros hatással lévő bizonyos tevékenységek vagy termékek visszaszorítását célzó környezetvédelmi és egészségügyi adók – struktúrája rendszerint olyan, hogy az elérendő politikai célok annak szerves részét képezik. Ilyen esetekben az adó tárgyát képező tevékenységektől/termékektől eltérő helyzetű tevékenységekkel/termékekkel szembeni, a rendszerből fakadó elérendő cél tekintetében megkülönböztetett bánásmód nem minősül eltérésnek ⁽²¹¹⁾.
137. Ha egy intézkedés hasonló jogi és ténybeli helyzetben lévő bizonyos vállalkozásokat vagy bizonyos áruk termelését részesíti előnyben, akkor ez az intézkedés *prima facie* szelektív.

5.2.3.3. Indokoltság a referenciarendszer jellege vagy általános felépítése alapján

138. A referenciarendszertől eltérő intézkedés (*prima facie* szelektivitás) nem szelektív, ha azt az említett rendszer jellege vagy általános felépítése indokolja. Ez a helyzet akkor, ha az intézkedés a referenciarendszer alapelveinek vagy vezérlő elveinek közvetlen következménye, illetve ha az a magában a rendszerben rejlő és annak működését és eredményességét biztosító mechanizmusok következménye ⁽²¹²⁾. Ezzel szemben nem lehet olyan külső politikai célokra hivatkozni, amelyek a rendszeren kívül állnak ⁽²¹³⁾.
139. Lehetséges indokként szolgálhat például a csalás vagy az adóelkerülés elleni küzdelem szükségessége, a különleges számviteli követelmények figyelembevételének szükségessége, a közigazgatási szempontú kezelhetőség, az adósemlegesség elve ⁽²¹⁴⁾, a jövedelemadó sávok jellege és annak újraelosztási célja, a kettős adózás elkerülésének szükségessége ⁽²¹⁵⁾ vagy az adótartozások behajtásának optimalizálása.
140. A tagállamoknak ugyanakkor megfelelő ellenőrző és felügyeleti eljárásokat kell létrehozniuk és alkalmazniuk annak érdekében, hogy biztosítsák az eltéréseknek az adórendszer logikájával és általános felépítésével való koherenciáját ⁽²¹⁶⁾. Annak érdekében, hogy az eltérések igazolhatók legyenek a rendszer jellegével vagy általános felépítésével, azt is biztosítani kell, hogy ezek az intézkedések arányosak legyenek, és ne haladják meg a jogszerű célkitűzés eléréséhez szükséges mértéket, abban az értelemben, hogy e célkitűzés nem érhető el enyhébb intézkedésekkel ⁽²¹⁷⁾.
141. A vállalkozások közötti különbségtételt bevezető tagállamnak bizonyítani kell, hogy e különbségtétel ténylegesen igazolható a szóban forgó rendszer jellegével és általános felépítésével ⁽²¹⁸⁾.

⁽²¹¹⁾ A nemzeti jogrendszerben valamely uniós irányelv átültetése céljából bevezetett illeték, amely a saját hatályán belül bizonyos tevékenységek/termékek számára megkülönböztetett bánásmódot biztosít, azt is jelezheti, hogy ezek a tevékenységek/termékek a rendszerből fakadó elérendő cél tekintetében valóban eltérő helyzetben vannak.

⁽²¹²⁾ Lásd például a Bíróság C-78/08–C-80/08. sz., Paint Graphos és társai egyesített ügyekben 2011. szeptember 8-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2011:550) 69. pontját.

⁽²¹³⁾ Lásd a Bíróság C-78/08–C-80/08. sz., Paint Graphos és társai egyesített ügyekben 2011. szeptember 8-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2011:550) 69. és 70. pontját; a Bíróság C-88/03. sz., Portugália kontra Bizottság ügyben 2006. szeptember 6-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2006:511) 81. pontját; a Bíróság C-279/08. P. sz., Bizottság kontra Hollandia ügyben 2011. szeptember 8-án hozott ítéletét (ECLI:EU:C:2011:551); a Bíróság C-487/06. P. sz., British Aggregates kontra Bizottság ügyben 2008. december 22-én hozott ítéletét (ECLI:EU:C:2008:757); a Bíróság C-6/12. sz. P Oy-ügyben 2013. július 18-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2013:525) 27. és azt követő pontjait.

⁽²¹⁴⁾ A kollektív befektetési vállalkozások tekintetében lásd az 5.4.2. szakaszt.

⁽²¹⁵⁾ A Bíróság C-78/08–C-80/08. sz., Paint Graphos és társai egyesített ügyekben 2011. szeptember 8-án hozott ítéletében (ECLI:EU:C:2011:550) a Bíróság említette azt a lehetőséget, hogy a nemzeti adórendszer jellegére vagy felépítésére érvényesen lehet hivatkozni annak igazolására, hogy a teljes nyereségüket a tagok között felosztó szövetkezetek a szövetkezet szintjén nem adóznak, amennyiben a tagokat viszont megadóztatják (71. pont).

⁽²¹⁶⁾ A Bíróság C-78/08–C-80/08. sz., Paint Graphos és társai egyesített ügyekben 2011. szeptember 8-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2011:550) 74. pontja.

⁽²¹⁷⁾ A Bíróság C-78/08–C-80/08. sz., Paint Graphos és társai egyesített ügyekben 2011. szeptember 8-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2011:550) 75. pontja.

⁽²¹⁸⁾ Lásd a Bíróság C-106/09. P. és C-107/09. P. sz., Bizottság és Spanyolország kontra Government of Gibraltar és Egyesült Királyság egyesített ügyekben 2011. november 15-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2011:732) 146. pontját; a Bíróság C-159/01. sz., Hollandia kontra Bizottság ügyben 2004. április 29-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2004:246) 43. pontját; a Bíróság C-88/03. sz., Portugália kontra Bizottság ügyben 2006. szeptember 6-án hozott ítéletét (ECLI:EU:C:2006:511).

5.3. Regionális szelektivitás

142. Elvben csak azok az intézkedések mentesülnek a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdésében foglalt regionális szelektivitási feltétel alól, amelyek az adott állam egész területén alkalmazandók. Az alábbiakban ismertetetteknek megfelelően azonban a referenciarendszert nem kell szükségszerűen az érintett tagállam egészeként meghatározni⁽²¹⁹⁾. Ebből következően nem minden olyan intézkedés automatikusan szelektív, amely az adott tagállam területének csak bizonyos részein alkalmazandó.
143. Az ítélezési gyakorlattal⁽²²⁰⁾ összhangban a regionális vagy helyi szinten alkalmazandó intézkedések nem feltétlenül szelektívek, ha eleget tesznek bizonyos feltételeknek. Az ítélezési gyakorlat eddig csupán adóintézkedésekkel foglalkozott. Mivel azonban a regionális szelektivitás általános fogalom, az uniós bíróságok által az adóintézkedések tekintetében megállapított elvek más intézkedéstípusokra is alkalmazandók.
144. A regionális szelektivitás értékelése érdekében három forgatókönyvet kell megkülönböztetni⁽²²¹⁾:
- 1) Az első forgatókönyvben, amely az intézkedés regionális szelektivitását eredményezi, valamely tagállam központi kormánya egyoldalúan úgy dönt, hogy egy meghatározott földrajzi területen csökkentett adókulcsot alkalmaz.
 - 2) A második forgatókönyv az adóztatási hatáskör szimmetrikus decentralizációjának – az adójogi hatáskörök megosztása olyan modelljének – felel meg⁽²²²⁾, amelyben egy tagállam állami szint alatti, azonos (regionális, körzeti vagy más) szintű hatóságai jogi szempontból egyformán önállóan – a központi kormánytól függetlenül – dönthetnek arról, hogy a vonatkozó illetékességi területükön milyen adókulcsot alkalmaznak. Ebben az esetben az állami szint alatti hatóságok által elfogadott intézkedések nem szelektívek, mivel nem lehet az adókulcs viszonyítási pontot jelentő általános mértékét meghatározni.
 - 3) A harmadik forgatókönyvben – amely az adóztatási hatáskör aszimmetrikus decentralizációját jelenti⁽²²³⁾ – csak bizonyos regionális vagy helyi hatóságok fogadhatnak el az illetékességi területükön belül alkalmazandó adóintézkedést. Ebben az esetben a szóban forgó intézkedés szelektív jellegének értékelése attól függ, hogy az érintett hatóság kellő autonómiával rendelkezik-e a tagállam központi kormányával szemben⁽²²⁴⁾. Ehhez az autonómia három feltételének: azaz a intézményi, az eljárási, valamint a gazdasági és pénzügyi autonómiának együttesen kell teljesülnie⁽²²⁵⁾. Amennyiben az autonómia valamennyi említett feltétele teljesül abban az időpontban, amikor a regionális vagy helyi hatóság úgy dönt, hogy kizárólag a saját illetékességi területén alkalmazandó adóintézkedést fogad el, akkor az érintett régió és nem a tagállam alkotja a földrajzi viszonyítási keretet.

5.3.1. Intézményi autonómia

145. Intézményi autonómia állapítható meg akkor, ha a regionális vagy helyi hatóság az adóintézkedésre vonatkozó döntését a központi kormánytól eltérő, saját alkotmányos, politikai és közigazgatási jogállása alapján hozta meg. Az *Azori-szigetek* ügyben hozott ítéletében a Bíróság kifejtette, hogy a portugál alkotmány az Azori-szigeteket saját politikai és közigazgatási jogállással, valamint olyan saját önkormányzati intézményekkel rendelkező autonóm régióként ismeri el, amelyek egyúttal saját adójogi hatáskörrel rendelkeznek és az adórendszert a regionális sajátosságokhoz igazíthatják⁽²²⁶⁾.

⁽²¹⁹⁾ A Bíróság C-88/03. sz., Portugália kontra Bizottság ügyben 2006. szeptember 6-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2006:511) 57. pontja; a Bíróság C-428/06–C-434/06. sz., Unión General de Trabajadores de La Rioja egyesített ügyekben 2008. szeptember 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2008:488) 47. pontja.

⁽²²⁰⁾ A Bíróság C-88/03. sz., Portugália kontra Bizottság ügyben 2006. szeptember 6-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2006:511) 57. és azt követő pontjai; a Bíróság C-428/06–C-434/06. sz., Unión General de Trabajadores de La Rioja egyesített ügyekben 2008. szeptember 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2008:488) 47. és azt követő pontjai.

⁽²²¹⁾ A Bíróság C-88/03. sz., Portugália kontra Bizottság ügyben 2006. szeptember 6-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2006:511) 63–66. pontja.

⁽²²²⁾ Lásd Geelhoed főtanácsnok C-88/03. sz., Portugália kontra Bizottság ügyre vonatkozó 2005. október 20-i indítványának (ECLI:EU:C:2005:618) 60. pontját.

⁽²²³⁾ Geelhoed főtanácsnok C-88/03. sz., Portugália kontra Bizottság ügyre vonatkozó 2005. október 20-i indítványának (ECLI:EU:C:2005:618) 60. pontja.

⁽²²⁴⁾ A Bíróság C-88/03. sz., Portugália kontra Bizottság ügyben 2006. szeptember 6-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2006:511) 58. pontja: „[n]em zárható ki, hogy egy államon belüli testület *de jure* és *de facto* olyan jogállással rendelkezik, amely annak valamely tagállam központi kormányával szemben kellő autonómiát biztosít ahhoz, hogy az általa elfogadott intézkedések révén ez a testület, nem pedig a központi kormány játszik meghatározó szerepet azon politikai és gazdasági környezet kialakításában, amelyben a vállalkozások működnek”.

⁽²²⁵⁾ A Bíróság C-88/03. sz., Portugália kontra Bizottság ügyben 2006. szeptember 6-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2006:511) 67. pontja.

⁽²²⁶⁾ A Bíróság C-88/03. sz., Portugália kontra Bizottság ügyben 2006. szeptember 6-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2006:511) 70. pontja.

146. Annak értékelésekor, hogy az egyes ügyekben teljesül-e ez a kritérium, különösen meg kell vizsgálni az érintett tagállam alkotmányát és más vonatkozó törvényeit, és ennek alapján kell ellenőrizni, hogy egy adott régió valóban saját önálló politikai és közigazgatási jogállással rendelkezik-e, valamint hogy rendelkezik-e olyan önkormányzati intézményekkel, amelyek az adózás területén saját hatáskör gyakorlására jogosultak.

5.3.2. Eljárási autonómia

147. Eljárási autonómia állapítható meg akkor, ha egy adóintézkedésre vonatkozó döntést úgy hoztak meg, hogy a központi kormány közvetlenül nem befolyásolhatta annak tartalmát.
148. Az eljárási autonómia fennállásának meghatározása szempontjából a döntő kritérium nem az állami szint alatti testület hatáskörének elismert terjedelme, hanem az, hogy e hatáskörré tekintettel a testület képes-e egy adóintézkedésre vonatkozó döntést függetlenül, azaz anélkül elfogadni, hogy a központi kormány közvetlenül befolyásolhatná annak tartalmát.
149. Az a körülmény, hogy a központi és regionális (vagy helyi) hatóságok a konfliktusok elkerülése érdekében konzultációs vagy egyeztetési eljárást folytatnak, nem jelenti automatikusan azt, hogy egy állami szint alatti testület nem rendelkezik eljárási autonómiával, feltéve, hogy az érintett intézkedés elfogadásáról végső soron az említett testület, és nem a központi kormány határoz ⁽²²⁷⁾.
150. Önmagában az a körülmény, hogy egy állami szint alatti testület által elfogadott jogi aktusokat bírói felülvizsgálatnak vetik alá, nem jelenti az említett testület eljárási autonómiájának hiányát, mivel az ilyen felülvizsgálat a jogállamiság velejárója ⁽²²⁸⁾.
151. A regionális (vagy helyi) adóintézkedésnek nem kell teljesen elkülönülnie az általános adórendszertől ahhoz, hogy ne minősüljön állami támogatásnak. Különösen nem előírás, hogy a szóban forgó adórendszer (adókvóták, adókulcsok, adó-visszatérítési szabályok és mentességek) teljes körűen az állami szint alatti testület decentralizált irányítása alatt álljon ⁽²²⁹⁾. Például a társasági adóval kapcsolatos, az adókulcsok adott tartományon belüli módosítására korlátozódó hatáskör, amely az adókvóták alapjának módosítására (adókedvezmények és -mentességek stb.) nem jogosít fel, úgy tekinthető, hogy teljesíti az eljárási autonómia feltételét, amennyiben az adókulcsok előre meghatározott sávján belül az érintett régió tényleges önálló adójogi hatásköröket gyakorolhat, és a központi kormány nem befolyásolhatja közvetlenül a döntések tartalmát.

5.3.3. Gazdasági és pénzügyi autonómia

152. Gazdasági és pénzügyi autonómia állapítható meg akkor, ha egy állami szint alatti testület vállal felelősséget az adócsökkentési intézkedés politikai és pénzügyi következményeiért. Ez csak akkor lehetséges, ha az állami szint alatti testület felel a költségvetés kezeléséért is, azaz ha mind a bevételek, mind a kiadások felett ellenőrzést gyakorol.
153. Ennélfogva a gazdasági és pénzügyi autonómia megállapításakor az adóintézkedés régióon belüli pénzügyi következményei nem ellensúlyozhatók más régióktól vagy a központi kormánytól kapott támogatással vagy szubvencióval. Az állami szint alatti testület által elfogadott adóintézkedés, valamint az érintett tagállam más régióitól vagy központi kormányától kapott pénzügyi támogatás közötti közvetlen ok-okozati összefüggés megléte tehát kizárja ilyen autonómia fennállását ⁽²³⁰⁾.

⁽²²⁷⁾ A Bíróság C-428/06–C-434/06. sz., Unión General de Trabajadores de La Rioja egyesített ügyekben 2008. szeptember 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2008:488) 96–100. pontja.

⁽²²⁸⁾ A Bíróság C-428/06–C-434/06. sz., Unión General de Trabajadores de La Rioja egyesített ügyekben 2008. szeptember 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2008:488) 80–83. pontja.

⁽²²⁹⁾ A Bíróság C-88/03. sz., Portugália kontra Bizottság ügyben 2006. szeptember 6-án hozott ítélete (ECLI:EU:C:2006:511).

⁽²³⁰⁾ A Bíróság C-428/06–C-434/06. sz., Unión General de Trabajadores de La Rioja egyesített ügyekben 2008. szeptember 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2008:488) 129. és azt követő pontjai.

154. A gazdasági és pénzügyi autonómia meglétét nem ássa alá az a körülmény, hogy a decentralizált adóztatási hatáskör gyakorlásából (például alacsonyabb adókulcs) eredő adóbevétel-csökkenést ellensúlyozza az adóbevételek egyidejű, az alacsonyabb adókulcsok miatt újonnan piacra lépő vállalkozásoknak köszönhető növekedése.
155. Az autonómia feltételeinek teljesítéséhez nem követelmény, hogy az adó beszedésére vonatkozó szabályokról a regionális vagy helyi hatóságok rendelkezzenek, valamint az sem, hogy az adóbevételeket ténylegesen az említett hatóságok szedjék be. A decentralizált adók beszedését továbbra is végezheti a központi kormány, amennyiben annak költségét az állami szint alatti szervezet viseli.

5.4. Adóintézkedésekre vonatkozó specifikus kérdések

156. A tagállamok szabadon dönthetnek az általuk legmegfelelőbbnek ítélt gazdaságpolitikáról és különösen jogukban áll az adóterheket belátásuk szerint megosztani az egyes termelési tényezők között. E hatáskörüket mindazonáltal az uniós jognak megfelelően kötelesek gyakorolni ⁽²³¹⁾.

5.4.1. Szövetkezetek

157. A valódi szövetkezetek elvben olyan működési alapelveket követnek, amelyek megkülönböztetik őket más gazdasági szereplőktől ⁽²³²⁾. Különösen sajátos tagsági követelmények vonatkoznak rájuk, és tevékenységeiknek a tagok kölcsönös javát ⁽²³³⁾, nem pedig külső befektetők érdekeit kell szolgálniuk. Ezenfelül tartalékaik és eszközeik nem feloszthatók, hanem azokat a tagok közös érdekét szolgáló célokra kell fordítani. Végül, a szövetkezetek általában korlátozott hozzáféréssel rendelkeznek a részvényt piacokhoz, és alacsony nyereséget érhetnek el.
158. E sajátosságokra tekintettel a szövetkezetek nem tekinthetők olyanoknak, mint amelyek a kereskedelmi társaságokkal összehasonlítható ténybeli és jogi helyzetben vannak, ezért a szövetkezetekre vonatkozó kedvező adóügyi megítélés nem tartozik az állami támogatási szabályok hatálya alá, feltéve, hogy ⁽²³⁴⁾:
- tagjaik gazdasági érdekében tevékenykednek,
 - a tagokkal nem tisztán kereskedelmi, hanem egyéni, személyes kapcsolatot is fenntartanak,
 - a tagok aktívan részt vesznek a szövetkezeti tevékenységben,
 - a gazdasági eredmények méltányos elosztására jogosultak.
159. Ha azonban a vizsgálat tárgyát képező szövetkezetről megállapítást nyer, hogy hasonló a kereskedelmi társaságokhoz, ugyanabba a referenciakeretbe kell foglalni, mint a kereskedelmi társaságokat és a 128–141. pontban meghatározott, három lépésből álló elemzésnek kell alávetni. Az elemzés harmadik lépése szerint elemezni kell, hogy a szóban forgó adózási szabályok igazolhatók-e e rendszer logikájával ⁽²³⁵⁾.
160. E célból meg kell jegyezni, hogy az intézkedésnek összhangban kell állnia a tagállam adórendszerének alapelveivel vagy vezérlő elveivel (az említett rendszerben rejlő mechanizmusokra tekintettel). A szövetkezetekre

⁽²³¹⁾ A tagállamok különösen nem vezethetnek be, illetve nem tarthatnak fenn olyan jogszabályokat, amelyek összeegyeztethetetlen állami támogatást vagy az alapvető szabadságokkal ellentétes megkülönböztetést foglalnak magukban. Lásd például a Bíróság C-182/08. sz., Glaxo Wellcome-ügyben 2009. szeptember 17-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2009:559) 34. pontját, valamint a hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

⁽²³²⁾ Lásd az európai szövetkezet (SCE) statútumáról szóló, 2003. július 22-i 1435/2003/EK tanácsi rendelet preambulumát.

⁽²³³⁾ A szövetkezet feletti ellenőrzés a tagokat egyenlő mértékben illeti meg, ami így az „egy ember, egy szavazat” elvét tükrözi.

⁽²³⁴⁾ Lásd a Bíróság C-78/08–C-80/08. sz., Paint Graphos és társai egyesített ügyekben 2011. szeptember 8-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2011:550) 55. és 61. pontját.

⁽²³⁵⁾ Lásd a Bíróság C-78/08–C-80/08. sz., Paint Graphos és társai egyesített ügyekben 2011. szeptember 8-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2011:550) 69–75. pontját.

vonatkozóan abban az értelemben vett eltérés, hogy ők maguk szövetkezésként nem adóznak, például azzal indokolható, hogy teljes nyereségüket a tagok között osztják fel és hogy ezt követően a tagokat megadóztatják. Mindenesetre az adókedvezménynek arányosnak kell lennie, és nem haladhatja meg a szükséges mértéket. Mindamelllett az érintett tagállamnak megfelelő ellenőrző és felügyeleti eljárásokat kell alkalmaznia ⁽²³⁶⁾.

5.4.2. Kollektív befektetési vállalkozások ⁽²³⁷⁾

161. Általánosan elfogadott tény, hogy a befektetési formákra, például a kollektív befektetési vállalkozásokra ⁽²³⁸⁾ megfelelő adózási szabályoknak kell vonatkozniuk, mivel lényegében közvetítő szervezetként járnak el a (harmadik személy) befektetők és azon célvállalkozások között, amelyekbe befektetnek. A befektetési alapokra vagy társaságokra irányadó különleges adózási szabályok hiánya azt eredményezheti, hogy a befektetési alapot önálló adózónak tekintik, és ennek megfelelően a közvetítő szervezet jövedelme vagy nyeresége után újból adót kell fizetni. Ebben az összefüggésben a tagállamok többnyire a lehetséges mértékben igyekeznek csökkenteni a befektetési alapokon vagy társaságokon keresztül végzett befektetések egyéni befektetők általi közvetlen befektetésekhez viszonyított kedvezőtlen adójogi hatásait, biztosítva ezáltal, hogy a különböző befektetési típusok összességét érintő átfogó, végső adóteher a befektetés módjától függetlenül nagyjából azonos legyen.
162. A kollektív befektetési alapokba vagy társaságokba történő befektetés adósemlegességének biztosítását célzó adóintézkedések nem tekinthetők szelektívnek, amennyiben nem bizonyos kollektív befektetési vállalkozásokat vagy bizonyos befektetési típusokat részesítenek előnyben ⁽²³⁹⁾, hanem a szóban forgó adórendszerből fakadó általános elvekkel összhangban a kettős gazdasági adózás csökkentését vagy kiküszöbölését eredményezik. E szakasz alkalmazásában az adósemlegesség azt jelenti, hogy az adófizetők azonos bánásmódban részesülnek függetlenül attól, hogy befektetésüket közvetlenül helyezik például állampapírokba vagy részvénytársasági részvényekbe, vagy befektetési alapokon keresztül közvetve fektetnek be ilyen eszközökbe. Ennek megfelelően a kollektív befektetési vállalkozásokra vonatkozó és a közvetítő szervezet szintjén megvalósuló átlátható adózás célját szolgáló adózási szabályrendszer indokolható a szóban forgó adórendszer logikájával, feltéve, hogy a kettős gazdasági adózás megelőzése a szóban forgó adórendszerből fakadó elvnek minősül. Ezzel szemben a hasonló jogi és ténybeli helyzetben lévő más befektetési eszközök hátrányára a különleges feltételeknek ⁽²⁴⁰⁾ eleget tevő, pontosan meghatározott befektetési eszközökre korlátozódó kedvező adóügyi megítélést szelektívnek kell tekinteni ⁽²⁴¹⁾, például ha az adózási szabályok nemzeti kockázati alapok, szociális hatású alapok vagy hosszú távú beruházási alapok kedvező megítéléséről rendelkeznének, ugyanakkor kihagynák az uniós szinten összehangolt EuVECA- ⁽²⁴²⁾, ESZVA- ⁽²⁴³⁾ vagy EHTBA-alapokat ⁽²⁴⁴⁾.
163. Az adósemlegesség ugyanakkor nem jelenti azt, hogy az ilyen befektetési eszközöket teljes körűen mentesíteni kell az adózás alól, vagy hogy az alapkezelőknek mentesülniük kell az azon díjak után esedékes adó megfizetése

⁽²³⁶⁾ Lásd a Bíróság C-78/08–C-80/08. sz., Paint Graphos és társai egyesített ügyekben 2011. szeptember 8-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2011:550) 74. és 75. pontját.

⁽²³⁷⁾ Ez a szakasz nem kizárólag az átruházható értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozásokra (ÁÉKBV) vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló 2009/65/EKG európai parlamenti és tanácsi irányelv hatálya alá tartozó kollektív befektetési vállalkozásokra korlátozódik. Az említett irányelv hatályán kívül eső, más jellegű kollektív befektetési vállalkozásokat is magában foglal, mint például – többek között – a 2011/61/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvben (HL L 174., 2011.7.1., 1. o.) meghatározott alternatív befektetési alapokat.

⁽²³⁸⁾ Az ilyen vállalkozások alapíthatók mind a kötelmi jog alapján (alapkezelő társaság által kezelt közös alapokként), mind a befektetési alapokra vonatkozó jogszabályok alapján (zárt végű alapként), mind pedig a társasági jog alapján (befektetési társaságokként). Lásd az ÁÉKBV irányelv 1. cikkének (3) bekezdését.

⁽²³⁹⁾ Lásd a Törvényszék T-445/05. sz., Associazione italiana del risparmio gestito és Fineco Asset Management kontra Bizottság ügyben 2009. március 4-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2009:50) 78. és azt követő pontjait, amelyben a Törvényszék helybenhagyta a 2005. szeptember 6-i 2006/638/EK bizottsági határozatot (HL L 268., 2006.9.27., 1. o.), és kimondta, hogy összeegyeztethetetlen a közös piaccal az a támogatási program, amely adózási ösztönzőket biztosít bizonyos olyan, átruházható értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozások számára, amelyek gyengén vagy átlagosan tőkésített társaságok azon részvényeire specializálódtak, amelyekkel a szabályozott európai piacon kereskedni lehet.

⁽²⁴⁰⁾ Például a befektetési eszköz szintjén biztosított kedvezményes adóügyi megítélés feltételül szabják, hogy az alap eszközeinek háromnegyedét kkv-kba kell befektetni.

⁽²⁴¹⁾ Lásd a Törvényszék T-445/05. sz., Associazione italiana del risparmio gestito and Fineco Asset Management kontra Bizottság ügyben 2009. március 4-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2009:50) 150. pontját.

⁽²⁴²⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 345/2013/EU rendelete (2013. április 17.) az európai kockázati tőke-alapokról (HL L 115., 2013.4.25., 1. o.).

⁽²⁴³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 346/2013/EU rendelete (2013. április 17.) az európai szociális vállalkozási alapokról (HL L 115., 2013.4.25., 18. o.).

⁽²⁴⁴⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/760 rendelete (2015. április 29.) az európai hosszú távú befektetési alapokról (HL L 123., 2015.5.19., 98. o.).

alól, amelyeket az alapokba befektetett alapeszközök kezeléséért számítanak fel⁽²⁴⁵⁾. Egyúttal a szóban forgó adózási rendszerek esetében azt sem indokolja, hogy az egyéni befektetésekkel szemben kedvezőbb adóügyi megítélést biztosítsanak a kollektív befektetésnek⁽²⁴⁶⁾. Ebben az esetben az adózási szabályrendszer aránytalan lenne, és meghaladná a kettős adózás elkerülésére irányuló cél eléréséhez szükséges mértéket, ezáltal pedig szelektív intézkedésnek minősülne.

5.4.3. Adóamnesztia

164. Az adóamnesztia jellemzően büntetések és bírságok megfizetése, valamint (részben vagy egészben) kamatfizetési kötelezettség alól mentesít. Míg egyes amnesztiák esetén az esedékes adó teljes összegét meg kell fizetni⁽²⁴⁷⁾, addig máskor a fizetendő adó összegét részben elengedik⁽²⁴⁸⁾.
165. A vállalkozásokra vonatkozó adóamnesztia-intézkedés az alábbi feltételek teljesülése esetén többnyire általános intézkedésnek tekinthető⁽²⁴⁹⁾.
166. Először is az intézkedés ágazatuktól és méretüktől függetlenül valamennyi olyan vállalkozás számára biztosított, amelyeknek az intézkedés által meghatározott időpontban adókötelezettségei vannak, és nem részesítheti előnyben a vállalkozások egy előre meghatározott csoportját. Másodsor az intézkedés nem eredményez *de facto* szelektivitást bizonyos vállalkozások vagy ágazatok tekintetében. Harmadszor az adóhatóság intézkedése az adóamnesztia végrehajtásának igazgatására korlátozódik, és az intézkedés engedélyezésének vagy intenzitása meghatározásának tekintetében e hatóság nem rendelkezik mérlegelési jogkörrel. Végül az intézkedés nem vezet az ellenőrzés elengedéséhez.
167. Az előre meghatározott időpont előtt már fennálló és az adóamnesztia időpontjában továbbra is esedékes adókötelezettségekre – kizárólag rövid ideig – érvényes adóamnesztia időben korlátozott alkalmazása⁽²⁵⁰⁾ az adóamnesztia fogalmának szerves eleme, hiszen annak egyszerre célja az adók behajtásának és az adófizetők jogkövető magatartásának javítása.
168. Az adóamnesztia-intézkedések akkor is általános intézkedésnek tekinthetők, ha azt a nemzeti jogalkotói célt kívánják megvalósítani, hogy biztosítsák a valamely általános jogelvnek, például annak az elvnek való megfelelést, hogy minden ügyet ésszerű időn belül kell elbírálni⁽²⁵¹⁾.

5.4.4. Feltételes adómegállapítás és adóügyi egyezség

5.4.4.1. Adóhatósági feltételes adómegállapítás

169. A feltételes adómegállapítás funkciója, hogy előzetesen megállapítsa az általános adórendszer alkalmazását egy adott ügyre vonatkozóan, tekintettel annak sajátos tényeire és körülményeire. A jogbiztonság érdekében számos nemzeti adóhatóság előzetes feltételes adómegállapítást végez az egyes különleges ügyletek várható adójogi megítélésére vonatkozóan⁽²⁵²⁾. Ez elvégezhető annak előzetes megállapítására, hogy egy kétoldalú adómegállapodás rendelkezései vagy az adózásra vonatkozó nemzeti rendelkezések hogyan lesznek alkalmazandók egy

⁽²⁴⁵⁾ A befektetési vállalkozások különleges adózását megalapozó semlegességi elvet a forrástőkére kell alkalmazni, a vagyonkezelő társaság saját bevételeire és tőkéjére azonban nem. Lásd az EFTA Felügyeleti Hatóságnak a liechtensteini befektetési vállalkozások adózásáról szóló, 2009. március 18-i állami támogatási határozatát.

⁽²⁴⁶⁾ Lásd a Finnország által végrehajtott Residential Real Estate Investment Trust (REIT) scheme elnevezésű programról (N1 31/2009) szóló, 2010. május 12-i bizottsági határozat (HL C 178., 2010.7.3., 1. o.) (33) preambulumbekendését.

⁽²⁴⁷⁾ Az adóamnesztia egyúttal lehetőséget ad a be nem vallott vagyon vagy jövedelem bevallására.

⁽²⁴⁸⁾ Lásd a Bíróság C-417/10. sz. Ministero dell'Economia e delle Finanze ügyben 2012. március 29-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2012:184) 12. pontját.

⁽²⁴⁹⁾ Lásd a Lettország által bejelentett adóamnesztia-intézkedésről (SA.33183) szóló, 2012. július 11-i bizottsági határozatot (HL C 1., 2013.1.4., 6. o.).

⁽²⁵⁰⁾ Az alkalmazás időtartamának elegendőnek kell lennie ahhoz, hogy az intézkedés hatálya alá tartozó valamennyi adófizető igénybe vehesse azt.

⁽²⁵¹⁾ Lásd a Bíróság C-417/10. sz. Ministero dell'Economia e delle Finanze ügyben 2012. március 29-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2012:184) 40–42. pontját.

⁽²⁵²⁾ Egyes tagállamok az adómegállapítási gyakorlatuk hatályát és alkalmazási körét szabályozó közleményeket vezettek be. Néhányan az adómegállapításokat is közzéteszik.

adott ügyre, vagy hogy a szokásos piaci nyereséget hogyan határozzák meg kapcsolt felek közötti ügyletekre vonatkozóan, ahol a bizonytalanság az arról való meggyőződésre irányuló előzetes adómegállapítást tesz indokolttá, hogy egyes csoporton belül ügyleteket szokásos piaci feltételek szerint áraznak-e⁽²⁵³⁾. A tagállamok biztosíthatják adófizetőiknek a jogbiztonságot és kiszámíthatóságot az általános adójogszabályok alkalmazása tekintetében, ami akkor valósul meg a legjobban, ha az adóhatósági feltételes adómegállapítási gyakorlat átlátható és az adómegállapításokat közzéteszik.

170. A feltételes adómegállapításnak azonban be kell tartani az állami támogatási szabályokat. Amennyiben a feltételes adómegállapítás olyan eredményt támogat, amely nem tükrözi megbízható módon az általános adórendszer szokásos alkalmazásának eredményét, az említett adómegállapítás szelektív előnyt biztosíthat a címzett számára, amennyiben a szóban forgó szelektív elbánás az említett címzett adókötelezettségének csökkenését eredményezi a tagállamban a hasonló ténybeli és jogi helyzetben lévő vállalkozásokhoz képest.
171. A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint egy vállalkozás adóalapjának olyan adóintézkedésből eredő csökkentése, amely lehetővé teszi egy adófizető számára, hogy csoporton belüli ügyletekben olyan transzferárakat alkalmazzon, amelyek nem hasonlítanak a szokásos piaci feltételek szerinti összehasonlítható körülmények alapján tárgyalt független vállalkozások közötti szabad verseny esetén alkalmazott árakhoz, az említett adófizető számára szelektív előnyt biztosít azáltal, hogy az általános adórendszer szerinti adókötelezettségét csökkenti azon független társaságokhoz képest, amelyek adóalapját a ténylegesen lekönyvelt nyereség alapján állapítják meg⁽²⁵⁴⁾. Ennek megfelelően az olyan feltételes adómegállapítás, amely egy vállalatcsoport adóköteles nyereségének meghatározásához olyan transzferárazásos módszert támogat, amely nem nyújt megbízható összehasonlítási alapot a szokásos piaci ár elvével összhangban lévő piaci alapú eredménnyel, szelektív előnyt biztosít a kedvezményezettje javára. A „piaci alapú eredmény megbízható összehasonlítási alapjának” megkeresése azt jelenti, hogy a piaci alapú eredmény legjobb becslésétől való bármilyen eltérést a választott transzferárazásos módszerekből vagy az említett összehasonlításhoz alkalmazott statisztikai eszközökből fakadó bizonytalanságra kell korlátozni és azzal arányosnak kell lennie.
172. Ez a szokásos piaci ár elve szükségszerűen a vállalatcsoportok javára nyújtott adóintézkedéseknek az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése szerinti bizottsági értékelés részét képezi, függetlenül attól, hogy egy tagállam belefoglalta-e ezt az elvet a nemzeti jogrendszerébe és milyen formában. Annak megállapítására alkalmazzák, hogy egy vállalatcsoport adóköteles nyereségét társaságiadó-célokra olyan módszer alapján határozták-e meg, amely a piaci alapú eredmény megbízható összehasonlítási alapját nyújtja. Az ilyen módszert támogató feltételes adómegállapítás biztosítja, hogy az érintett tagállamban a nyereség társasági adózására alkalmazott szokásos szabályok alapján az említett vállalkozással nem bínnak kedvezően olyan önállóan működő vállalkozásokhoz képest, amelyeket számviteli nyereségük alapján adóztatnak meg, ami a szokásos piaci ár elve alapján piaci tárgyalások során megállapított árakat tükrözi. A szokásos piaci ár elve, amelyet a Bizottság a transzferárazásra vonatkozó feltételes adómegállapításoknak az állami támogatási szabályok szerinti értékelése során alkalmaz, ezért a Szerződés 107. cikke (1) bekezdésének egy olyan alkalmazása, amely tiltja, hogy adózási szempontból egyenlőtlen bánásmódban részesüljenek hasonló ténybeli és jogi helyzetben lévő vállalkozásokat Ez az elv kötelező a tagállamokra nézve és a nemzeti adószabályok nincsenek kizárva a hatálya alól⁽²⁵⁵⁾.

⁽²⁵³⁾ Lásd az SA.38374 Starbucks-ügyben hozott 2015. október 21-i bizottsági határozatot (még nem tették közzé), az SA.38375 Fiat-ügyben hozott 2015. október 21-i bizottsági határozatot (még nem tették közzé), valamint az SA.37667 többletnyereségadó-mentesség állami támogatási program ügyben hozott 2016. január 11-i bizottsági határozatot (még nem tették közzé); valamennyi ügyben folyamatban van a fellebbezés.

⁽²⁵⁴⁾ Lásd a Bíróság C-182/03. és C-217/03. sz., Belgium és Forum 187 kontra Bizottság egyesített ügyekben 2006. június 22-én hozott ítéletét (ECLI:EU:C:2006:416). A Bíróság a belgiumi koordinációs központok adózási rendszeréről szóló ezen ítéletében értékelte egy bizottsági határozat (a Bizottság 2003. február 17-i 2003/757/EK határozata a Belgium által belgiumi székhelyű koordinációs központoknak nyújtott támogatási programról [HL L 282., 2003.10.30., 25. o.]) megtámadását, amely határozat többek között megállapította, hogy az adóköteles jövedelem említett rendszer szerinti megállapítására vonatkozó módszer szelektív előnyhöz juttatta az említett központokat. Az említett rendszer alapján az adóköteles nyereség azon működési költségek és kiadások teljes összege százalékánál megfelelő átalányösszegben került meghatározásra, amelybe a személyi kiadások és finanszírozási költségek nem tartoznak bele. A Bíróság szerint „[a]nnak vizsgálatához, hogy az adóköteles jövedelmeknek – a koordinációs központok rendszerében foglaltak szerinti – meghatározása kedvezményt jelent-e számukra, [...] össze kell hasonlítani az említett rendszert az általánossal, amelynek alapja a tevékenységét a szabad verseny körülményei között végző vállalkozás bevételei és költségei közötti különbözet”. A Bíróság ezt követően megállapította, hogy „az, hogy az említett központok adóköteles jövedelme meghatározására szolgáló költségek közül kizárják [a személyi kiadásokat és a finanszírozási költségeket], nem teszi lehetővé a szabad verseny körülményei között alkalmazott árakhoz közeli elszámoló árak elérését”, amelyről a Bíróság megállapította, hogy „az említett központoknak előnyt [biztosít]” (96. és 97. pont).

⁽²⁵⁵⁾ Lásd a Bíróság C-182/03. és C-217/03. sz., Belgium és Forum 187 kontra Bizottság egyesített ügyekben 2006. június 22-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2006:416) 81. pontját. Lásd még a Törvényszék T-538/11. sz., Belgium kontra Bizottság ügyben 2015. március 25-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2015:188) 65. és 66. pontját, valamint a hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

173. Annak elemzésekor, hogy a transzferárazásra vonatkozó feltételes adómegállapítások megfelelnek-e a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdéséből fakadó szokásos piaci ár elvének, a Bizottságnak esetlegesen figyelembe kell vennie a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) által nyújtott iránymutatást, különösen az OECD multinacionális vállalatok és adóhatóságok számára kiadott transzferárazásról szóló iránymutatását. Az említett iránymutatás nem foglalkozik kifejezetten az állami támogatás kérdésével, hanem összefoglalja a transzferárazásra vonatkozó nemzetközi konszenzust, és hasznos iránymutatással szolgál az adóhatóságok és a multinacionális vállalatok számára annak biztosítására vonatkozóan, hogy a transzferárazásos módszer a piaci feltételekkel összhangban álló eredményt adjon. Következésképpen, ha egy transzferárazásos megállapodás összhangban van az OECD transzferárazásról szóló iránymutatásával – így többek között a legmegfelelőbb és a piaci alapú eredmény megbízható összehasonlítási alapját biztosító módszerrel –, az említett megállapodást alapul vevő feltételes adómegállapítás valószínűleg nem eredményez állami támogatást.
174. Összefoglalásul, a feltételes adómegállapítás különösen az alábbi esetekben biztosít szelektív előnyt a címzettjei javára:
- a) az adómegállapítás helytelenül alkalmazza a nemzeti adószabályokat és alacsonyabb adóösszeget eredményez ⁽²⁵⁶⁾;
 - b) az adómegállapítás más, hasonló jogi és ténybeli helyzetben lévő vállalkozás által nem vehető igénybe ⁽²⁵⁷⁾; vagy
 - c) a hatóság „kedvezőbb” adóügyi megítélést alkalmaz, mint a hasonló ténybeli és jogi helyzetben lévő többi adófizető esetében. Ez lehet például a helyzet, amikor az adóhatóság azért fogad el egy nem a szokásos piaci feltételek szerinti transzferárazásos megállapodást, mert az említett adómegállapítás által támogatott módszer olyan eredményt ad, amely eltér a piaci alapú eredmény megbízható összehasonlítási alapjától ⁽²⁵⁸⁾. Ugyanez alkalmazandó, ha az adómegállapítás lehetővé teszi a címzettjének, hogy alternatív, közvetettebb módszerek alkalmazásával számítsa ki az adóköteles nyereséget – például a megfelelő transzferárazást célzó költség-plusz módszer vagy viszonteladási árak módszere esetében rögzített felárat alkalmazzon –, miközben rendelkezésre állnak közvetlenebb módszerek ⁽²⁵⁹⁾.

5.4.4.2. Adóügyi egyezségek

175. Adóügyi egyezségekre általában egy adófizető és az adóhatóság közötti, az adótartozás összegével kapcsolatos vitákkal összefüggésben kerül sor. Ezek számos tagállamban általános gyakorlatot jelentenek. Ilyen adóügyi egyezségek megkötésével az adóhatóságok elkerülhetik a nemzeti bíróságok előtti elhúzódó jogvitákat, és biztosíthatják az esedékes adóösszeg gyors behajtását. Noha az e területtel kapcsolatos tagállami joghatóság nem vitatott, adóügyi egyezség megkötésekor állami támogatás nyújtásáról lehet szó, különösen akkor, ha az esedékes adóösszeget a jelek szerint egyértelmű indokok (például az adósság behajtásának optimalizálása) nélkül vagy aránytalan mértékben csökkentették az adófizető javára ⁽²⁶⁰⁾.

⁽²⁵⁶⁾ Lásd az Írország által a külföldi jövedelmekre alkalmazott támogatási programról szóló, 2003. február 17-i 2003/601/EK bizottsági határozat (HL L 204., 2003.8.13., 51. o.) (33)–(35) preambulumbekendését.

⁽²⁵⁷⁾ Ez lenne a helyzet például akkor, ha az ellenőrzött szervezetekkel folytatott ügyletekben részt vevő egyes vállalkozások a vállalkozások csoportjának ilyen előzetes meghatározása ellenére nem kérhetnének ilyen adómegállapítást. E tekintetben lásd az Egyesült Államok külföldi kereskedést folytató vállalkozásaira vonatkozó feltételes adómegállapítási rendszerről szóló, 2003. június 24-i 2004/77/EK bizottsági határozat (HL L 23., 2004.1.28., 14. o.) (56)–(62) preambulumbekendését.

⁽²⁵⁸⁾ Lásd az SA.38374 Starbucks-ügyben hozott 2015. október 21-i bizottsági határozatot (még nem tették közzé), az SA.38375 Fiat-ügyben hozott 2015. október 21-i bizottsági határozatot (még nem tették közzé), valamint az SA.37667 többletnyereségadó-mentesség állami támogatási program ügyben hozott 2016. január 11-i bizottsági határozatot (még nem tették közzé); valamennyi ügyben folyamatban van a fellebbezés.

⁽²⁵⁹⁾ Lásd a luxemburgi pénzügyi vállalatoknak nyújtott C 50/2001 állami támogatásról szóló, 2002. október 16-i 2003/438/EK bizottsági határozat (HL L 153., 2003.6.20., 40. o.) (43) és (44) preambulumbekendését; a luxemburgi koordinációs központoknak nyújtott C 49/2001 állami támogatásról szóló, 2002. október 16-i 2003/501/EK bizottsági határozat (HL L 170., 2003.7.9., 20. o.) (46)–(47) és (50) preambulumbekendését; a belga koordinációs központokról szóló, 2003. február 17-i 2003/757/EK bizottsági határozat (HL L 282., 2003.10.30., 25. o.) (89)–(95) preambulumbekendését, valamint ehhez kapcsolódóan a Bíróság C-182/03. és C-217/03. sz., Belgium és Forum 187 kontra Bizottság egyesített ügyekben 2006. június 22-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2006:416) 96. és 97. pontját; a francia irányítási és logisztikai központokról szóló, 2003. május 13-i 2004/76/EK bizottsági határozat (HL L 23., 2004.1.28., 1. o.) (50) és (53) preambulumbekendését; az SA.38374 Starbucks-ügyben hozott 2015. október 21-i bizottsági határozat (még nem tették közzé, fellebbezés alatt) (282)–(285) preambulumbekendését; az SA.38375 Fiat-ügyben hozott 2015. október 21-i bizottsági határozat (még nem tették közzé, fellebbezés alatt) (245) preambulumbekendését.

⁽²⁶⁰⁾ Lásd az Umicore SA számára nyújtott állami támogatásról (C-76/03) szóló, 2010. május 26-i 2011/276/EU bizottsági határozatot (HL L 122., 2011.5.11., 76. o.).

176. Ezzel összefüggésben az adóhatóság és az adófizető közötti egyezség különösen a következő esetekben biztosít szelektív előnyt ⁽²⁶¹⁾:
- a) az adóhatóság által az adófizető javára tett aránytalan engedményekkel a hatóság „kedvezőbb” diszkrecionális adóügyi megítélést alkalmaz, mint a hasonló ténybeli és jogi helyzetben lévő többi adófizető esetében;
 - b) az egyezség ellentétes az alkalmazandó adójogi rendelkezésekkel, és az adóösszeg ésszerű különbséget meghaladó csökkentését eredményezte. Ez lehet a helyzet például akkor, ha megállapított tényekből kiindulva – az alkalmazandó rendelkezések alapján – az adóügyi értékelésnek eltérő eredményt kellett volna hoznia (de az adótartozás összegét jogszerűtlenül csökkentették).

5.4.5. Értécsökkenési szabályok

177. Általában a teljesen technikai jellegű adóintézkedések, mint például az értécsökkenés leírására vonatkozó szabályok nem minősülnek állami támogatásnak. Az eszközök értécsökkenésének számítási módszere tagállamonként változik, azonban ezek a módszerek elválaszthatatlanok attól az adórendszertől, amelyhez tartoznak.
178. Az egyes eszközök amortizációs kulcsával kapcsolatos lehetséges szelektivitás megállapításának nehézsége abban rejlik, hogy referenciaértéket kell meghatározni (amelytől egy adott amortizációs kulcs vagy módszer eltérhet). Míg számviteli értelemben ezen eljárás célja általában az, hogy tükrözze az eszköz gazdasági értékének csökkenését és ezáltal valós képet adjon a vállalkozás pénzügyi helyzetéről, az adójogi eljárás más célokat követ – például azt szolgálja, hogy a vállalkozások hosszabb időszakra oszthassák el a leírható kiadásokat.
179. Az egyes eszköztípusok vagy vállalkozások esetében elérhető értécsökkenési ösztönzők (például rövidebb értécsökkenési idő, kedvezőbb értécsökkenési módszer ⁽²⁶²⁾, előrehozott értécsökkenés stb.), amelyek nem a szóban forgó értécsökkenési szabályok vezérelvein alapulnak, állami támogatás megvalósulását eredményezhetik. Ezzel szemben a bérebe vett eszközökre vonatkozó, gyorsított vagy előrehozott értécsökkenési szabályok általános intézkedésnek tekinthetők, amennyiben a szóban forgó lízingszerződés ágazattól és mérettől függetlenül valóban minden vállalkozás számára elérhető ⁽²⁶³⁾.
180. Nyilvánvalóan szelektivitást valószínűsít az, ha az adóhatóság mérlegelési jogkörrel rendelkezik, hogy vállalkozásonként és ágazatonként különböző értécsökkenési időszakokat vagy különböző értékelési módszereket állapítson meg. Hasonlóképpen, az értécsökkenési rendszer alkalmazásának feltételül szabott előzetes adóhatósági engedély is szelektivitást eredményez, amennyiben az engedély nem a jogi követelmények előzetes ellenőrzésére korlátozódik ⁽²⁶⁴⁾.

5.4.6. Meghatározott tevékenységekre vonatkozó átalányadó-rendszer

181. A rendszer jellege és általános felépítése indokolhatja azokat a diszkrecionális elemeket nem tartalmazó különleges rendelkezéseket, amelyek például lehetővé teszik azt, hogy a jövedelemadót átalányalapon állapítsák meg ott, ahol például a meghatározott ágazatokra jellemző eszközökben különleges számviteli követelményeket vagy a föld jelentőségét veszik számításba.

⁽²⁶¹⁾ Lásd az Umicore SA számára nyújtott állami támogatásról (C-76/03) szóló, 2010. május 26-i 2011/276/EU bizottsági határozat (HL L 122., 2011.5.11., 76. o.) (155) preambulumbekzdését.

⁽²⁶²⁾ A leggyakoribb lineáris módszerrel szemben a csökkenő amortizáció módszere vagy az évek számával csökkenő értécsökkenési leírás módszere.

⁽²⁶³⁾ Lásd a pénzügyi lízing keretében beszerzett bizonyos eszközöknek az előrehozott értécsökkenéséről (SA.34736.) szóló, 2012. november 20-i bizottsági határozatot (HL C 384., 2012.12.13., 1. o.).

⁽²⁶⁴⁾ Lásd a Franciaország által a francia adótörvénykönyv 39 CA. cikke alapján biztosított támogatási rendszerről szóló, 2006. december 20-i 2007/256/EK bizottsági határozat (HL L 112., 2007.4.30., 41. o.) (122) preambulumbekzdését.

182. Az ilyen rendelkezések ezért nem szelektívek, ha teljesülnek az alábbi feltételek:
- a) az általános rendszert az a törekvés indokolja, hogy bizonyos vállalkozástípusokra azok kis mérete vagy tevékenységi ágazatuk miatt (például mezőgazdaság vagy halászati szektor) ne háruljanak aránytalan adminisztratív terhek;
 - b) az általános rendszer az alkalmazási köre alól kizárt többi vállalkozással összevetve általában véve nem jelent alacsonyabb adóterhet az említett vállalkozások számára, és nem biztosít előnyöket a rendszer kedvezményezettjeinek valamely alcsoportja számára.

5.4.7. Visszaélés elleni szabályok

183. A visszaélés elleni szabályok előírása az adófizetők általi adókikerülés megelőzésére irányuló intézkedésként indokolható ⁽²⁶⁵⁾. Az ilyen szabályok ugyanakkor szelektívek lehetnek, amennyiben adott vállalkozások vagy ügyletek tekintetében olyan eltérést (a visszaélés elleni szabályok alkalmazásától való eltekintés) biztosítanak, amely ellentétes a szóban forgó visszaélés elleni szabályok alapvető logikájával ⁽²⁶⁶⁾.

5.4.8. Jövedéki adók

184. Noha a jövedéki adók többsége uniós szinten harmonizált (ami érintheti az államnak való betudhatósági kritériumot ⁽²⁶⁷⁾), ez nem jelenti automatikusan azt, hogy az e területekre vonatkozó valamennyi adókedvezmény kívül esik az állami támogatási szabályok hatályán. A jövedékiadó-csökkentés valójában szelektív előnyt biztosíthat azon vállalkozások számára, amelyek az adott terméket alapanyagként használják fel vagy a piacon értékesítik ⁽²⁶⁸⁾.

6. A KERESKEDELEMRE ÉS A VERSENYRE GYAKOROLT HATÁS

6.1. Általános elvek

185. A vállalkozásoknak nyújtott állami támogatás csak akkor minősül a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése szerint állami támogatásnak, ha az „bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget”, és csak annyiban, „amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet”.
186. Ez a támogatás fogalmának két jól elkülönülő és szükséges eleme. A gyakorlatban azonban az állami támogatás értékelésekor ezeket a kritériumokat gyakran együttesen vizsgálják, mivel azok alapesetben szervesen összekapcsolódnak ⁽²⁶⁹⁾.

⁽²⁶⁵⁾ A Bíróság C-308/01. sz. GIL Insurance-ügyben 2004. április 29-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2004:252) 65. és azt követő pontjai.

⁽²⁶⁶⁾ Lásd a Franciaország által a francia adótörvénykönyv 39 CA. cikke alapján biztosított támogatási rendszerről szóló, 2006. december 20-i 2007/256/EK bizottsági határozat (HL L 112., 2007.4.30., 41. o.) (81) és azt követő preambulumbekendéseit.

⁽²⁶⁷⁾ Lásd a 3.1. szakaszt.

⁽²⁶⁸⁾ Lásd például az előállítás helyén a fogyasztó részére közvetlenül értékesített bor és más erjesztett italok italadó alóli mentesítése formájában nyújtott ausztriai támogatásról szóló, 1999. február 3-i 1999/779/EK bizottsági határozatot (HL L 305., 1999.11.30., 27. o.).

⁽²⁶⁹⁾ A Törvényszék T-298/97., T-312/97. stb. sz., Alzetta egyesített ügyekben 2000. június 15-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2000:151) 81. pontja.

6.2. A verseny torzulása

187. Az állam által nyújtott intézkedés akkor tekinthető úgy, hogy torzítja a versenyt vagy azzal fenyeget, ha feltehetően javítja a kedvezményezett más versenytárs vállalkozásokkal szembeni versenypozícióját⁽²⁷⁰⁾. Gyakorlati szempontból általában akkor áll fenn a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése szerinti versenytorzulás, amikor az állam pénzügyi előnyt biztosít egy olyan liberalizált ágazat valamely vállalkozásának, ahol verseny zajlik vagy verseny alakulhatna ki⁽²⁷¹⁾.
188. Önmagában az a tény, hogy a hatóságok közszolgáltatással bíznak meg egy belső szolgáltatót (még ha jogukban állt is ezt a szolgáltatást harmadik személyekre bízni), nem zárja ki a verseny lehetséges torzulását. Kizárható azonban a lehetséges versenytorzulás, amennyiben az alábbi feltételek mindegyike teljesül:
- a) a szolgáltatás (az uniós joggal összhangban létrehozott) jogi monopólium hatálya alá tartozik⁽²⁷²⁾;
 - b) a jogi monopólium nemcsak a piacon folyó, hanem a piacért folyó versenyt is kizárja, amennyiben kizárja, hogy valamely lehetséges versenytárs az adott szolgáltatást nyújtó kizárólagos szolgáltatóvá váljék⁽²⁷³⁾;
 - c) a szolgáltatás nem versenyez más szolgáltatásokkal; valamint
 - d) ha a szolgáltató egy másik, a verseny előtt nyitott (földrajzi vagy termék-) piacon működik, ki kell zárni a kereszttámogatást. Ez megköveteli, hogy külön könyvelést vezessenek, a költségeket és a bevételeket megfelelő módon osszák el, valamint a jogi monopólium tárgyát képező szolgáltatásra nyújtott állami finanszírozást más tevékenységekre ne lehessen igénybe venni.
189. Az állami támogatás várhatóan még akkor is torzítja a versenyt, ha nem segíti elő, hogy a kedvezményezett vállalkozás tovább bővüljön és piaci részesedést szerezzen. Elég, ha a támogatás lehetővé teszi számára annál erősebb versenypozíció fenntartását, mint amellyel a támogatás hiányában rendelkezett volna. Ebben az összefüggésben ahhoz, hogy a támogatás versenytorzító hatásának minősüljön, rendszerint elegendő, ha előnyt biztosít a kedvezményezett számára azáltal, hogy mentesíti olyan költségek alól, amelyeket a mindennapos üzletvitel során általában viselnie kellene⁽²⁷⁴⁾. Az állami támogatás fogalom meghatározása nem írja elő, hogy a versenytorzítás mértékének vagy a kereskedelemre gyakorolt hatásnak jelentősnek vagy lényegesnek kell lennie. Az a tény, hogy a támogatás alacsony összegű vagy hogy a kedvezményezett vállalkozás kisvállalkozás, önmagában nem zárja ki a verseny torzulását vagy annak veszélyét⁽²⁷⁵⁾, feltéve azonban, hogy az ilyen torzulás valószínűsége nem pusztán hipotetikus jellegű⁽²⁷⁶⁾.

6.3. A kereskedelemre gyakorolt hatás

190. A vállalkozásoknak nyújtott állami támogatás csak akkor minősül a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése szerint állami támogatásnak, „amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet”. E tekintetben nem azt

⁽²⁷⁰⁾ A Bíróság 730/79. sz. Philip Morris-ügyben 1980. szeptember 17-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1980:209) 11. pontja. A Törvényszék T-298/97., T-312/97. stb. sz., Alzetta egyesített ügyekben 2000. június 15-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2000:151) 80. pontja.

⁽²⁷¹⁾ A Törvényszék T-298/97., T-312/97. stb. sz., Alzetta egyesített ügyekben 2000. június 15-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2000:151) 141–147. pontja; a Bíróság C-280/00. sz. Altmark Trans-ügyben 2003. július 24-én hozott ítélete (ECLI:EU:C:2003:415).

⁽²⁷²⁾ Jogi monopólium akkor áll fenn, ha egy adott szolgáltatást jogi vagy szabályozási intézkedések egy kizárólagos szolgáltató számára tartanak fenn, és egyértelműen tiltják ilyen szolgáltatás más szolgáltató általi nyújtását (még akkor is, ha az csupán bizonyos fogyasztói csoportoktól érkező lehetséges reziduális keresletet elégítene ki). Azonban önmagában az a körülmény, hogy közszolgáltatás nyújtásával egy konkrét vállalkozást bíznak meg, nem jelenti azt, hogy ez a vállalkozás jogi monopóliumot élvez.

⁽²⁷³⁾ A Törvényszék T-295/12. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 2014. július 16-án hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2014:675) 158. pontja; az Egyesült Királyság által a Network Rail számára nyújtott N 356/2002 állami támogatásról szóló, 2002. július 7-i bizottsági határozat (HL C 232., 2002.9.28., 2. o.) (75)–(77) preambulumbekzdése. Ha például egy koncessziót versenyeljárás keretében ítélnék oda, a piacért folyó versenyről van szó.

⁽²⁷⁴⁾ A Bíróság C-172/03. sz. Heiser-ügyben 2005. március 3-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2005:130) 55. pontja.

⁽²⁷⁵⁾ A Törvényszék T-55/99. sz., Confederación Espanola de Transporte de Mercancías kontra Bizottság ügyben 2000. szeptember 29-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2000:223) 89. pontja; a Bíróság C-280/00. sz. Altmark Trans-ügyben 2003. július 24-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2003:415) 81. pontja.

⁽²⁷⁶⁾ A Bíróság C-280/00. sz. Altmark Trans-ügyben 2003. július 24-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2003:415) 79. pontja.

kell megállapítani, hogy a támogatásnak tényleges hatása van a tagállamok közötti kereskedelemre, hanem csak azt, hogy e támogatás képes-e hatást gyakorolni a kereskedelemre ⁽²⁷⁷⁾. Az uniós bíróságok megállapították, hogy különösen, „ha az állam által nyújtott pénzügyi támogatás valamely vállalkozás helyzetét megerősíti a [z Unió] belüli kereskedelemben versenytársaival szemben, a támogatást olyannak kell tekinteni, mint amely érinti az utóbbiakat” ⁽²⁷⁸⁾.

191. Az állami támogatás még akkor is úgy tekinthető, hogy hatással van a tagállamok közötti kereskedelemre, ha a kedvezményezett nem vesz részt közvetlenül határokon átnyúló kereskedelemben. A támogatás például a helyi kínálat fenntartása vagy növelése révén megnehezítheti a piacra lépést más tagállamok szolgáltatói számára ⁽²⁷⁹⁾.
192. Az, hogy valamely támogatás viszonylag jelentéktelen, vagy a kedvezményezett vállalkozás viszonylag kicsi, nem zárja ki eleve a tagállamok közötti kereskedelem érintettségét ⁽²⁸⁰⁾. A kizárólag helyi vagy regionális szolgáltatásokat nyújtó és a származási országon kívül tevékenységet nem végző vállalkozásnak közpénzből nyújtott támogatás is érintheti a tagállamok közötti kereskedelmet, ha más tagállamokban letelepedett vállalkozások is nyújthatnának ilyen szolgáltatásokat (többek között a letelepedési jog igénybevételével), és az említett lehetőség nem pusztán hipotetikus jellegű. Amikor például egy tagállam közpénzből támogatást nyújt egy vállalkozásnak szállítási szolgáltatások nyújtására, az említett szolgáltatások a támogatásnak köszönhetően fenntarthatók vagy növelhetők, ami azt eredményezi, hogy másik tagállamban letelepedett vállalkozásoknak kevesebb esélyük van arra, hogy e tagállam piacán szállítási szolgáltatást nyújtsanak ⁽²⁸¹⁾. Kevésbé kell azonban ilyen hatásra számítani, ha a gazdasági tevékenység mértéke igen csekély, amit például a rendkívül alacsony forgalom is tanúsíthat.
193. A kereskedelemre gyakorolt hatás elvben akkor is fennállhat, ha a kedvezményezett termelése egészét vagy nagy részét az Unión kívülre exportálja, ilyen esetekben azonban ez a hatás kevésbé közvetlen, és nem feltételezhető pusztán az alapján, hogy a piac nyitott a verseny előtt ⁽²⁸²⁾.
194. A kereskedelemre gyakorolt hatás megállapításakor nem szükséges meghatározni a piacot vagy részletesen megvizsgálni, hogy az intézkedés milyen hatást gyakorol a kedvezményezett és versenytársai versenypozíciójára ⁽²⁸³⁾.
195. A tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatás azonban nem lehet pusztán hipotetikus vagy feltételezésen alapuló. Meg kell állapítani, hogy az intézkedés miért torzítja a versenyt, vagy miért fenyeget a verseny torzításával, továbbá azt, hogy az intézkedés előrelátható hatásai alapján az intézkedés a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatással bír ⁽²⁸⁴⁾.
196. A Bizottság számos határozatában ítélte meg úgy hogy – tekintettel az ügyek sajátos körülményeire –, az intézkedés tisztán helyi hatással bírt és ezért nem gyakorolt hatást a tagállamok közötti kereskedelemre. Az említett ügyekben a Bizottság különösen arról bizonyosodott meg, hogy a kedvezményezett az adott tagállamon belül korlátozott területre kiterjedően értékesített termékeket, illetve nyújtott szolgáltatásokat, és más tagállamokból valószínűleg nem vonzott vevőket, továbbá hogy az intézkedésnek előreláthatóan nem volt a marginálist meghaladó hatása a határokon átnyúló beruházások vagy letelepedés feltételeire.

⁽²⁷⁷⁾ A Bíróság C-518/13. sz., *Eventech kontra The Parking Adjudicator* ügyben 2015. január 14-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2015:9) 65. pontja; a Bíróság C-197/11. és C-203/11. sz., *Libert és társai* egyesített ügyekben 2013. május 8-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2013:288) 76. pontja.

⁽²⁷⁸⁾ A Bíróság C-518/13. sz., *Eventech kontra The Parking Adjudicator* ügyben 2015. január 14-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2015:9) 66. pontja; a Bíróság C-197/11. és C-203/11. sz., *Libert és társai* egyesített ügyekben 2013. május 8-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2013:288) 77. pontja; a Törvényszék T-288/97. sz. *Friulia Venezia Giulia* ügyben 2001. április 4-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2001:115) 41. pontja.

⁽²⁷⁹⁾ A Bíróság C-518/13. sz., *Eventech kontra The Parking Adjudicator* ügyben 2015. január 14-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2015:9) 67. pontja; a Bíróság C-197/11. és C-203/11. sz., *Libert és társai* egyesített ügyekben 2013. május 8-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2013:288) 78. pontja; a Bíróság C-280/00. sz. *Altmark Trans*-ügyben 2003. július 24-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2003:415) 78. pontja.

⁽²⁸⁰⁾ A Bíróság C-518/13. sz., *Eventech kontra The Parking Adjudicator* ügyben 2015. január 14-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2015:9) 68. pontja.

⁽²⁸¹⁾ A Bíróság C-280/00. sz. *Altmark Trans*-ügyben 2003. július 24-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2003:415) 77. és 78. pontja.

⁽²⁸²⁾ A Bíróság C-142/87. sz., *Belgium kontra Bizottság („Tubemeuse”)* ügyben 1990. március 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1990:125) 35. pontja; a Bíróság C-494/06. P. sz., *Bizottság kontra Olasz Köztársaság és Wam SpA* ügyben 2009. április 30-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2009:272) 62. pontja.

⁽²⁸³⁾ A Bíróság 730/79. sz. *Philip Morris*-ügyben 1980. szeptember 17-én hozott ítélete (ECLI:EU:C:1980:209); a Törvényszék T-211/05. sz., *Olaszország kontra Bizottság* ügyben 2009. szeptember 4-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2009:304) 157–160. pontja; a Törvényszék T-298/97., T-312/97. stb. sz., *Alzetta* egyesített ügyekben 2000. június 15-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2000:151) 95. pontja.

⁽²⁸⁴⁾ A Törvényszék T-447/93., T-448/93. és T-449/93. sz., *AITEC és társai kontra Bizottság* egyesített ügyekben 1995. július 6-án hozott ítéletének (ECLI:EU:T:1995:130) 141. pontja.

197. Míg nem lehet meghatározni olyan általános intézkedéskategóriákat, amelyek jellemzően megfelelnek e kritériumoknak, korábbi határozatok példákkal szolgálnak olyan helyzetekre vonatkozóan, amelyekben a Bizottság – az ügy sajátos körülményeire tekintettel – azt állapította meg, hogy az állami támogatás nem volt képes hatást gyakorolni a tagállamok közötti kereskedelemre. Ilyen ügyekre néhány példa:
- a) elsősorban helyi közönséget kiszolgáló sport- és szabadidős létesítmények, amelyek valószínűleg nem vonzanak látogatókat vagy beruházást más tagállamokból ⁽²⁸⁵⁾;
 - b) kulturális események és gazdasági tevékenységet folytató jogalanyok ⁽²⁸⁶⁾, amelyek azonban valószínűleg nem vonzanak át felhasználókat vagy látogatókat más tagállamokbeli hasonló eseményekről ⁽²⁸⁷⁾; a Bizottság úgy véli, hogy csak az olyan nagy és elismert kulturális intézmények és események javára nyújtott tagállami finanszírozás érintheti a tagállamok közötti kereskedelmet, amelyeket hazai régiójukon kívül széles körben reklámoznak;
 - c) a szokásos egészségügyi ellátást nyújtó, a helyi lakosság részére épült kórházak vagy más egészségügyi létesítmények, amelyek valószínűleg nem vonzanak látogatókat vagy beruházást más tagállamokból ⁽²⁸⁸⁾;
 - d) hírmédia- és/vagy kulturális termékek, amelyek közönsége nyelvi vagy földrajzi okok miatt a helyi szintre korlátozódik ⁽²⁸⁹⁾;
 - e) konferenciaközpont, amelynek elhelyezkedése és a támogatás által az árakra gyakorolt potenciális hatás várhatóan valóban nem vonja el a felhasználókat más tagállamok konferenciaközpontjaiból ⁽²⁹⁰⁾;
 - f) információs és hálózatépítési platform a munkanélküliséggel és a társadalmi konfliktusokkal kapcsolatos problémák közvetlen kezelésére előre meghatározott és rendkívüli kis méretű helyi körzetben ⁽²⁹¹⁾;
 - g) kis repülőterek ⁽²⁹²⁾ vagy kikötők ⁽²⁹³⁾, amelyek elsősorban helyi felhasználókat szolgálnak ki, és ezáltal helyi szintre korlátozzák a nyújtott szolgáltatásokért folytatott versenyt, és amelyek esetében a határon átnyúló beruházásokra gyakorolt hatás valóban nem haladja meg a marginálist;

⁽²⁸⁵⁾ Lásd például a dorsteni élményfürdő javára nyújtott N 258/2000 állami támogatásról szóló bizottsági határozatot (HL C 172., 2001.6.16., 16. o.); a Hollandia által nonprofit jachtkikötők javára nyújtott C 10/2003 állami támogatásról szóló bizottsági határozatot (HL L 34., 2004.2.6., 63. o.); az Egyesült Királyság által a Glenmore Lodge javára nyújtott állítólagos állami támogatásról (SA.37963) szóló bizottsági határozatot (HL C 277., 2015.8.21., 3. o.); az Egyesült Királyság által tagsági tulajdonban lévő egyesült királyságbeli golfklubok javára nyújtott állítólagos állami támogatásról (SA.38208) szóló bizottsági határozatot (HL C 277., 2015.8.21., 4. o.).

⁽²⁸⁶⁾ Lásd a 2.6. szakaszt azon feltételekre vonatkozóan, amelyek alapján a kulturális vagy a kulturális örökség megőrzésével kapcsolatos tevékenységek a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése értelmében gazdasági jellegűek. Nem szükséges értékelni az esetleges állami finanszírozás kereskedelemre gyakorolt lehetséges hatását olyan kulturális vagy a kulturális örökség megőrzésével kapcsolatos tevékenységek tekintetében, amelyek nem gazdasági jellegűek.

⁽²⁸⁷⁾ Lásd például a szardíniai helyi múzeumok javára nyújtott N 630/2003 állami támogatásról szóló bizottsági határozatot (HL C 275., 2005.11.8., 3. o.); a Ciprus által a vizuális művészeti és kutatóközpont javára nyújtott SA.34466 állami támogatásról szóló bizottsági határozatot (HL C 1., 2013.1.4., 10. o.); a Görögország által Messarában (Kréta) régészeti múzeum építésére nyújtott SA.36581 állami támogatásról szóló bizottsági határozatot (HL C 353., 2013.12.3., 4. o.); a Cseh Köztársaság által idegenforgalmi infrastruktúrára (NUTS II. délkeleti régió) nyújtott SA.35909 (2012/N) állami támogatásról szóló bizottsági határozatot (HL C 306., 2013.10.22., 4. o.); a Lengyelország által a Związek Gmin Fortecznych Twierdzy Przemysł javára nyújtott SA.34891 (2012/N) állami támogatásról szóló bizottsági határozatot (HL C 293., 2013.10.9., 1. o.).

⁽²⁸⁸⁾ Lásd például az Írország által tőkejuttatások formájában közkórházak javára nyújtott N 543/2001 állami támogatásról szóló bizottsági határozatot (HL C 154., 2002.6.28., 4. o.); a Portugália által a Jean Piaget észak-keleti állandó ellátóintézmény javára nyújtott SA.34576 állami támogatásról szóló bizottsági határozatot (HL C 73., 2013.3.13., 1. o.); a Cseh Köztársaság által Hradec Králové régióban lévő közkórházak javára nyújtott SA.37432 állami támogatásról szóló bizottsági határozatot (HL C 203., 2015.6.19., 2. o.); a Németország által a durmersheimi orvosi központ részére nyújtott állítólagos állami támogatásról (SA.37904) szóló bizottsági határozatot (HL C 188., 2015.6.5., 2. o.); a Németország által ortopediai és baleseti sebészeti rehabilitációs szakklinika javára nyújtott állítólagos állami támogatásról (SA.38035) szóló bizottsági határozatot (HL C 188., 2015.6.5., 3. o.).

⁽²⁸⁹⁾ Lásd például a baszkföldi színházi előadások támogatására nyújtott N 257/2007 állami támogatásról szóló bizottsági határozatot (HL C 173., 2007.7.26., 1. o.); az Editorial Andaluza Holding javára nyújtott N 458/2004 állami támogatásról szóló bizottsági határozatot (HL C 131., 2005.5.28., 1. o.); a Jornal da Madeira javára nyújtott SA.33243 állami támogatásról szóló bizottsági határozatot (HL C 16., 2013.1.19., 1. o.).

⁽²⁹⁰⁾ Lásd például a Svédország által a visby-i kongresszusi terem javára nyújtott N 486/2002 állami támogatás ügyben hozott bizottsági határozatot (HL C 75., 2003.3.27., 2. o.).

⁽²⁹¹⁾ Lásd a Németország által a Städtische Projektgesellschaft „Wirtschaftsbüro Gaarden” – Kiel javára nyújtott állítólagos jogellenes állami támogatásról (SA.33149) szóló bizottsági határozatot (HL C 188., 2015.6.5., 1. o.).

⁽²⁹²⁾ Lásd például az Egyesült Királyság által az Isles of Scilly légi összeköttetés javára nyújtott SA.38441 állami támogatásról szóló bizottsági határozatot (HL C 5., 2015.1.9., 4. o.).

⁽²⁹³⁾ Lásd például a Hollandia által a lauwersoogi kikötőben való beruházásra nyújtott SA.39403 állami támogatásról szóló bizottsági határozatot (HL C 259., 2015.8.7., 4. o.); a Németország által a maasholmi kikötőben lévő Schuhmacher-rakpart felújítására nyújtott SA.42219 állami támogatásról szóló bizottsági határozatot (HL C 426., 2015.12.18., 5. o.).

h) bizonyos kötélpálya-létesítmények (különösen a sífelvonók) finanszírozása kevés létesítménnyel és korlátozott turisztikai kapacitással rendelkező területeken. A Bizottság tisztázta, hogy jellemzően a következő tényezőket kell figyelembe venni annak megkülönböztetésekor, hogy olyan létesítményről van-e szó, amely nem helyi felhasználók vonzására képes tevékenységre szolgál, és amelyről általában feltételezik, hogy hatást gyakorol a kereskedelemre, vagy olyan kevés létesítménnyel és korlátozott turisztikai kapacitással rendelkező területeken lévő sportlétesítményekről van szó, ahol az állami támogatás esetlegesen nem érinti a tagállamok közötti kereskedelmet ⁽²⁹⁴⁾; a) a létesítmény elhelyezkedése (például városon belül vagy falvak összekapcsolásaként); b) üzemelési idő; c) elsősorban helyi felhasználók (a napi- és hetijegyek aránya); d) a létesítmények teljes számának és összes kapacitásának a helyi felhasználók számához viszonyított aránya; e) a térségben található más turisztikai vonatkozású létesítmények. Hasonló tényezők – a szükséges kiigazításokkal – más típusú létesítmények esetében is figyelembe vehetők.

198. Még ha a legtöbb esetben elegendőek is a támogatásnyújtás körülményei annak igazolásához, hogy a támogatás érintheti a tagállamok közötti kereskedelmet és torzíthatja a versenyt vagy azzal fenyeget, ezeket a körülményeket megfelelően ismertetni kell. Támogatási programok esetében általában elegendő megvizsgálni az adott program jellemzőit ⁽²⁹⁵⁾.

7. INFRASTRUKTÚRA: NÉHÁNY SPECIFIKUS PONTOSÍTÁS

7.1. Bevezetés

199. Az állami támogatás fogalmát érintően e közleményben ismertetett iránymutatás vonatkozik a gazdasági célra használt infrastruktúra állami finanszírozására, csakúgy, mint minden egyéb, gazdasági tevékenységet előnyben részesítő állami finanszírozásra ⁽²⁹⁶⁾. Figyelembe véve azonban az infrastruktúra állami finanszírozásának stratégiai jelentőségét – nem utolsósorban a növekedés előmozdítására nézve –, és az ezzel kapcsolatban gyakran felmerülő kérdéseket, helyénvaló specifikus iránymutatást nyújtani arra vonatkozóan, hogy az infrastruktúra állami finanszírozása mikor részesít előnyben egy vállalkozást, mikor biztosít előnyt és mikor gyakorol hatást a versenyre és a tagállamok közötti kereskedelemre.

200. Az infrastruktúraprojektekben gyakran a szereplők több kategóriája is érintett, és a bennük foglalt állami támogatás potenciálisan előnyben részesítheti az infrastruktúra építését (a bővítést vagy fejlesztést is beleértve), üzemeltetését vagy használatát ⁽²⁹⁷⁾. E szakasz alkalmazásában ezért hasznos különbséget tenni az infrastruktúra fejlesztője és/vagy első tulajdonosa (a továbbiakban: az infrastruktúra fejlesztője/tulajdonosa ⁽²⁹⁸⁾), az üzemeltető (vagyis olyan vállalkozások, amelyek közvetlenül használják az infrastruktúrát, hogy szolgáltatásokat nyújtsanak a végfelhasználók részére, olyan vállalkozásokat is beleértve, amelyek gazdasági célú hasznosítás érdekében megvásárolják az infrastruktúrát a fejlesztőtől/tulajdonostól vagy amelyek koncessziót vagy lízinget szereznek az infrastruktúra használatára és üzemeltetésére vonatkozóan), valamint az infrastruktúra végfelhasználói között, jöllehet e funkciók néhány esetben átfedhetik egymást.

7.2. Támogatás a fejlesztő/tulajdonos részére

7.2.1. Gazdasági tevékenység kontra nem gazdasági tevékenység

201. Sok infrastruktúra állami finanszírozását hagyományosan az állami támogatási szabályok hatályán kívülre sorolták, mivel úgy tekintették, hogy építésük és üzemeltetésük általános közpolitikai intézkedés, nem pedig gazdasági tevékenység ⁽²⁹⁹⁾. A közelmúltban azonban számos tényező – például a liberalizáció, a privatizáció, a piaci integráció és a technológiai fejlődés – nyomán bővült az infrastruktúrák kereskedelmi hasznosításának alkalmazási köre.

⁽²⁹⁴⁾ A Bizottság közleménye a tagállamoknak és más érdekelt feleknek a kötélpálya-létesítményekre vonatkozó támogatási program elnevezésű N 376/01 állami támogatásról (HL C 172., 2002.7.18., 2. o.).

⁽²⁹⁵⁾ Lásd például a Bíróság 248/84. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 1987. október 14-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1987:437) 18. pontját.

⁽²⁹⁶⁾ Az „infrastruktúra állami finanszírozása” úgy értendő, mint amely az infrastruktúra építésére, beszerzésére vagy üzemeltetésére fordított állami források nyújtásának valamennyi formáját magában foglalja.

⁽²⁹⁷⁾ Ez a szakasz nem érinti az infrastruktúra építésében részt vevő alvállalkozóknak nyújtott potenciális támogatást.

⁽²⁹⁸⁾ A „tulajdonos” minden olyan jogalanyt magában foglal, aki vagy amely tényleges tulajdonjogot gyakorol az infrastruktúra felett és élvezi annak gazdasági hasznait. Például ha a tulajdonos egy olyan különálló jogalany (például kikötői hatóságnak) adja át a tulajdonjogát, aki vagy amely a tulajdonos nevében kezeli az infrastruktúrát, akkor az állami támogatás alkalmazásában ez úgy tekinthető, hogy a tulajdonost helyettesíti.

⁽²⁹⁹⁾ Huszonötödik jelentés a versenypolitikáról, 1995, 175. pont.

202. Az Aéroports de Paris ügyben hozott ítéletben ⁽³⁰⁰⁾ a Törvényszék elismerte ezt a fejlődést, és egyértelműen kimondta, hogy a repülőtér-üzemeltetést gazdasági tevékenységnek kell tekinteni. A közelmúltban a Lipcse/Halle-ügyben hozott ítélet ⁽³⁰¹⁾ is megerősítette, hogy kereskedelmi repülőtéri futópálya építése önmagában is gazdasági tevékenységet képez. Míg ezek az ügyek konkrétan repülőterekhez kapcsolódnak, az uniós bíróságok által megfogalmazott elvek szélesebben értelmezhetők, és így minden egyéb olyan infrastruktúra építésére alkalmazandók, amelyek elválaszthatatlanul kapcsolódnak gazdasági tevékenységhez ⁽³⁰²⁾.
203. Másrészt a nem kereskedelmi hasznosításra szánt infrastruktúra finanszírozása elvben nem tartozik az állami támogatási szabályok hatálya alá. Ez például olyan infrastruktúrát érint, amely az állam által közhatalmi jogosítványainak gyakorlása során rendszeresen végzett tevékenységekre szolgál (például katonai létesítmények, légiforgalom-irányítás a repülőtereken, világítótoronyok és az általános hajózáshoz kapcsolódó egyéb szükséges berendezések, beleértve a belvízi utakon lévőket, a közérdekből végzett árvízvédelem és az alacsony vízállás kezelése, rendőrség és vámügy) vagy amelyet nem a piacon áruk és szolgáltatások nyújtására használnak (például nyilvános használatra ingyenesen rendelkezésre bocsátott utak). Az ilyen tevékenységek nem gazdasági jellegűek, következésképpen az állami támogatási szabályok hatályán kívül esnek, mint ahogy ennek megfelelően a kapcsolódó infrastruktúra állami finanszírozása is ⁽³⁰³⁾.
204. Amennyiben egy eredetileg nem gazdasági tevékenységre használt infrastruktúrát később gazdasági céllal hasznosítanak (például ha egy katonai repülőteret polgári célú használatra alakítanak át), az állami támogatási szabályok szerinti értékelés keretében csak az infrastruktúra gazdasági célúvá történő átalakítása során felmerült költségeket veszik figyelembe ⁽³⁰⁴⁾.
205. Ha egy infrastruktúra egyszerre szolgál gazdasági és nem gazdasági jellegű tevékenységek végzésére, az építésére nyújtott közfinanszírozás csak annyiban tartozik az állami támogatási szabályok hatálya alá, amennyiben azt a gazdasági tevékenységekhez kapcsolódó költségekre fordítják.
206. Ha egy jogalany gazdasági és nem gazdasági tevékenységekkel is foglalkozik, a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a nem gazdasági tevékenységre nyújtott állami finanszírozást ne lehessen felhasználni a gazdasági tevékenységek keresztfinanszírozására. Ezt különösen úgy lehet biztosítani, hogy az állami finanszírozást a nem gazdasági tevékenységek (tőkeköltséget is magában foglaló) nettó költségére korlátozzák, amelyet a könyvelések egyértelmű szétválasztása alapján kell meghatározni.
207. Amennyiben vegyes használat esetén az infrastruktúrát szinte kizárólag nem gazdasági tevékenységre használják, a Bizottság úgy véli, hogy annak finanszírozása teljes egészében az állami támogatási szabályok alkalmazási körén kívül eshet, feltéve, hogy a gazdasági tevékenységre való használat kizárólag járulékos jellegű marad, vagyis olyan tevékenység, amely közvetlenül kapcsolódik és szükséges az infrastruktúra üzemeltetéséhez, vagy szervesen kapcsolódik annak fő, nem gazdasági használatához. Ilyen esetek tekintendők, ha a gazdasági tevékenységekre ugyanazokat a forrásokat – például nyersanyagot, berendezéseket, munkaerőt vagy állóeszközöket – használják fel, mint a nem gazdasági jellegű elsődleges tevékenység során. A járulékos gazdasági tevékenységeknek az infrastruktúra kapacitása tekintetében korlátozott mértékűnek kell maradniuk ⁽³⁰⁵⁾. Ilyen járulékos gazdasági tevékenységre példaként említhető az, ha egy kutatóhely néha bérbe adja berendezéseit és laboratóriumait ipari partnereknek ⁽³⁰⁶⁾. A Bizottság továbbá úgy véli, hogy az olyan infrastruktúrák szokásos létesítményeire (például éttermek, üzletek vagy fizetős parkoló) nyújtott állami finanszírozás, amelyeket szinte

⁽³⁰⁰⁾ A Törvényszék T-128/98. sz., Aéroports de Paris kontra Bizottság ügyben 2000. december 12-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2000:290) 125. pontja; ezt az ítéletet fellebbezést követően a Bíróság a C-82/01 P. sz., Aéroports de Paris kontra Bizottság ügyben 2002. október 24-én hozott ítéletével (ECLI:EU:C:2002:617) helybenhagyta. Lásd még a Törvényszék T-196/04. sz., Ryanair kontra Bizottság ügyben 2008. december 17-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2008:585) 88. pontját.

⁽³⁰¹⁾ A Törvényszék T-443/08. és T-455/08. sz., Freistaat Sachsen és Land Sachsen-Anhalt és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2011. március 24-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2011:117) különösen 93. és 94. pontja; ezt az ítéletet fellebbezést követően a Bíróság a C-288/11. P. sz., Mitteldeutsche Flughafen AG és Flughafen Leipzig-Halle GmbH kontra Bizottság ügyben 2012. december 19-én hozott ítéletében (ECLI:EU:C:2012:821) helybenhagyta, lásd különösen az ítélet 40–43. és 47. pontját.

⁽³⁰²⁾ A Bíróság C-288/11. P. sz., Mitteldeutsche Flughafen AG és Flughafen Leipzig-Halle GmbH kontra Bizottság ügyben 2012. december 19-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2012:821) 43. és 44. pontja. A Bíróság C-518/13. sz., Eventech kontra The Parking Adjudicator ügyben 2015. január 14-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2015:9) 40. pontja.

⁽³⁰³⁾ A Bíróság C-118/85. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 1987. június 16-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1987:283) 7. és 8. pontja. A Bíróság C-30/87. sz., Bodson/Pompes funèbres des régions libérées ügyben 1988. május 4-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1988:225) 18. pontja; a Törvényszék T-443/08. és T-455/08 sz., Freistaat Sachsen és Land Sachsen-Anhalt és társai kontra Bizottság ügyben 2011. március 24-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2011:117) 98. pontja.

⁽³⁰⁴⁾ Lásd a Tampere-Pirkkala Repülőtérhez nyújtott SA.23324 állami támogatásról szóló bizottsági határozatot (HL L 309., 2013.11.13., 27. o.) és a Lengyelország által a Gdynia-Kosakowo repülőtér létrehozásához nyújtott SA.35388 állami támogatásról szóló bizottsági határozatot.

⁽³⁰⁵⁾ E tekintetben az infrastruktúra gazdasági célú használata akkor tekinthető járulékosnak, ha az ilyen tevékenységre évente allokált kapacitás nem haladja meg az infrastruktúra teljes éves kapacitásának 20 százalékát.

⁽³⁰⁶⁾ Ha a tevékenységek nem maradnak járulékosak, a másodlagos gazdasági tevékenységekre is vonatkozhatnak az állami támogatási szabályok (lásd a Törvényszék T-347/09. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 2013. szeptember 12-én hozott ítéletet [ECLI:EU:T:2013:418] a faértékesítésről és a természetvédelmi szervezetek idegenforgalmi tevékenységéről).

kizárólag nem gazdasági tevékenységre használnak, rendszerint nem gyakorol hatást a tagállamok közötti kereskedelemre, mivel az említett szokásos létesítmények más tagállamokból valószínűleg nem vonzanak vevőket, és finanszírozásuk valószínűleg nem jár a marginálist meghaladó hatással a határon átnyúló beruházásokra vagy letelepedésre.

208. Amint azt a Bíróság a *Leipzig/Halle*-ügyben hozott ítéletében elismerte, egy infrastruktúra vagy annak egy részének megépítése a közhatalmi jogkör gyakorlása körébe tartozhat. ⁽³⁰⁷⁾ Ilyen esetben az infrastruktúra (vagy releváns részének) állami finanszírozása nem tartozik az állami támogatási szabályok hatálya alá.
209. Az *Aéroports de Paris* ügyben hozott ítéletet megelőző bizonytalanság miatt a közigazgatási szervek jogosan gondolhatták, hogy az infrastruktúrákhoz az említett ítéletnél korábban nyújtott állami finanszírozás nem minősül állami támogatásnak, ezért erről a Bizottságot nem szükséges értesíteni. Következésképpen az *Aéroports de Paris* ügyben hozott ítéletet megelőzően véglegesen elfogadott ilyen finanszírozási intézkedéseket a Bizottság az állami támogatási szabályok alapján nem kérdőjelezheti meg ⁽³⁰⁸⁾. Ez semmilyen feltételezést nem von maga után az állami támogatás megléte vagy hiánya tekintetében, vagy jogos elvárást az *Aéroports de Paris* ügyben hozott ítéletet megelőzően nem véglegesen elfogadott finanszírozási intézkedések tekintetében, amelyeket eseti alapon kell ellenőrizni ⁽³⁰⁹⁾.

7.2.2. A verseny torzítása és a kereskedelemre gyakorolt hatás

210. A 196–197. pontban felsorolt, azon ügyeket alátámasztó megfontolás, amelyekben a Bizottság úgy vélte, hogy bizonyos intézkedések nem képesek hatást gyakorolni a tagállamok közötti kereskedelemre, releváns lehet – különösen helyi vagy önkormányzati – infrastruktúra bizonyos állami finanszírozása tekintetében is, még ha az említett infrastruktúra kereskedelmi hasznosítása meg is valósul. Az ilyen ügyek egyik állandó jellemzője az elsősorban helyi vonzáskörzet lenne, valamint annak bizonyítéka, hogy a határon átnyúló beruházásra valószínűleg nem jár a marginálist meghaladó hatással. Például az elsősorban helyi felhasználókat kiszolgáló helyi szabadidős létesítmények, egészségügyi létesítmények, kis repülőterek vagy kikötők építése, amelyekre nézve a határon átnyúló beruházásra gyakorolt hatás marginális, valószínűleg nem érinti a kereskedelmet. A kereskedelemre gyakorolt hatás hiányát többek között olyan adatokkal lehet bizonyítani, amelyek azt támasztják alá, hogy az infrastruktúra tagállamon kívüli felhasználóinak száma korlátozott, és hogy a szóban forgó piacon végzett határon átnyúló beruházások minimálisak vagy nem valószínű, hogy azokat kedvezőtlen hatás éri.
211. Vannak olyan körülmények, amelyek esetén bizonyos infrastruktúrák nem szembesülnek közvetlen versennyel ugyanolyan típusú más infrastruktúrákkal, vagy jelentős szintű helyettesíthetőséggel rendelkező szolgáltatásokat nyújtó más típusú egyéb infrastruktúrákkal, vagy közvetlenül ilyen szolgáltatásokkal szemben ⁽³¹⁰⁾. Az infrastruktúrák közötti közvetlen verseny hiánya valószínűleg olyan átfogó hálózati infrastruktúrák ⁽³¹¹⁾ esetében fordul elő, amelyek természetes monopóliumok, vagyis amelyeknél a replikáció nem lenne gazdaságos. Ehhez hasonlóan lehetnek olyan ágazatok, ahol az infrastruktúra-építés magánfinanszírozása nem jelentős ⁽³¹²⁾. A Bizottság úgy véli, hogy a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatás vagy a versenytorzulás rendszerint kizárt az infrastruktúra építésének tekintetében olyan esetekben, amelyeknél egyidejűleg i. az infrastruktúra jellemzően nem szembesül közvetlen versennyel, ii. az ágazatban és az érintett tagállamban a magánfinanszírozás nem jelentős, valamint iii. az infrastruktúrát nem úgy alakították ki, hogy szelektíven egy adott vállalkozást vagy ágazatot részesít előnyben, hanem a társadalom egészének nyújt előnyöket.

⁽³⁰⁷⁾ A Bíróság C-288/11. P. sz., *Mitteldeutsche Flughafen AG és Flughafen Leipzig-Halle GmbH kontra Bizottság* ügyben 2012. december 19-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2012:821) 47. pontja.

⁽³⁰⁸⁾ A müncheni repülőtér 2-es termináljára vonatkozó finanszírozási megállapodásokat érintő SA.23600 állami támogatásról szóló, 2012. október 3-i bizottsági határozat (HL L 319., 2013.11.29., 8. o.) (74)-(81) preambulumbekkezdése. A Bizottság légitörekedésre vonatkozó 1994. évi iránymutatása kimondta, hogy „az infrastrukturális projektek (repülőterek, autópályák, hidak stb.) megvalósítása vagy bővítése olyan általános gazdaságpolitikai intézkedést jelent, amelyet a Bizottság nem vizsgálhat a Szerződésben foglalt, állami támogatásokra vonatkozó szabályok alapján.”; (HL C 350., 1994.12.10., 5. o.), 12. pont.

⁽³⁰⁹⁾ E pontosítások nem érintik a kohéziós politikai szabályok ilyen körülmények között történő alkalmazását, amelyre vonatkozóan más dokumentumokban nyújtottunk iránymutatást. Lásd például a Bizottság iránymutató feljegyzését a következőhöz: „COCOF: Az infrastrukturális projektek állami támogatási szabályoknak való megfelelésének ellenőrzése”, amely a világhálón a következő címen érhető el: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/cocof/2012/cocof_12_0059_01_en.pdf

⁽³¹⁰⁾ Például kereskedelmi kompokat üzemeltetők által nyújtott szolgáltatások versenyben lehetnek fizetős hiddal vagy alagúttal.

⁽³¹¹⁾ Hálózati infrastruktúrában a hálózat különböző elemei kiegészítik egymást és nem versenyeznek egymással.

⁽³¹²⁾ Annak kérdését, hogy vajon egy adott ágazatban csak jelentéktelen piaci alapú finanszírozás van-e, az érintett tagállam szintjén és nem regionális vagy helyi szinten kell értékelni, hasonlóan annak értékeléséhez, hogy egy tagállamban létezik-e valamely piac (lásd például a Törvényszék T-461/13. sz., *Spanyolország kontra Bizottság* ügyben 2015. november 26-án hozott ítéletének [ECLI:EU:T:2015:891] 44. pontját).

212. Annak érdekében, hogy egy adott projekt teljes állami finanszírozása az állami támogatási szabályok hatályán kívül essék, a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy az infrastruktúrák 211. pontban említett helyzetekben való finanszírozását ne lehessen felhasználni keresztfinanszírozásra vagy egyéb gazdasági tevékenységek – köztük az infrastruktúra üzemeltetésének – közvetett támogatására. A keresztfinanszírozást annak biztosítása révén lehet kizárni, hogy az infrastruktúra tulajdonosa semmilyen más gazdasági tevékenységgel nem foglalkozik vagy – ha az infrastruktúra tulajdonosa bármely más gazdasági tevékenységgel foglalkozik – külön könyvelést vezetnek, megfelelő módon allokálják a költségeket és a bevételeket, valamint biztosítják, hogy semmilyen állami finanszírozást ne vegyenek igénybe más tevékenységekre. A – különösen az infrastruktúra üzemeltetőjének nyújtott – közvetett támogatás hiánya például úgy biztosítható, hogy az infrastruktúra üzemeltetésére pályázatot írnak ki.

7.2.3. Az infrastruktúra fejlesztője/tulajdonosa részére nyújtott támogatás – ágazatok szerinti áttekintés

213. Ez a szakasz áttekintést nyújt arról, hogy a Bizottság hogyan kívánja értékelni az infrastruktúra-finanszírozás állami támogatási jellegét a különböző ágazatokban, figyelembe véve azon főbb jellemzőket, amelyeket az állami infrastruktúrák finanszírozása általában és jelenleg mutat a különböző ágazatokban a fent azonosított feltételek tekintetében. Ez nem érinti a projektek eseti alapon és sajátos jellemzőik alapján történő értékelésének eredményét, vagyis ahogyan egy adott tagállam megszervezte az infrastruktúra használatához kapcsolódó szolgáltatások nyújtását, valamint a kereskedelmi szolgáltatások és a belső piac fejlesztését. Nem áll szándékunkban az arra vonatkozó egyéni értékelés helyettesítése, hogy teljesült-e egy adott infrastruktúra konkrét finanszírozási intézkedése tekintetében az állami támogatás fogalmának valamennyi eleme. A Bizottság továbbá meghatározott ágazatokra vonatkozó részletesebb iránymutatásokkal szolgált néhány iránymutatásában és keretelvében.

214. A **repülőtéri infrastruktúra** különböző típusú infrastruktúrákból áll. Az uniós bíróságok kialakult ítélkezési gyakorlata alapján a legtöbb repülőtéri infrastruktúra ⁽³¹³⁾ repülőtéri szolgáltatások nyújtására szolgál a légitársaságok részére fizetés ellenében ⁽³¹⁴⁾, ami gazdasági tevékenységnek minősül, és ezért a finanszírozásuk az állami támogatási szabályok hatálya alá tartozik. Ehhez hasonlóan, amennyiben egy infrastruktúra arra szolgál, hogy más használók részére nem repüléstechnikai kereskedelmi szolgáltatásokat nyújtson, úgy annak állami finanszírozása az állami támogatási szabályok hatálya alá tartozik ⁽³¹⁵⁾. Mivel a repülőterek közötti verseny gyakori, a repülőtéri infrastruktúra finanszírozása valószínűleg a tagállamok közötti kereskedelmet is érinti. Ezzel ellentétben az olyan tevékenységekre szolgáló infrastruktúrák állami finanszírozása, amelyek az állam felelőssége alá tartoznak közhatalmi jogosítványainak gyakorlása keretében, az állami támogatási szabályok hatályán kívül esnek. Ilyen nem gazdasági jellegűnek tekintendő általában a következők: légiforgalom-irányítás, légi mentés és tűzoltás, rendőrségi és vámügylek, valamint a repülőtereken a polgári repülés jogellenes beavatkozással szembeni biztosításához szükséges tevékenységek.

215. Ehhez hasonlóan a Bizottság határozataival kialakított gyakorlata ⁽³¹⁶⁾ alapján a **kikötői infrastruktúra** állami finanszírozása gazdasági tevékenységet részesít előnyben és így elvben az állami támogatási szabályok hatálya alá tartozik. A repülőterekhez hasonlóan a kikötők versenyezhetnek egymással, ezért a kikötői infrastruktúra finanszírozása valószínűleg ugyancsak érinti a tagállamok közötti kereskedelmet. Azonban az olyan tevékenységekhez szükséges infrastruktúrába való beruházás, amelyek az állam felelőssége alá tartoznak közhatalmi jogosítványainak gyakorlása keretében, nem esik állami támogatási ellenőrzés alá. Ilyen nem gazdasági jellegű tevékenységek általában a következők: a tengeri közlekedés ellenőrzése, tűzoltás, rendőrségi és vámügylek.

216. A **széles sávú infrastruktúrát** arra használják, hogy lehetővé tegyék a telekommunikációs csatlakoztatás végfelhasználók részére történő nyújtását. A csatlakoztatás végfelhasználók részére fizetés ellenében történő nyújtása gazdasági tevékenység. A széles sávú infrastruktúrát az üzemeltetők sok esetben állami finanszírozás nélkül építik, ami a jelentős piaci alapú finanszírozás bizonyítéka, és sok földrajzi területen különböző üzemeltetők hálózatai versenyeznek ⁽³¹⁷⁾. A széles sávú infrastruktúrák nagy, egymáshoz kapcsolódó és

⁽³¹³⁾ Mint például futópályák és azok világítási rendszerei, terminálok, forgalmi előtterek, gurulóutak, illetve központosított földi kiszolgálási infrastruktúra, például poggyászkiaadó szalagok.

⁽³¹⁴⁾ A repülőtereknek és a légitársaságoknak nyújtott állami támogatásról szóló iránymutatás (HL C 99., 2014.4.4., 3. o.) 31. pontja.

⁽³¹⁵⁾ A repülőtereknek és a légitársaságoknak nyújtott állami támogatásról szóló iránymutatás (HL C 99., 2014.4.4., 3. o.) 33. pontja.

⁽³¹⁶⁾ A Bizottság 2012. február 22-i határozata az Olaszország által a salernói kikötő javára nyújtott SA.38302 állami támogatásról; a Bizottság 2012. február 22-i határozata a Litvánia által a klaipedai kompterminál infrastruktúrájának megépítésére nyújtott SA.30742 (N/2010) állami támogatásról (HL C 121., 2012.4.26., 1. o.); a Bizottság 2013. július 2-i határozata a Görögország által a pireuszi kikötő bővítésére nyújtott SA.35418 (2012/N) állami támogatásról (HL C 256., 2013.9.5., 2. o.).

⁽³¹⁷⁾ A 211. pontban és a 312. lábjegyzetben megfogalmazottak szerint annak kérdését, hogy egy adott ágazatban csak jelentéktelen piaci alapú finanszírozás van-e, az érintett tagállam szintjén és nem regionális vagy helyi szinten kell értékelni.

kereskedelmi célból hasznosított hálózatok részét képezik. Ezen okokból a széles sávú infrastruktúrához a végfelhasználók számára csatlakoztatási szolgáltatások nyújtására vonatkozóan nyújtott állami finanszírozás az állami támogatásra vonatkozó szabályoknak a széles sávú hálózatok mielőbbi kiépítésére való alkalmazásáról szóló iránymutatásban ⁽³¹⁸⁾ foglaltak szerint az állami támogatási szabályok hatálya alá tartozik. Ezzel szemben a kizárólag közigazgatási szervek összekapcsolása nem gazdasági tevékenység, ezért az úgynevezett „zárt hálózatok” állami finanszírozása nem minősül állami támogatásnak ⁽³¹⁹⁾.

217. Az **energetikai infrastruktúrát** ⁽³²⁰⁾ energetikai szolgáltatások fizetés ellenében történő nyújtására használják, ami gazdasági tevékenységnek minősül. Az energetikai infrastruktúrát nagymértékben piaci szereplők építik, ami a jelentős piaci alapú finanszírozás bizonyítéka, és az infrastruktúrát a felhasználói díjakból finanszírozzák. Az energetikai infrastruktúra állami finanszírozása ezért gazdasági tevékenységet részesít előnyben és valószínűleg hatást gyakorol a tagállamok közötti kereskedelemre, így elvben az állami támogatási szabályok hatálya alá tartozik ⁽³²¹⁾.
218. A **kutatási infrastruktúra** állami finanszírozása gazdasági tevékenységet részesíthet előnyben és így az állami támogatási szabályok hatálya alá tartozik, amennyiben az infrastruktúrát valóban gazdasági tevékenységek végzésére szánták (mint például berendezések vagy laboratóriumok bérbeadása vállalkozások számára, szolgáltatások nyújtása vállalkozások számára, vagy szerződéses kutatás teljesítése). Ezzel szemben a nem gazdasági tevékenységekre – mint például a tudás és a megértés előmozdítására szolgáló független kutatásra – használt kutatási infrastruktúra állami finanszírozása nem tartozik az állami támogatási szabályok hatálya alá. A kutatás területén a gazdasági és nem gazdasági tevékenységek közötti különbségtételre vonatkozó részletesebb iránymutatásért lásd a kutatáshoz, fejlesztéshez és innovációhoz nyújtott állami támogatások keretrendszeréről szóló bizottsági közleményben található magyarázatokat ⁽³²²⁾.
219. Míg a **vasúti infrastruktúra** ⁽³²³⁾ üzemeltetése gazdasági tevékenységnek minősülhet ⁽³²⁴⁾, a potenciális használók részére egyenlő és megkülönböztetésmentes feltételek mellett rendelkezésre bocsátott vasúti infrastruktúra építése – az infrastruktúra üzemeltetésével szemben – jellemzően teljesíti a 211. pontban foglalt feltételeket és finanszírozása ezért jellemzően nem érinti a tagállamok közötti kereskedelmet, illetve nem torzítja a versenyt. Annak biztosítása érdekében, hogy egy adott projekt teljes finanszírozása ne tartozzék az állami támogatási szabályok hatálya alá, a tagállamoknak a 212. pontban foglalt feltételek teljesülését is biztosítaniuk kell. Ugyanez az érvelés vonatkozik a **vasúti hidak**, a **vasúti alagutak** és a **városi közlekedés infrastruktúráiban végrehajtott beruházásokra** ⁽³²⁵⁾.
220. Míg a nyilvános használatra ingyenesen rendelkezésre bocsátott **közutak** általános infrastruktúrák és állami finanszírozásuk nem esik az állami támogatási szabályok hatálya alá, a díjköteles útszakaszok üzemeltetése sok esetben gazdasági tevékenységnek minősül. Önmagában a díjköteles útszakaszokat is magában foglaló közúti infrastruktúra építése ⁽³²⁶⁾ azonban – a díjköteles útszakasz üzemeltetésével szemben és feltéve, hogy az nem

⁽³¹⁸⁾ HL C 25., 2013.1.26., 1. o. Az iránymutatásban kifejtettek szerint a széles sávú ágazat egyedi jellemzőkkel bír, különösen azzal, hogy egy széles sávú hálózat több telekommunikációs szolgáltatót tud fogadni és ezért lehetőséget tud nyújtani versenytárs üzemeltetők jelenlétére.

⁽³¹⁹⁾ Az állami támogatásra vonatkozó szabályoknak a széles sávú hálózatok mielőbbi kiépítésére való alkalmazásáról szóló uniós iránymutatás (HL C 25., 2013.1.26., 1. o.) (11) preambulumbekzdése és 14. lágjegyzete.

⁽³²⁰⁾ Az energetikai infrastruktúra magában foglalja különösen a villamos energia, a gáz és az olaj átviteli, elosztási és tárolási infrastruktúráit. További részletekért lásd a 2014–2020 közötti időszakban nyújtott környezetvédelmi és energetikai állami támogatásokról szóló iránymutatás (HL C 200., 2014.6.28., 1. o.) (31) preambulumbekzdését.

⁽³²¹⁾ A 2014–2020 közötti időszakban nyújtott környezetvédelmi és energetikai állami támogatásokról szóló iránymutatás (HL C 200., 2014.6.28., 1. o.) 3.8. szakasza; a Bizottság 2014. július 10-i határozata az Egyesült Királyság által az észak-írországi gázvezeték nyugatra és észak-nyugatra való kiterjesztésére nyújtott SA.36290 állami támogatásról.

⁽³²²⁾ HL C 198., 2014.6.27., 1. o., (17) és azt követő preambulumbekzdések.

⁽³²³⁾ Mint például vasúti sínek és pályaudvarok.

⁽³²⁴⁾ Ez az észrevétel nem érinti azt a kérdést, hogy az állam által az infrastruktúra üzemeltetőjének nyújtott bármely előny állami támogatásnak számít-e. Például ha az infrastruktúra üzemeltetése jogi monopólium alá tartozik és ha az infrastruktúra-üzemeltetés piacáért folyó verseny kizárt, az állam által az infrastruktúra üzemeltetőjének nyújtott előny nem torzíthatja a versenyt és ezért nem minősül állami támogatásnak. Lásd e közlemény 188. pontját, valamint az Egyesült Királyság által a Network Rail javára nyújtott N 356/2002 állami támogatásról szóló, 2002. július 17-i bizottsági határozatot és a Cseh Köztársaság által a vasúti közlekedésben az interoperabilitási program meghosszabbítására nyújtott SA.35948 állami támogatásról szóló, 2013. május 2-i bizottsági határozatot. A 188. pontban kifejtettek szerint, amennyiben a tulajdonos vagy üzemeltető egy másik liberalizált piacon működik, a keresztf finanszírozás megelőzése érdekében külön könyvelést kell vezetnie, megfelelő módon kell allokálnia a költségeket és a bevételeket, valamint biztosítania kell, hogy semmilyen állami finanszírozást ne vegyen igénybe más tevékenységekre.

⁽³²⁵⁾ Mint például villamossínek vagy földalatti tömegközlekedés.

⁽³²⁶⁾ Beleértve a kereskedelmi hasznosításra szánt földterület összeköttetésére szolgáló utakat, lásd a Propapier javára nyújtott állítólagos infrastruktúra-támogatásról (SA.36147) szóló, 2014. október 1-jei bizottsági határozatot és az egy ingatlanprojekt közelében közúti infrastruktúra intézkedésekre (Uplace) nyújtott SA.36019 állami támogatásról szóló, 2016. január 8-i bizottsági határozatot.

minősül speciális célú infrastruktúrának – jellemzően teljesíti a 211. pontban foglalt feltételeket és finanszírozása ezért jellemzően nem érinti a tagállamok közötti kereskedelmet, illetve nem torzítja a versenyt⁽³²⁷⁾. Annak biztosítása érdekében, hogy egy adott projekt teljes állami finanszírozása ne tartozzék az állami támogatási szabályok hatálya alá, a tagállamoknak a 212. pontban foglalt feltételek teljesülését is biztosítaniuk kell. Ugyanez az érvelés vonatkozik a **hidakon, alagutakban és belvízi utakon (például folyók és csatornák)** végrehajtott beruházásokra.

221. Míg a **víz- és szennyvízhálózatok**⁽³²⁸⁾ üzemeltetése gazdasági tevékenységnek minősül, önmagában egy átfogó víz- és szennyvízhálózat építése jellemzően teljesíti a 211. pontban foglalt feltételeket és finanszírozása ezért jellemzően nem érinti a tagállamok közötti kereskedelmet, illetve nem torzítja a versenyt. Annak biztosítása érdekében, hogy egy adott projekt teljes finanszírozása ne tartozzék az állami támogatási szabályok hatálya alá, a tagállamoknak a 212. pontban foglalt feltételek teljesülését is biztosítaniuk kell.

7.3. Támogatás az üzemeltetők részére

222. Amikor teljesül a Szerződés 107. cikke (1) bekezdésének összes eleme az infrastruktúra fejlesztője/tulajdonosa tekintetében, az úgy tekintendő, hogy állami támogatást nyújtottak az infrastruktúra fejlesztőjének/tulajdonosának, attól függetlenül, hogy ő maga közvetlenül használja-e az infrastruktúrát áruk kínálására vagy szolgáltatások nyújtására, vagy az infrastruktúrát harmadik fél üzemeltető rendelkezésére bocsátja, aki cserébe szolgáltatásokat nyújt az infrastruktúra végfelhasználói számára (ez lehet az eset például akkor, amikor egy repülőtér-tulajdonos a repülőtéren szolgáltatásnyújtási koncessziót nyújt).

223. Azok az üzemeltetők, amelyek a támogatott infrastruktúrát arra használják fel, hogy végfelhasználóknak szolgáltatást nyújtsanak, előnyben vannak, ha az infrastruktúra használata számukra olyan gazdasági előnyt nyújt, amelyhez rendes piaci feltételek mellett nem jutottak volna hozzá. Rendszerint ez a helyzet akkor, ha az általuk az infrastruktúra használatáért fizetett összeg kisebb annál az összegnél, amelyet egy hasonló infrastruktúráért rendes piaci feltételek mellett fizetnének. A 4.2. szakasz iránymutatást nyújt annak megállapításához, hogy az üzemeltetési feltételek megfelelnek-e a piaci feltételeknek. Az említett szakasszal összhangban a Bizottság úgy véli, hogy az üzemeltetőnek nyújtott gazdasági előny különösen akkor zárható ki, ha az infrastruktúra (vagy annak részeinek) üzemeltetésére vonatkozó koncessziót kedvező árértékű oda olyan pályázat keretében, amely teljesíti a 90-96. pontban foglalt valamennyi vonatkozó feltételt⁽³²⁹⁾.

224. A Bizottság azonban emlékeztet arra, hogy amennyiben egy tagállam nem tartja be bejelentési kötelezettségét, és kétségek merülnek fel a fejlesztő/tulajdonos részére nyújtott támogatásnak a belső piaccal való összeegyeztethetőségére vonatkozóan, úgy a Bizottság elrendelheti, hogy a tagállam az összeegyeztethetőségről szóló bizottsági határozat meghozataláig függessze fel az intézkedés végrehajtását és ideiglenesen fizetessen vissza minden kifizetett összeget. Ezenfelül a nemzeti bíróságok is kötelesek így eljárni a versenytársak kérelmére. Továbbá, amennyiben a Bizottság az intézkedés értékelését követően határozatot fogad el, amelyben a támogatást a belső piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánítja és elrendeli annak visszafizetését, az infrastruktúra üzemeltetőjére gyakorolt hatás nem zárható ki.

7.4. Támogatás a végfelhasználók részére

225. Amennyiben egy infrastruktúra üzemeltetője állami támogatásban részesült, vagy amennyiben az erőforrásai állami erőforrásnak minősülnek, olyan helyzetben van, hogy az infrastruktúra felhasználóinak (amennyiben azok vállalkozások) előnyt nyújtson, kivéve, ha a használati feltételek megfelelnek a piaczgazdasági szereplő tesztnek, vagyis az infrastruktúrát piaci feltételek mellett bocsátják a felhasználók rendelkezésére.

⁽³²⁷⁾ Az állami támogatás nem zárható ki például egy olyan nem tipikus helyzetben, ha két tagállam között olyan híd vagy alagút lenne, amely nagymértékben helyettesíthető szolgáltatást kínálna a kereskedelmikompi-üzemeltetők által nyújtott szolgáltatásokkal szemben, vagy egy olyan díjköteles útszakasz megépítése, amely egy másik díjköteles útszakasz közvetlen versenytársa lenne (például két, egymással párhuzamosan haladó és ezért nagymértékben helyettesíthető szolgáltatásokat nyújtó díjköteles útszakasz).

⁽³²⁸⁾ A víz- és szennyvízhálózatok magukban foglalják a vízelosztási és a szennyvízszállítási infrastruktúrát, így például a csővezetékeket.

⁽³²⁹⁾ Lásd a Magyarország által a győri-gönyűi állami kikötő fejlesztésére nyújtott SA.38478 állami támogatásról szóló, 2014. október 1-jei bizottsági határozatot. Ezzel szemben egy infrastruktúra fejlesztőjének/tulajdonosának nyújtott előny nem zárható ki pályázat útján, és a pályázat csak a nyújtott támogatást minimalizálja.

226. A 4.2. szakaszban ismertetett általános elveknek megfelelően a felhasználóknak nyújtott előny ilyen esetekben kizárható, ha az infrastruktúra használati díját olyan pályázatban határozták meg, amely teljesíti a 90–96. pontban foglalt valamennyi vonatkozó feltételt.
227. A 4.2. szakaszban kifejtettek szerint, amennyiben nem áll rendelkezésre ilyen bizonyíték, úgy az ügylet piaci feltételeknek való megfelelésének kérdése azon feltételek alapján értékelhető, amelyek hasonló magánüzemeltetők által hasonló helyzetekben nyújtott hasonló infrastruktúra használatára vonatkoznak (referenciaértékek alkalmazása), feltéve, hogy az ilyen összehasonlítás lehetséges.
228. Ha a fenti értékelési szempontok közül egyik sem alkalmazható, az ügylet piaci feltételeknek való megfelelése általánosan elfogadott, szabványos értékelési módszerek alapján is meghatározható. A Bizottság szerint olyan infrastruktúrák állami finanszírozása esetében, amelyek minden használó számára hozzáférhetőek és nem bizonyos használó(ka)t szolgálnak, akkor teljesül a piaccgazdasági szereplő teszt, ha az infrastruktúra használói – az előzetes vizsgálat szerint – arányosan hozzájárulnak a projekt/üzemeltető nyereségességéhez. Ez a helyzet, amikor az infrastruktúra üzemeltetője olyan kereskedelmi megállapodásokat köt egyéni használókkal, amelyek lehetővé teszik az ilyen megállapodásokból eredő díjak fedezését ésszerű nyereségráta mellett, megbízható középtávú kilátások alapján. Ezenkívül az elemzés során figyelembe kell venni az üzemeltető számára az adott használó tevékenységével kapcsolatban keletkező valamennyi többletbevételt és várható többletköltséget ⁽³³⁰⁾.

8. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

229. Ez a közlemény a következő bizottsági közlemények helyébe lép:
- A Bizottság közleménye a tagállamoknak – Az EGK-Szerződés 92. és 93. cikkének és a Bizottság 80/723/EGK irányelve 5. cikkének a feldolgozóipari ágazat közvállalkozásaira történő alkalmazása (93/C-307/03) ⁽³³¹⁾.
 - A Bizottság közleménye a hatóságok általi földterület- és épületértékesítés állami támogatási elemeiről ⁽³³²⁾.
 - A Bizottság közleménye az állami támogatási szabályoknak a vállalkozások közvetlen adóztatásával kapcsolatos intézkedésekre történő alkalmazásáról ⁽³³³⁾.
230. Ez a közlemény az állami támogatás fogalmához kapcsolódó minden vele ellentétes nyilatkozat helyébe lép, beleértve minden meglévő bizottsági közleményt és keretelvet, kivéve a meghatározott ágazatokra vonatkozó, azok sajátos jellemzői által alátámasztott nyilatkozatokat.

⁽³³⁰⁾ Lásd például a Propapier javára nyújtott SA.36147 állítólagos infrastruktúra-támogatásról szóló, 2014. október 1-jei bizottsági határozatot. Lásd még a repülőtereknek és a légitársaságoknak nyújtott állami támogatásról szóló iránymutatás (HL C 99., 2014.4.4., 3. o.) 61–64. pontját.

⁽³³¹⁾ HL C 307., 1993.11.13., 3. o.

⁽³³²⁾ HL C 209., 1997.7.10., 3. o.

⁽³³³⁾ HL C 384., 1998.12.10., 3. o.

ISSN 1977-0979 (elektronikus kiadás)
ISSN 1725-518X (nyomtatott kiadás)

Az Európai Unió Kiadóhivatala
2985 Luxembourg
LUXEMBURG

HU